

Årsredovisning & Hållbarhetsredovisning 2004

Symbolen i Apotekets logotyp utgörs av en orm ringlande över en skål. Ormen, ormstaven och skålen är sedan årtusenden symboler för läkekonstens utövare.

Ormstaven var till exempel den grekiske läkekonstens gud Asklepios attribut. Hans dotter Hygieia, hälsans gudinna, håller en skål som en orm dricker ur.

Apotekets logotyp i sin gröna tappning togs ursprungligen fram 1972. Under 2004 har företagets grafiska profil omarbetats till en modern form, men symbolen med ormen och skålen består.

Innehåll

- 1 Året i korthet
 - 2 Ordförande har ordet
 - 3 VD har ordet
 - 6 Vision, mål och strategier
 - 8 Verksamhet
 - 10 Organisation
 - 12 Verksamhetsförutsättningar
 - 14 Omvärld
 - 16 Historik
 - 18 Kunder
 - 26 Processer
 - 32 Medarbetare
 - 38 Samhälle och finans
 - 48 Resultaträkningar
 - 49 Kassaflödesanalyser
 - 50 Balansräkningar
 - 52 Förändringar i eget kapital
 - 53 Noter
 - 68 Vinstdisposition
 - 69 Revisionsberättelse
 - 70 Styrelse och revisorer
 - 72 Företagsledning
-
- 74 Hållbarhetsredovisning
-
- 88 Verksamhetsavtal
 - flik Index, Diagram- och tabellförteckning
 - flik Förklaringar, Ekonomiska definitioner

Styrelsen och verkställande direktören får härmed avge årsredovisning och koncernredovisning för räkenskapsåret 2004. Förvaltningsberättelsen omfattar sidorna 6–68 exklusive resultaträkningar, balansräkningar, kassaflödesanalyser, förändringar av eget kapital och noter samt sidorna 70–73.

De flesta som bor i Sverige har på ett eller annat sätt en relation till Apoteket. Många kommer i kontakt med Apoteket först när man blivit sjuk och kommer för att hämta ut sin medicin.

Andra går gärna till Apoteket för att få tips och råd om hur man bäst håller sig frisk.

Gammal som ung, kvinna som man, frisk som sjuk – vi välkomnar alla våra kunder och gör allt för att leva upp till vår vision: Vi gör Sverige friskare!

Läsanvisningar Apotekets årsredovisning är till stora delar strukturerad efter företagets styrkort – ett hjälpmedel för att genomföra den strategiska planen. Metoden tar fasta på att tillgångar utöver de som redovisas i balansräkningen lyfts fram. Dessa tillgångar grupperas i Apoteket enligt Kunder, Processer, Medarbetare samt Samhälle och finans.

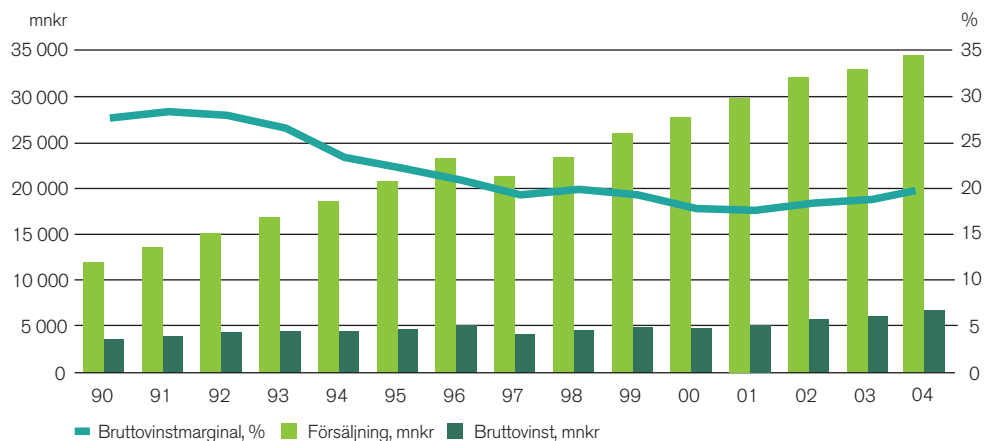
I år bifogas för första gången Apotekets hållbarhetsredovisning. Den återfinns på sidan 74.

På fliken längst bak finns definitioner, sökordsindex samt diagram- och tabellförteckning. På Apotekets webbplats finner du årsredovisningen i elektronisk form på svenska och engelska.

Ekonomi 2004

Ekonomiska data	2004	2003
Rörelsens intäkter, mnkr	34 111	33 120
Rörelseresultat, mnkr	283	19
Resultat efter finansiella poster, mnkr	280	197
Resultat efter finansiella poster exklusive realisationsvinst, mnkr	280	50
Resultat efter skatt, mnkr	204	351
Kassaflöde i den löpande verksamheten, mnkr	206	591
Kassaflöde i investeringsverksamheten, mnkr	- 172	604
Kassaflöde i den finansiella verksamheten, mnkr	- 46	- 1 049
Soliditeten per 31/12, %	28,1	23,4
Bruttovinstmarginal, %	19,6	18,8
Medelantal anställda	10 856	10 886
Resultat per aktie, kr	1 166	2 006

Apotekets utveckling under åren 1990–2004

Under perioden 1990–2004 ökade Apotekets försäljning från 11 981 miljoner kronor till 34 111 miljoner kronor, motsvarande 185 procent. Den del av försäljningen som tillfaller Apoteket för att driva verksamheten, det vill säga bruttovinsten, har under perioden ökat från 3 219 miljoner kronor till 6 671 miljoner kronor, motsvarande 107 procent. Bruttovinstmarginalen har samtidigt sjunkit från 27,7 procent till 19,6 procent.

Året i korthet

- Rörelsens intäkter uppgick till 34 111 miljoner kronor (33 120).
- Resultatet efter finansiella poster uppgick till 280 miljoner kronor (197).
- Resultat efter skatt uppgick till 204 miljoner kronor (351).
- Soliditeten har under året förbättrats från 23,4 till 28,1 procent.
- Apotekets marginal för receptbelagda läkemedel höjdes den 1 januari 2004 med 200 miljoner kronor som kompensation för intäktsbortfall till följd av generisk substitution.
- I Temos Corporate Image-undersökning, som mäter attityd och kännedom, intar Apoteket, precis som i motsvarande mätning 2003, en tredje plats av de totalt 40 bedömda företagen.
- Adara AB, helägt dotterbolag till Apoteket AB som ansvarar för försäljningen av handelsvaror, startade sin verksamhet i början av 2004.
- Huvuddelen av Apotekets IT-verksamhet har under 2004 utkontrakterats till WM-data och EDB med WM-data som så kallad prime contractor.
- I mars 2004 slöts ett avtal med Posten om att Posten blir Apotekets transportintegratör. Affären innebär att Posten ansvarar för Apotekets distribution från apotek till slutkund.
- Från den 1 januari 2005 sänks marginalen för receptbelagda läkemedel med 322 miljoner kronor till följd av att ersättningen för doshanteringen lyfts ur marginalen och i stället förhandlas med sjukvårdshuvudmännen i särskild ordning.
- Svenska statens, och därmed Apotekets, ensamrätt till detaljhandel med läkemedel på den svenska marknaden prövas i EG-domstolen som en följd av det så kallade Bringwellärendet. I maj 2004 lämnade generaladvokaten Legér sitt utlåtande där han anser att det svenska sammanhållna systemet för läkemedelsförsörjningen strider mot EG-rätten. Dom väntas under första halvåret 2005.

Styrelsens ordförande har ordet

2004 var ett framgångsrikt år. Apoteket stärkte sin roll som en viktig och vital del av svensk hälso- och sjukvård. Vi kan också glädja oss åt att svenska folket fortsätter att ha stort förtroende för sina apotek. Det förtroendet har byggts upp och förstärkts i miljontals möten mellan våra kunder och vår personal.

Våra kunder märker att de kan lita på Apotekets medarbetare. De upplever att Apoteket har kunniga och ansvarsfulla medarbetare som arbetar i allmänhetens och folkhälsans tjänst.

Stora fördelar med sammanhållet apotekssystem

Det svenska sammanhållna apotekssystemet har stora fördelar såväl när det gäller kvalitet och säkerhet som när det gäller ekonomi. Vi har bland de lägsta marginalerna för receptbelagda läkemedel i världen. Det svenska apotekssystemets ekonomiska fördelar har också kommit till uttryck i samband med till exempel generikareformen med utbyte till billigaste likvärdiga läkemedel. Tack vare att Apoteket både kan och vill ta ett samlat nationellt ansvar har Sverige fått mycket stor effekt av generikareformen och hittills har miljardbelopp kommit skattebetalarna till godo.

Slå vakt om kvalitet och säkerhet

Det bästa för folkhälsan och för tryggheten i läkemedelshanteringen är att apoteken kan fortsätta att utvecklas som en naturlig del av hälso- och sjukvården. Allmänheten

måste kunna lita på att apoteken är producentoberoende. Våra apotek måste sätta svenska folkets krav på kvalitet och säkerhet före en hög vinst.

Ökad tillgänglighet under 2004

En central målsättning är att göra Apoteket ännu mer tillgängligt för våra kunder. Det handlar om att korta köer och minska väntetider, liksom att i ännu högre utsträckning anpassa öppettiderna till kundernas behov. Under sommaren höll fler apotek än tidigare öppet under semesterperioden och på vissa orter som till exempel Visby och Borgholm utökades kapaciteten och öppettiderna. Allt fler av våra kunder utnyttjar möjligheten att få information och råd via Kundcentrum/Läkemedelsupplysningen som håller öppet dygnet runt året runt.

I frontlinjen när det gäller hållbarhet

Till årsredovisningen för 2004 har vi för första gången bifogat en hållbarhetsredovisning. Det är imponerande hur många medarbetare som gått igenom miljöutbildningen Apotekets Gröna Grund och hur många som går vidare i ett samlat hållbarhetsarbete med ekologiska, ekonomiska och sociala dimensioner. Det är ofta en

himmelsvid skillnad på miljömedvetenheten i svenska och utländska apotek. Visst finns det exempel på apotek med ett bra miljöarbete i andra länder – särskilt i de nordiska grannländerna. Men om vi jämför miljöambitionerna i hela apoteksväsendet finns det inget annat land som kan mäta sig med Sverige.

Apoteket är väl rustat för framtiden

I skrivande stund vet jag inte vad EG-domstolen kommer att besluta i frågan kring det svenska apoteksmonopolets framtid. För min del är jag inte orolig för Apoteket som företag. Apoteket står starkt och kommer att klara sig bra även med förändrade marknadsförutsättningar. Men jag är mycket orolig för den svenska folkhälsan om domstolen släpper loss kommersialismen och betraktar läkemedel som vilken handelsvara som helst. Även receptfria läkemedel behöver hanteras med stor varsamhet. Kort sagt, vi måste använda våra apotek i medborgarnas tjänst för att göra Sverige friskare.

Stockholm i februari 2005

Styrelseordförande Jan Bergqvist

VD har ordet

Det gångna året har varit lyckosamt på många sätt. Vi har bibehållit våra goda värden i olika opinions- och kundundersökningar. Liksom under 2003 fick vi ett mycket gott omdöme i Svenskt Kvalitets Index, med en kundnöjdhet som uppgår till 72 procent. Även i Temos undersökning Corporate Image erhöll Apoteket ett utmärkt omdöme under 2004, andelen personer som hade en positiv inställning till Apoteket uppgick till 81 procent, varav 23 procent hade en mycket positiv inställning.

Även ur ekonomisk synvinkel var 2004 ett synnerligen bra år, rörelseresultatet var till och med det bästa på fem år. Vi gjorde en vinst på 280 miljoner kronor efter finansiella poster, vilket överstiger ägarens långsiktiga avkastningskrav. Apoteket ska inte sträva efter vinstmaximering utan vår uppgift är att nå ett gott resultat som möjliggör utveckling och investeringar. Det positiva resultatet beror på flera faktorer. Vi har arbetat målinriktat med vår kostnads kontroll och lyckats bra med att hålla nere kostnadsutvecklingen, vi har fått en förstärkning på 200 miljoner kronor i marginalen för receptbelagda läkemedel och haft goda intäkter från försäljningen av egenvårdsprodukter.

Vårt utmärkta ekonomiska resultat har skapats trots att kostnaderna för receptbelagda läkemedel endast ökat med 0,2 procent under 2004. Vi har alltså lyckats både med att hålla tillbaka kostnadsökningar för landstingen och att skapa ett mycket positivt resultat i Apoteket.

Många satsningar snart i hamn

Nu i början av 2005 är vi på väg att slutföra en stor del av de viktiga mål vi arbetat med under de senaste åren. Vi har, genom

att lyfta uppgifter till distansapoteken och Kundcentrum, möjliggjort för de lokala apoteken att fokusera betydligt mer på kundmöten. Numera kan Kundcentrum svara på 90 procent av alla frågor som ställs till dem, endast 10 procent måste hänvisas tillbaka till apoteken. Den minskade arbetsbördan för apoteken innebär dels att tid frigörs som kan användas till att bli ännu bättre på att ge råd om egenvård, dels att personalen fått en bättre arbetssituation med mindre stress. Våra medarbetare på apoteken gör dagligen fantastiska insatser för att omsätta våra värderingar i praktiken. Att de nu får mer tid över för kundmöten gör att de kan fortsätta värna om viktiga värderingar som trygghet, säkerhet och förtroende. Jag hoppas också att den frigjorda tiden på apoteken gör det möjligt för oss att successivt minska kötiderna.

Under 2004 har vi startat omfattande projekt med ett antal sjukvårdshuvudmän för att utveckla nya former för logistiklösningar till sjukvården, vilket är väldigt glädjande. Vi har förmånen att få arbeta i nära partnerskap med vården och kan på så sätt tillsammans identifiera många olika typer av rationaliseringsvinster, vilket ger vårdpersonalen mer tid för patienterna.

Det har börjat växa fram en ny, bredare syn på hur Apotekets kompetens kan utnyttjas i samhället - en mycket positiv utveckling för oss.

Verksamhetsframgångar

Utöver apoteksverksamheten har vi också förbättrat våra positioner inom några områden som jag särskilt vill lyfta fram. Apotekets handelsvarubolag Adara har nu funnits i ett år och jag är oerhört nöjd med bolagets utveckling under den tiden. Det var ett riktigt lyckokast att starta ett bolag med ansvar för att utveckla handelsvaruförsäljningen, förbättra affärsmässigheten och därmed också lönsamheten. Apoteket har fått in en ny kompetens kring detaljhandelskunnande, vilket har varit mycket givande.

Ett annat viktigt område är APL – Apoteket Produktion och Laboratorier – som under året koncentrerat sig på att se över ansvarsfördelningen mellan APL och sjukhusapoteken. Man har även varit aktiva när det gäller att profilera sina tjänster, såväl mot vården som läkemedelsindustrin.

Grönt ljus för ny viktig databas

Under våren tar riksdagen beslut om att Apoteket ska få tillstånd att bygga upp en databas med uppgift att förse förskrivare och apotekspersonal med information om vilka läkemedel en patient får. Beslutet är mycket positivt för såväl oss på Apoteket som för folkhälsan – det kommer att bli lättare att identifiera ohälsosam läkemedelsanvändning. En annan följd är att vi får tillstånd att lagra recept under hela giltighetstiden, vilket avsevärt kommer att underlätta våra satsningar på e-handel med receptbelagda läkemedel.

Under 2004 har staten slutit ett nytt avtal med landstingen angående läkemedelskostnaderna. Det blir inga större förändringar utan staten och landstingen fortsätter att ta gemensamt ansvar för läkemedelskostnaderna, vilket Apoteket välkomnar.

En viktig förändring är att doskostnaderna från och med 2005 bryts ut ur marginalen för receptbelagda läkemedel. För Apoteket är det positivt att varje landsting ska betala för sig självt. Vi får en tydligare kund och kan på ett bättre sätt visa på nyttan av dosdispenserade läkemedel.

Hållbarhet – en viktig fråga

Under 2004 tog Apoteket flera viktiga steg för att dels minska läkemedlens skadliga inverkan på miljön, dels våra egna transporters påverkan. Miljöfrågorna hakar på ett naturligt sätt in i Apotekets samhällsansvar och det känns självklart att inta ett hållbarhetsperspektiv på vår verksamhet.

Det är viktigt för oss att ta socialt ansvar inte bara när det gäller folkhälsan, utan även i våra leverantörskontakter. Speciellt för handelsvarorna kan det finnas anledning att sortera ut leverantörer som inte erbjuder sina anställda goda arbetsförhål-

landen till exempel. Vi har även gjort interna utredningar för att säkerställa att inga mutor eller andra påverkanssituationer förekommer i våra leverantörskontakter.

Vår fantastiska personal

– en stor tillgång

Något av det bästa med att vara VD på Apoteket är att få arbeta tillsammans med alla fantastiska medarbetare i företaget. Vi ska bli ännu bättre på att lyfta fram deras kompetens och profilera oss som ett kunskapsföretag. Vi satsar kraftfullt på kompetensutveckling, bland annat genom vår interna utbildningsenhet Apoteksakademien.

Under 2004 har vi för andra gången gjort ett hälsobokslut. För att fånga upp problem och synliggöra medarbetarnas hälsa och ohälsa är hälsobokslutet ett effektivt instrument. För sjukfrånvaron finns en del förbättringsutrymme. Vi vet att det finns medarbetare med stressrelaterade problem. Därför satsar vi rejält på friskvård för personalen, både från centralt håll och på de lokala apoteken.

Inför framtida kompetensförsörjning känner jag stor tillförsikt. Apoteket har medverkat till att starta ett flertal receptarieutbildningar. En utökad tjänsteförsäljning till vården kräver mer kunnig personal. Företaget blir alltmer mångprofessionellt och vi har till exempel förstärkt med logistisk kompetens och detaljhandelskunnande. Apoteken är öppna för att även anställa yrkeskategorier som sjuksköterskor, dietister och sjukgymnaster.

Att förverkliga vår vision

Apotekets vision ”Vi gör Sverige friskare!” är tydligt kopplad till den strategiska planen. För att omsätta visionen i praktiken

ska vi bli ännu bättre på att dra nytta av den enorma kontaktyta med allmänheten. Apoteket har i sina 90 miljoner årliga kundbesök. Vi vill synliggöra egenvårdsdelen och rådgivningen ännu mer - det ska bli naturligt för allmänheten att i större utsträckning söka hjälp på Apoteket, när man inte behöver primärvården. Undersökningar visar att ungefär 30 procent av alla som besöker primärvården skulle ha kunnat åtgärda sina problem med ett egenvårdsbesök på ett apotek.

En stor del av problem med ohälsa är beroende av livsstil. Här skulle Apoteket kunna ha en mer framträdande roll. Ett bra exempel är de Hälsotorg som öppnats på olika orter i samarbete med den lokala vården. Andra exempel på hur vi har profilerat oss som rådgivare under 2004 är boken Prosit och en antirökkampanj.

Vi står inför stora utmaningar

Vi har under 2004 förberett oss för en eventuell ny marknadssituation i samband med att EG-domstolen ska fatta sitt beslut i det så kallade Bringwellärendet angående det svenska apoteksmonopolet. Vi räknar med tre tänkbara scenarier; att vi kan fortsätta som förut, att nya aktörer släpps in på marknaden för receptfria läkemedel eller att nya aktörer släpps in på hela marknaden inklusive receptbelagda läkemedel. Som VD är det min uppgift att se till att Apoteket står starkt oavsett marknadsförutsättningar och det bedömer jag att vi gör idag.

Vi står inför en rad spännande utmaningar 2005. Framför allt måste vi fortsätta vässa vår verksamhet så att vi är redo för framtiden oavsett vilka marknadsförändringar som kommer att ske. En viktig målsättning är att åtgärda den obalans

som råder i vår ekonomi, där vi balanserar upp förlusterna i receptaffären med de vinster vi gör inom försäljningen av egenvårdsartiklar och receptfria läkemedel. Genom effektiviseringar och besparingar ska vi bli effektivare inom försäljningen av receptbelagda läkemedel och på så sätt minska förlusterna där. Tillgängligheten inom egenvården ska bli ännu bättre, framför allt genom att inom två år utöka antalet Apoteket Shop från 10 till 60. Apoteket Shop – som har blivit mycket uppskattade av kunderna – är mindre apotek i centrala lägen med dels försäljning av receptfria läkemedel och handelsvaror, dels in- och utlämning av recept som sedan levereras via distansapoteken.

Vi har också inlett processen att under våren 2005 genomföra en större omorganisation för att ytterligare säkerställa att Apoteket står starkt oavsett vilken marknadssituation vi ska arbeta i efter ett beslut i EG-domstolen.

Andra viktiga målsättningar är att öka tillgängligheten, framför allt genom att minska kötiderna, utöka öppettiderna, tillhandahålla efterfrågade varor och se över möjligheterna till kompletterande sätt att leverera varor hem. Vi ska fortsätta sträva efter att ha en stark ekonomi, det ger oss frihet och möjligheter.

Stockholm i februari 2005

VD Stefan Carlsson

Vision, mål och strategier

Vision

Vi gör Sverige friskare.

Affärsidé

Vi erbjuder, till våra kunder och som en del av vården, kunskaper och produkter som bidrar till bättre hälsa.

Långsiktiga mål

Apoteket fortsätter att konsekvent och långsiktigt utveckla verksamheten inom ramen för företagets strategiska plan. Ett långsiktigt mål är att ge kunderna bättre tillgänglighet genom valfrihet avseende beställning, distribution och rådgivning.

Apoteket ska också verka för bättre läkemedelsanvändning, vara sjukvårdens naturliga partner i egenvårdsfrågor, vara den första länken i vårdkedjan och vidga verksamheten mot folkhälsoarbete.

I förhållande till hälso- och sjukvården ska Apoteket bli en tydligare partner.

	Mål och strategier
Kunder För måluppfyllelse se sid. 18	Apoteket vill skapa största möjliga nytta för sina kunder genom att anpassa servicen till de olika kundgrupperna och samarbeta med sjukvård och omsorg för bästa läkemedelsanvändning.
Processer För måluppfyllelse se sid. 26	Apoteket vill leverera varor och tjänster som tillgodoser kunders och intressenters krav och behov. Alla processer ska vara säkra, effektiva och miljöanpassade.
Medarbetare För måluppfyllelse se sid. 32	Apoteket vill vara en attraktiv arbetsgivare där företagets kultur stimulerar och ger engagemang, arbetsglädje och personlig utveckling. Apoteket ska bedriva aktiv kompetensutveckling och rekrytering. Varje medarbetare ska ges möjlighet att använda sin kompetens, så att det gagnar Apoteket på bästa sätt. Genom att tillvarata medarbetarnas engagemang och idéer samt öka viljan och förmågan till förändring förnyas och vidareutvecklas verksamheten. Apoteket ska stimulera till en lärande organisation.
Samhälle och finans För måluppfyllelse se sid. 38	Apoteket vill tillvarata och utveckla sina resurser för en bra läkemedelsanvändning och därmed bidra till ökad samhällsnytta. Resultatet ska motsvara ägarens krav och möjliggöra investeringar och framtidsåtgärder samt tillgodose behovet av konsolidering.

Dessa målsättningar ska uppfyllas genom en kundorienterad och effektiv verksamhet och inom ramen för de krav som ägaren ställer.

Apotekets väg mot framtiden

Med stöd av ett styrkort (balanced score-

card) styrs och mäts Apotekets verksamhet. Styrkortet är ett hjälpmedel för att genomföra den strategiska planen, bryta ned de gemensamma målen till respektive verksamhetsnivå samt mäta om målen har uppnåtts. I styrkortet belyser Apoteket sin verksamhet ur olika perspektiv, det vill säga

de fyra hörnstenarna kunder, processer, medarbetare samt samhälle och finans. Utgångspunkterna för samtliga mål och strategier inom Apoteket finns i dessa hörnstenar.

Mätetal

Andelen mycket nöjda kunder.

Långsiktiga mål – målbild 2007

- Högre upplevd kundnytta hos nya och befintliga avtalskunder
- Högre upplevd kundnytta hos privatkunder

Omkostnader per producerad enhet samt antal Arbetade timmar per producerad enhet, Andel e-order per total orderrader samt Andel orderrader i kompletterande kanaler.

- Med kundorientering och lönsamhet öka försäljningen av tjänster till vården
- Kostnadseffektiva processer
- Utnyttja synergier och stordriftsfördelar i hela företaget
- Effektivare marknadsföring och försäljning
- Utveckla roll och sortiment inom egenvård och hälsa
- Förbättrade kundmöten
- Utveckla dialogen med de viktigaste intressenterna
- Utveckla och utnyttja systemstöd

Andelen motiverade medarbetare, Gott ledarskap, Andel medarbetare med 0-7 sjukdagar under senaste 12-månadersperioden.

- Utveckla ledarskap som engagerar
- Premiera motiverade, delaktiga och målinriktade medarbetare
- Fördjupad kompetens och tydliga utvecklingsvägar

Imagemätning, Resultat efter finansiella poster för icke konkurrensutsatt respektive konkurrensutsatt verksamhet, Soliditet samt Tillväxt tjänsteförsäljning.

- God läkemedelsförsörjning genom optimal tillgänglighet i tid och rum
- Upplevas och nyttjas som samhällets läkemedelsexpert och hälsorådgivare
- Uppnå tillräckligt ekonomiskt resultat i enlighet med ägardirektiven och vad som krävs för fortsatt utveckling

Apoteket – trygg användning och effektiv försörjning av läkemedel

Apoteket AB har till uppgift att sälja läkemedel till den svenska allmänheten. Apoteket ska svara för en trygg och säker läkemedelsanvändning i landet och för att läkemedelsförsörjningen sker till lägsta möjliga kostnad. Alla läkemedel som godkänts för den svenska marknaden ska tillhandahållas, i alla delar av landet och till enhetliga priser. Apoteket säljer också kompletterande varor, till exempel kroppsvårds- och hygienprodukter.

På entreprenad ansvarar Apoteket dessutom för upphandling och försörjning av läkemedel till sjukvården. Samtliga sjukvårdshuvudmän har avtal med Apoteket om tjänster samt drift av sjukhusapoteken.

Försäljningen till allmänheten sker genom cirka 900 apotek och, främst i glesbygd, genom cirka 1 000 apoteksombud.

Bättre folkhälsa

För att uppnå bästa möjliga läkemedelsanvändning och bidra till bättre hälsa är information och rådgivning i mötet med kunden en av Apotekets viktigaste uppgifter. I nära samarbete med vården erbjuder Apoteket farmaceutiska tjänster för att förbättra läkemedelsanvändningen. Genom läkemedelsgenomgångar och läkemedelsprofiler, en förteckning över kundens läkemedel, kan felaktig användning och skadliga kombinationer av läkemedel undvikas. Samarbete med vården sker också inom landstingens läkemedelskommittéer för att ta fram de bästa läkemedelsalternativen.

En viktig uppgift är att hjälpa kunderna att vårda eller lindra enklare åkommor. Apotekens egenvårdsrådgivning har en jämn och hög kvalitet och råden är förankrade i den lokala sjukvården. Kundnyttan i sortimentet av egenvårdsläkemedel och handelsvaror förstärks genom råd från medarbetarna vid apoteken. Apoteket arbetar också för en bättre folkhälsa genom satsning på hälsodialog och Hälsotorg, där medarbetare från apotek, primärvården och kommunen i samarbete ger råd och information till kunderna. Apotekets webbplats, apoteket.se, är ytterligare en kanal för information om läkemedel liksom Läkemedelsupplysningen och Giftinformationscentralen. I inledningen av 2005 blev apoteket.se av tidningen Internetworld utsedd till Sveriges bästa hälsosajt, bland annat för faktorer som trovärdighet, aktualitet och relevans. En annan stor satsning är Infomedica, hälso- och sjukvårdsinformation på nätet som ägs av Sveriges landsting och Apoteket tillsammans. Infomedica är flerfaldigt prisbelönt och har bland annat av Nationalencyklopedin vunnit Kunskapspriset.

Apoteket tar också fram statistik och bedriver forskning för att nå en förbättrad läkemedelsbehandling och läkemedelsanvändning.

Rationell läkemedelsförsörjning

Att förse kunderna med läkemedel på ett rationellt sätt är en av Apotekets viktigaste uppgifter. Arbetet med att effektivisera

verksamheten pågår ständigt. En rationell läkemedelsförsörjning innebär både tillgänglighet till apotek och ekonomisk effektivitet. Inför renoveringar och nyetableringar av apotek analyseras kundströmmar, åldersstruktur hos befolkningen i närområdet med mera. Apotek lokaliseras främst till närsjukvården eller till citykärnor och handelscentrum.

God tillgänglighet

Förutom försäljningen på apotek och genom apoteksombud levererar Apoteket också individuellt förpackade läkemedel för enskild patient (ApoDos), såväl i öppenvård som i slutenvården. För att nå god effektivitet hanteras leveranserna av särskilda distansapotek. Elektroniska recept respektive beställningar är medel för att uppnå en rationell läkemedelsförsörjning.

Service till Apotekets kunder via Internet och telefon fortsätter att förbättras. Samma service som kan erbjudas på ett vanligt öppenvårdsapotek ska också kunna ges via de nya kanalerna, dygnet runt och med samma kvalitet. På sikt kommer även receptbelagda läkemedel att kunna expedieras via Internet. Läkemedel levereras från Apotekets distansapotek till hemmet eller dit kunden önskar. När det gäller transporter samarbetar Apoteket med Posten.

 Apoteket Ankaret

900
apotek

13 000
medarbetare

90 000 000
kundbesök

Apotekets organisation

Apoteket har under 2004 varit organiserat i tre affärsområden och fem resultatenheter enligt nedan:

Affärsområden

Hälsa – omfattar omkring 80 öppenvårdsapotek. Affärsområdet svarar för en god läkemedelsförsörjning via apoteken och ska bidra till en bra och säker läkemedelsanvändning för Apotekets privata kunder. Nettoomsättningen uppgick till 22 907 miljoner kronor (22 425). Medelantalet anställda var drygt 6 700.

Vård – driver de 80 sjukhusapoteken på entreprenad samt anslutande expeditionsapotek. Affärsområdet arbetar nära sjukvården med läkemedelshandling, läkemedelsproduktion och farmaceutiska konsultuppdrag för en förbättrad läkemedelsanvändning. Nettoomsättningen uppgick till 9 072 miljoner kronor (8 653). Medelantalet anställda var drygt 1 800.

APL – Apoteket Produktion och Laboratorier producerar de läkemedel som inte tillhandahålls av läkemedelsindustrin (extemporeläkemedel) men som behövs i samhället samt har en ökande andel uppdragstillverkning. Nettoomsättningen uppgick till 480 miljoner kronor (492). Medelantalet anställda var drygt 500.

Resultatenheter

Partner – stödjer försörjningen av varor och tjänster i första hand till affärsområdena. Enheten består av:

Kundcentrum – driver apoteksverksamhet via Internet och telefoni.

Distansapotek – erbjuder varuleveranser åt Apotekets distanskunder.

Dosenheten – utvecklar och producerar doslösningar för enskilda individers behov inom sjukvården eller hemma.

Lokalenheten – ansvarar för Apotekets lokalförsörjning.

IT-enheten – samordnar, utvecklar och förvaltar Apotekets IT-verksamhet. Förvaltning och drift har under året utkontrakterats.

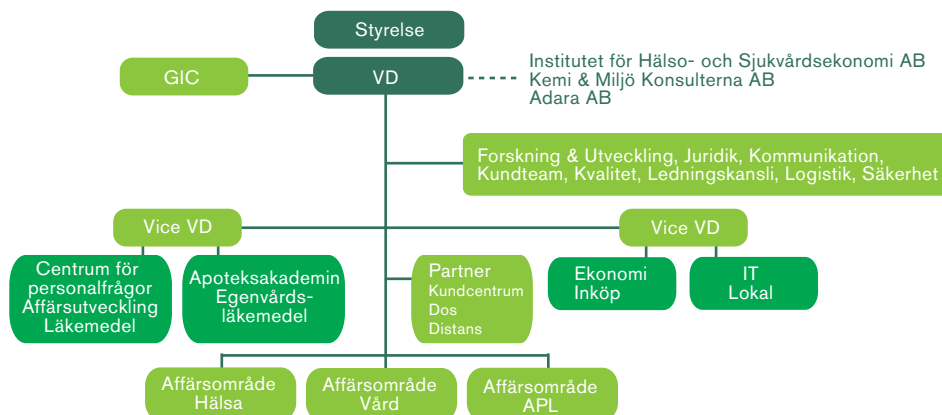
Egenvårdsläkemedel – ansvarar för marginalsättning, leverantörskontakter etc för Apotekets sortiment av egenvårdsläkemedel.

Apoteksakademin – arbetar med strategisk kompetensutveckling och genomför utvecklingsinsatser på uppdrag.

Stabs- och stödfunktioner

De centrala enheterna driver de företagsövergripande verksamhetsområdena affärsutveckling, ekonomi, forskning och utveckling, inköp, juridik, kommunikation, kundteam, kvalitet, logistik, läkemedel, personal samt säkerhet.

Apotekets organisation 2004

Giftinformationscentralen, GIC

Enheten besvarar dygnet runt frågor om risker, symtom och behandling av akuta förgiftningar.

Dotterbolag

Institutet för Hälso-

och Sjukvårdsekonomi AB, IHE

IHE är ett icke vinstdrivande forsknings- och utredningsinstitut. Företaget ska genom forskning och utredningar bidra till väl underbyggda beslut om hälso- och sjukvårdens utveckling. Nettoomsättningen 2004 uppgick till 14 miljoner kronor (15). Medelantalet anställda var 13.

Kemi & Miljö Konsulterna AB

Företaget hjälper organisationer att organisera och utveckla sitt miljöarbete samt ger stöd till en långsiktigt hållbar verksamhet med sakkunskap inom miljö, arbetsmiljö, kvalitet och socialt ansvar. Nettoomsättningen uppgick till 15 miljoner kronor (19). Medelantalet anställda var 18.

Adara AB

Adara AB startade sin verksamhet i januari 2004. Bolaget ska utveckla handelsvaruförsäljningen och förbättra affärsmässigheten, effektiviteten och därmed också lönsamheten. Bolaget ger också bättre förutsättningar att fokusera på en affär med särskiljande affärslogik. Nettoomsättningen uppgick till 1 327 miljoner kronor. Medelantalet anställda var 19.

Ny organisation 2005

I februari 2005 har beslut fattats om en ny organisation. Den förändrade organisationen syftar till att ytterligare stärka Apotekets samarbete med hälso- och sjukvården och till att öka flexibiliteten utifrån kundernas krav. Organisationen bygger på följande logik:

I den första affärslogiken samlas sådana verksamheter som i huvudsak har institutioner som kunder. Det handlar om läkemedelslogistiken på sjukhusen, dosverksamheten samt APL. Genom att samla dessa funktioner i ett eget affärsområde skapas en nära relation till vården som bäst gagnar dessa verksamheter.

Den andra affärslogiken bygger på att nyttja apotekskedjan utifrån ett detaljhandels-tänkande. Det handlar om att nyttja stordriftsfördelar och utveckla standardiserade lösningar för alla de nära 900 apotek som koncentrerar sig på det individuella kundmötet. Apotekskedjan delas in i två kundkanaler.

Kundkanal Centrum omfattar apoteken i centrumläge och köpcentrum samt egen-vårdsapoteken.

Kundkanal Samhälle omfattar merparten av apoteken, huvudsakligen bestående av det enda apoteket på orten eller i en stadsdel, apotek i anslutning till vårdcentraler och expeditiionsapoteken på sjukhusen.

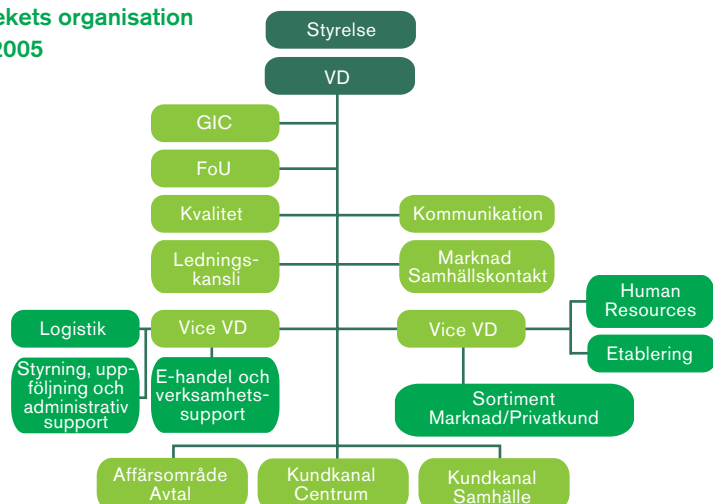
Två större ansvarsområden leds vart och ett av en vice VD. Det första området omfattar Sortiment Marknad/Privatkund, Human Resources och Etablering.

Det andra området omfattar Styrning, uppföljning och administrativ support, Logistik samt E-handel och verksamhets-support.

Enheten Kommunikation har strategiskt ansvar för intern och extern kommunikation.

Enheten Marknad/Samhällskontakt ansvarar för att positionera Apoteket i samhället och arbeta med omvärldsbevakning.

Apotekets organisation från 2005

Förutsättningar för Apotekets verksamhet

Det svenska apotekssystemet

Enligt 4 § lagen (1996:1152) om handel med läkemedel får detaljhandel med läkemedel till allmänheten bedrivas av staten eller av juridisk person som staten utser. Regeringen bestämmer vem som får bedriva sådan handel och på vilka villkor. Apoteksbolaget AB (numera Apoteket AB) fick 1970 uppdraget av regeringen att med ensamrätt driva detaljhandel med läkemedel.

Med anledning av de förändringar som nyligen skett i läkemedelsförfattningarna och de nya behov som uppstått hos såväl privatkunder som inom vården upprättades ett nytt avtal med staten den 1 februari 2003. Till följd av ändrat finansieringssätt avseende dosdispenserade läkemedel har smärre ändringar gjorts i avtalet och ett nytt avtal tecknades därför den 23 december 2004. Avtalet löper tillsvidare och fastställer vilka delar av verksamheten som ska finansieras inom ramarna för läkemedelsförmånen, vilken verksamhet som ska finansieras genom särskild statlig ersättning och vad Apoteket har möjlighet att göra inom ramarna för egen finansiering. I avtalet slås dessutom fast att:

- de lokala apoteken är Apotekets bas, men att kompletterande kundkanaler som ombud, e-handel med mera också ska erbjudas

- en tydligare avgränsning för vad som ska rymmas inom marginalen och vad som ska finansieras via avtal med landstingen
 - Apoteket har stöd att utveckla folkhälsoarbetet
 - kunderna ska ha möjlighet att dela upp betalningen för läkemedel
- Avtalet återfinns i sin helhet på sidan 88.

Tydliga direktiv från staten

Staten ställer - som ägare av Apoteket – en rad krav. Dessa formuleras i ett ägardirektiv. I ägardirektivet fastslås mål avseende räntabilitet och soliditet liksom principerna för utdelning. Räntabiliteten efter skatt på det egna kapitalet vid räkenskapsårets början ska långsiktigt motsvara den tioåriga obligationsräntan (genomsnittligt beräknad för räkenskapsåret) med ett tillägg av 3 procentenheter. Soliditeten bör uppgå till cirka 21 procent. Utdelning bör, under förutsättning att aktiebolagslagens utdelningsregler medger detta, uppgå till ett belopp motsvarande minst en tredjedel av vinsten efter skatt med beaktande av soliditetsmålet.

Här finns även krav på Apotekets redovisning av de effektivitets-, produktivitets- och tillgänglighetsförbättringar som görs. Avtalet säger att sårredovisning ska ske för den verksamhet som omfattas av ensamrätten respektive den konkurrensutsatta

verksamheten. Ägardirektivet ger – tillsammans med avtalet – klara spelregler för Apotekets verksamhet.

Hur finansieras Apotekets verksamhet?

Huvuddelen, närmare bestämt 73 procent, av Apotekets verksamhet finansieras via marginalen på receptbelagda läkemedel. Marginalen på läkemedel inom läkemedelsförmånen beslutas av en särskild myndighet, Läkemedelsförmånsnämnden, LFN. Marginalen ska täcka den grundläggande receptexpedieringen, åtföljande patientinformation och ett visst kompletterande tjänsteutbud.

Utformningen av marginalen förändrades något från och med den 1 januari 2004, vilket innebär att marginalen blivit mindre känslig för prisförändringar och bättre speglar Apotekets verkliga arbetsinsats.

Cirka 13 procent av Apotekets verksamhet avser receptfria läkemedel och handelsvaror. Resterande del utgör efterfrågestyrda tjänster, där avtal finns framför allt med sjukvårdshuvudmännen.

Sedan 1993 är prissättningen på läkemedel fri, men om tillverkaren vill att läkemedlet ska kunna förskrivas inom läkemedelsförmånen måste prisförhandling med LFN ske. LFN beslutar om ett läkemedel, eller andra varor som ingår i

läkemedelsförmånen, ska subventioneras eller ej. Produkter som tillverkaren valt att lägga utanför förmånen betalas helt och hållet av patienten.

Från och med den 1 januari 2005 skedde en förändring av finansieringen för verksamheten med dosförpackade läkemedel då ett nytt avtal träffats mellan staten och landstingen om finansieringen av läkemedelsförmånen. I stället för att inkludera dosförpackade läkemedel i marginalen för läkemedel inom förmånen kommer Apoteket att erhålla ersättning från landstingen per patient och dag, samtidigt som marginalen justeras ned. Växlingen av finansieringssätt motsvarar cirka 322 miljoner kronor.

Generisk substitution

Den 1 oktober 2002 började lagen om generisk substitution att gälla. Syftet var att försöka dämpa den snabba kostnadsökningen för läkemedel. Enligt den nya lagen ska de läkemedel som ingår i läkemedelsförmånen och skrivs ut på recept bytas ut mot det billigaste likvärdiga läkemedlet som finns i apotekets sortiment. Lagen gäller endast de läkemedel som godkänts av Läkemedelsverket som utbytbara. Utbyte sker inte om förskrivaren har angett att utbyte ej får ske av medicinska skäl eller om ett billigare läkemedel inte finns i lager på kundens apotek. Inte heller om kunden väljer att betala mellanskillnaden själv. Den totala läkemedelsnotan sjönk med cirka en miljard kronor

under lagens första år. Dels därför att läkemedelsindustrin av konkurrensskäl sänkte priserna på sina produkter, dels därför att patentutgångar på vissa läkemedel med stor volym ledde till prissänkningar.

Apotekets ersättning beräknas på en formel som innehåller en fast och en procentbaserad del. Den nya reformen har därför fått stora ekonomiska konsekvenser för Apotekets ekonomi. Samtidigt har införandet av generisk substitution medfört merarbete för personalen på de lokala apoteken. LFN höjde därför marginalen med motsvarande 200 miljoner kronor på årsbasis från den 1 januari 2004, vilket främst har till syfte att kompensera Apoteket för minskade intäkter.

Så sätts läkemedelspriset på receptbelagda läkemedel

- Från 1993 är prissättningen på läkemedel fri, men om tillverkaren vill att läkemedlet ska kunna förskrivas inom läkemedelsförmånen måste prissförhandling med LFN ske.
- Läkemedel som tillverkaren valt att lägga utanför förmånen betalas till 100 procent av kunden.
- LFN beslutar om Apotekets marginal. Prissättningen redovisas öppet.
- Apotekets andel av läkemedelskronan på receptbelagda läkemedel är 17,2 procent.

Apotekets omvärld

Apotekets verksamhet påverkas mer eller mindre kraftigt av olika omvärldsförändringar. Det kan röra sig om marknadstrender, lagstiftning och förändringar av folkhälsan.

Apoteksmonopolet är under prövning i EG-domstolen och under första halvåret 2005 väntas besked om hur EU ställer sig till den svenska modellen för läkemedelsförsörjning. Apoteket är den första länken i vårdkedjan och arbetar på ett aktivt och kompetent sätt med rådgivning och egenvård. Även för avtalskunderna är Apotekets rådgivningskompetens mycket betydelsefull. Apoteket fyller en viktig funktion i det svenska samhället – såväl med som utan monopolställning.

Apotekets ledning studerar och planerar för alternativa scenarier. De strategiska planerna ligger fast men tempot ökas. Prioriterade områden är att bli starkare på egenvård, betona rollen som första länken i vårdkedjan, vidareutveckla service och tillgänglighet samt utveckla och kvalitets-säkra ombudsverksamheten. Apoteket ska uppfattas som läkemedelsexpert, hälso-rådgivare och en del av vården.

Förändringar kan å ena sidan vara positiva för Apoteket, nya utmaningar och spännande möjligheter kan uppstå. Å andra sidan blir det eventuellt helt nya villkor på marknaden, vilket kan skapa påfrestningar och svårigheter för Apoteket.

Kunderna ställer högre krav

Kraven på Apotekets service, tillgänglighet, snabbhet, kvalitet och individuella kund-

lösningar ökar ständigt, både från privat- och avtalskunder. Det allmänna intresset för livsstilsfrågor växer och leder till ökad efterfrågan på tjänster och produkter inom hälsoområdet. Även kundernas krav på inflytande och producentobunden information ökar. Utblicken, Apotekets studie av svenska folkets syn på apoteksservicen, visar att allmänheten är nöjd med servicen och har mycket stort förtroende för Apoteket. Jämfört med tidigare har Apoteket stärkt sin position, i synnerhet kring rådgivning vid lindriga åkommor.

De avtalskunder som Apoteket huvudsakligen arbetar med finns inom landsting och kommuner. Privata vårdgivare är i princip de enda privata avtalskunder Apoteket arbetar med idag. En växande marknad finns bland privata företag som i allt större utsträckning efterfrågar Apotekets tjänster, både läkemedels- och hälsotjänster. Efterfrågan av tjänster från företag och organisationer förväntas ytterligare att öka eftersom arbetsgivarna numera är skyldiga att betala en större del av sjuklönen till de anställda än tidigare.

Vällevnadssjukdomarna drabbar allt fler

Samhällets kostnader för ohälsa ökar i takt med att vällevnadssjukdomarna drabbar fler och fler. Fetma, diabetes och hjärt- och

kärlsjukdomar blir vanligare till följd av stillasittande, stress, dåliga kostvanor, rökning samt alkohol och andra droger. Alkoholkonsumtionen har stigit med cirka 20 procent de senaste fem åren och kvinnornas andel stiger kraftigt. Ett nytt fenomen är att kvinnor drabbas av typiska manssjukdomar som hjärt- och kärlsjukdomar. Den tilltagande ohälsan i samhället leder till högre läkemedelskonsumtion.

Ökad segregation av hälso- och sjukvård

En tydlig tendens är att skillnaderna mellan olika befolkningsgrupper avseende konsumtion av hälso- och sjukvård blir mer markant. Skillnader förekommer bland annat mellan storstads- och glesbygdskommuner, män och kvinnor, låg- och höginkomsttagare, hög- och lågutbildade samt mellan olika etniska grupper.

En växande marknad

Läkemedelsmarknaden beräknas enligt Läkemedelsindustriföreningen fortsätta växa. De receptfria läkemedlen dominerar Apotekets försäljning och patentutgångar och medföljande priskonkurrens kan komma att påverka Apotekets resultat. Marknaden för receptfria läkemedel bedöms bli större de närmaste åren. Intresse för att behandla allt fler åkommor

med receptfria läkemedel ökar hos såväl sjukvård som privatpersoner. Det finns utrymme för ökade volymer av handelsvaror trots hård konkurrens från dagligvaru- och detaljhandeln. Försäljningen av handelsvaror och receptfria läkemedel har utvecklats positivt under 2004.

Den tjänstemarknad som finns för att förebygga ohälsa, vidmakthålla och återställa hälsa kan definieras som hälsomarknaden. Hälsomarknaden växer både genom ökade volymer, nytt innehåll och nya aktörer, såväl utländska som inhemska. Beräkningar visar att hälsomarknaden kan uppskattas till mångmiljardbelopp. Apoteket driver idag framgångsrikt en rad satsningar inom hälsomarknaden, de flesta i samarbete med landsting och kommuner.

Intresset växer för e-hälsa

E-hälsa är användning av informationsteknik inom hela hälso- och sjukvården från diagnos till uppföljning. Området som har aktualiserats av EU-kommissionen förväntas vara en av de centrala delarna i kommande IT-proposition och utgör en betydande del av Dagmaröverenskommelsen för 2005. Landsting, kommun och privata aktörer satsar stora belopp på att skapa e-hälsotjänster för att effektivisera sina processer, öka tillgängligheten för kunderna och förbättra kvaliteten i vården.

Apotekets satsningar på e-kommunikation, till exempel e-recept och e-handel, ligger således helt rätt i tiden. Den inledda affärsutvecklingen inom Apoteket bygger i stor utsträckning på nyttjande av e-hälsotjänster och till stor del i samarbete med vården. Det är därför av stor vikt att få ett samlat agerande mot kunderna och speciellt mot landsting och kommun för alla former av e-hälsotjänster, så att Apotekets resurser används optimalt i överensstämmelse med kundernas behov. Informationen om hälsa, sjukdom och läkemedel blir allt mer lättåtkomlig för såväl avtals- som privatkunder, framför allt via Internet. Informationsmonopolet för professionella aktörer inom hälso- och sjukvården bryts. Samtidigt kan det vara vanskligt för konsumenten att värdera den tillgängliga informationen och omsätta den till sina egna behov. Konsumenternas krav på tillförlitlighet och kundnytta ökar när fler aktörer tillhandahåller information inom samma område. Här fyller Apoteket en viktig funktion med producentoberoende information och rådgivning.

Ansträngd offentlig ekonomi medför kostnadsfokus

Läkemedelskostnaderna har hamnat i fokus i takt med att landsting och kommuner fått försämrade ekonomi. Som en följd har efterfrågan ökat på de tjänster Apoteket tillhan-

dahåller för att effektivisera läkemedelsanvändningen. Vård och omsorg i hemmet blir allt vanligare, vilket ställer nya krav på Apotekets tjänster. Kundbehoven hos landsting och kommun har blivit tydligare. Deras behov av tjänster för att förbättra läkemedelsanvändningen har konkretiserats och intresset för Apotekets tjänster har ökat, till viss del på grund av bolagets strategi att utveckla tjänster i samarbete med kunderna.

Närsjukvården byggs ut

Med närsjukvård menas den vård som erbjuds när patienterna inte behöver de större sjukhusens högspecialiserade insatser. Närsjukvård betyder vidare ett starkt patientfokus och en tydlig inriktning på förebyggande insatser och egenvård. Även andra aktörer än sjukhusen kan ingå och aktivt delta i det lokala vårdnätverket.

Just nu är de flesta landsting starkt inriktade på att effektivisera och förbättra sin verksamhet genom att bygga upp närsjukvården. En överföring till egenvård skapar möjligheter för apoteken att i samverkan med lokal sjukvård etablera sig som den första länken i vårdkedjan. Tillgängligheten i sjukvården kan öka genom att apoteken tar hand om fall som inte fordrar kontakt med läkare.

Apoteket – en del av det svenska samhället i drygt 30 år

Apoteket har varit en del av det svenska samhället sedan 1970, då riksdagen fattade beslut om att bilda Apoteksbolaget. Det nya bolaget fick genom ett avtal med staten ensamrätt till detaljhandel med läkemedel. Apoteksbolaget förvärvade under sitt etableringsår Apotekarnes Droghandel AB (ADA). 1970 bildades även APL, Apoteket Produktion och Laboratorier, där vissa läkemedel och andra egna produkter fortfarande tillverkas.

När ett år passerat hade samtliga fristående apotek och distriktslaboratorier införlivats med det nya bolaget. Samtidigt fick Apoteket ensamrätt på att förhandla om läkemedelspriser.

Apoteket var tidigt ute med olika typer av ny teknik. Redan 1974 infördes databaserade informationssystem och 1979 introducerades ett butikssystem för bland annat recepthantering – ATS, Apotekens Terminal System. ATS har sedan dess utvecklats till ett betydande affärssystem. Samma år övertog Apoteket driften av de fristående apoteken på Sveriges alla sjukhus, förutom de i Stockholms läns landsting som övertogs först 1987.

1987 förvärvades också IHE, Institutet för Hälso- och Sjukvårdsekonomi AB. Giftinformationscentralen togs över av Apoteket 1988.

1993 fick Apoteket överlämna ansvaret för att förhandla om priserna på de läke-

medel som ingår i läkemedelsförmånen till Riksförsäkringsverket, RFV. Samma år bolagiserades Apotekets enhet för kemi och miljökunskap och blev till det helägda dotterbolaget Kemi & Miljö Konsulterna AB.

1995 fusionerades partihandelsbolaget ADA AB med den finska börsnoterade läkemedelsdistributören Oy Tamro Ab. Under 1997 infördes nya regler kring läkemedelsförmånen. Samtidigt tog IT-utvecklingen inom Apoteket ytterligare ett steg framåt i och med att de första elektroniska recepten skickades i Norrbotten.

1998 blev staten ensam ägare i Apoteksbolaget genom förvärv av Apotekets Pensionsstiftelses ägarandel. Samtidigt ändrades namnet till Apoteket AB. Samma år beslutades om att föra över läkemedelskostnaderna från stat till landsting genom en överfasning fram till 2004. Statens ansvar har successivt minskat och delas nu med sjukvårdens huvudmän.

2001 omorganiserades Apoteket till en affärsområdesbaserad organisation för att bättre kunna leva upp till nya kundkrav och samhällets förväntningar och krav. Samma år fattades beslut om att inrätta detaljhandel med läkemedel på distans samt inrätta fyra distansapotek och e-handelsplattform. 2002 infördes en ny läkemedelsreform där Apoteket fick rätt att om möjligt byta ut dyrare läkemedel mot billigare. Ansvaret för förhandling av läkemedelspriser och Apotekets marginal för receptexpedierade läkemedel inom läkemedelsförmånen övergick från RFV till den nyinrättade myndigheten Läke- medelsförmånsnämnden, LFN.

I februari 2003 tecknade staten och Apoteket ett nytt verksamhetsavtal. Dotterbolaget Adara AB bildades. I oktober samma år avyttrade Apoteket samtliga aktier i Tamro.

Apotekets styrkort

Apotekets årsredovisning är strukturerad efter företagets styrkort – Kunder, Processer, Medarbetare samt Samhälle och finans. Styrkortet är ett hjälpmedel för att genomföra den strategiska planen.

Kunder

Apoteket har till uppgift att förse svenska folket med läkemedel på ett effektivt sätt med folkhälsan i fokus. Apoteket ska erbjuda kompetent rådgivning för såväl privatpersoner som vårdpersonal. Genom anpassad service till olika kundgrupper och samarbete med vård och omsorg strävar Apoteket ständigt efter att göra Sverige friskare.

Processer

Apotekets processer ska vara säkra, högkvalitativa, kostnadseffektiva och bidra till en hållbar utveckling. Apoteket arbetar ständigt med att följa upp, mäta och utvärdera processerna för att se till att verksamheten fungerar optimalt.

Medarbetare

Apoteket ska vara en attraktiv arbetsgivare med motiverade medarbetare. Apoteket satsar kraftfullt på kompetensutveckling och strävar efter att ta till vara alla medarbetares idéer och tankar för att förnya och utveckla verksamheten.

Samhälle och finans

Apoteket har statens förtroende att med ensamrätt svara för en rikstäckande läkemedelsförsörjning, vilket medför ett särskilt ansvar för en hållbar samhällsutveckling. Apoteket ska tillgodose behovet av en god och rättvis tillgång till läkemedel och läkemedelsbehandling i hela landet.

Apoteket erbjuder rådgivning till såväl privat- som avtalskunder

Apotekets huvudsakliga uppgifter är att tillhandahålla läkemedel samt att erbjuda information och rådgivning så att produkterna gör största möjliga nytta. Enskilda privatpersoner är Apotekets viktigaste målgrupp. Apoteket har närmare 90 miljoner kundbesök om året och är därför också en naturlig mötesplats för förebyggande hälsovård. För många människor är Apoteket den första kontakten innan hälso- och sjukvården konsulteras.

2004 har varit ett framgångsrikt år för Apoteket. Intresset för olika typer av rådgivningstjänster från såväl privat- som avtalskunder har ökat kraftigt. Marknadspositionen för handelsvaror har stärkts och intresset för hälsa och livsstil ökar ständigt.

Vi vill

Vi vill att våra kunder ska vara mycket nöjda med helhetsintrycket av Apoteket.

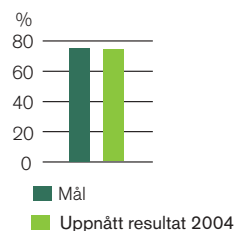
Mål för 2004 är 75 procent.

Vi har uppnått

74 procent av apotekskunderna är mycket nöjda.

Måluppfyllelse

Mycket nöjda kunder

Privatkunder

Apoteket har väl utvecklade tjänster och kunderbjudanden till allmänheten. Via lokala apotek och kompletterande kundkanaler erbjuds en säker och snabb läkemedelsförsörjning till privatkunder i hela landet. Apoteket säkerställer att kunderna får rätt läkemedel och erbjuder korrekt och producentobunden läkemedelsinformation och rådgivning runt läkemedel, egenvård och förebyggande hälsovård.

De lokala apoteken – verksamhetens hjärta

De lokala apoteken är basen för arbetet med att förbättra läkemedelsanvändningen och att erbjuda produkter och tjänster som bidrar till en bättre hälsa. Förutom receptbelagda och receptfria läkemedel finns ett kvalitetssäkrat sortiment av läkemedelsnära eller hälsobetonade konsumentprodukter, så kallade handelsvaror, på apoteken. Idag finns cirka 900 apotek, omkring 80 av dessa är lokaliserade på sjukhus.

Ökad tillgänglighet – ett viktigt mål

Enligt alla kundundersökningar är tillgängligheten Apotekets största förbättringspotential. Med tillgänglighet avses framför allt tre komponenter; väntetiderna för receptbelagda läkemedel, öppettiderna för att kunna köpa receptfritt samt tillgången på varor, det vill säga lagerhållningen. Den mesta kraften har lagts på att åtgärda väntetiderna. Apoteket kommer framgent att arbeta med andra strategier för att åtgärda detta problem, bland annat nya etableringar och anpassade öppettider.

Kundanpassning av apoteken

Ett uttalat mål för Apoteket är att differentiera utbudet efter kundernas behov och önskemål just för tillfället. Ibland är snabb service viktigast, ibland djupgående rådgivning. Ett led i detta arbete är att utforma de lokala apoteken enligt olika format, vilka ska tydliggöra vad varje apotek kan erbjuda kunderna i form av produkter och rådgivning. Samtidigt som Apotekets varumärke stärks blir det enklare och tydligare för kunderna vad de kan förvänta sig av varje apotek i fråga om sortiment och rådgivning med mera.

Det är framför allt läget som styr enligt vilket koncept varje apotek ska anpassa öppettider, sortiment och tjänsteutbud. I ett köpcentrum ska till exempel öppettiderna anpassas efter övrig handel. Tillgången till rådgivning kommer på liknande sätt att anpassas och vara större i ett apotek som är det enda på orten jämfört med ett mindre apotek som är ett av flera i ett större område.

Läkemedelsprofiler

Ett antal apotek har sedan 2002 erbjudit så kallade läkemedelsprofiler i syfte att förbättra läkemedelsanvändningen. Läkemedelsprofiler kommer successivt att introduceras på fler apotek. I slutet av 2004 kunde 60 apotek erbjuda tjänsten.

På kundens uppdrag samlar kontaktpersoner på de lokala apoteken uppgifter om respektive kunds totala läkemedelsanvändning i en läkemedelsprofil. Profilen blir sedan ett stöd i kontakten mellan kund, apotek och sjukvård och ett viktigt

hjälpmedel vid rådgivning kring kundens läkemedelssituation.

Antalet kunder som utnyttjar tjänsten är drygt 2 000. Apotekets utvärderingar visar att mer än hälften har läkemedelsrelaterade problem. Ibland rör det sig om störningar mellan olika läkemedel, vilket påverkar hälsan negativt. Många gånger kan farmaceuten förebygga eventuella problem, medan upptäckten av interaktion i andra fall leder till en direkt kontakt med förskrivande läkare som därefter kan justera dosen eller byta ut läkemedlet.

Utvärderingar visar att de kunder som använt tjänsten är mycket nöjda. Apoteket satsar även kraftfullt på kompetensutveckling för att de berörda medarbetarna ska ha goda kunskaper i såväl den fördjupade rådgivningsrollen som dokumentationsprocessen.

Hälsotorg – lokalt samarbete

Ett led i Apotekets strävan att utveckla sin rådgivande roll i samhället är satsningarna på så kallade Hälsotorg. Begreppet Hälsotorg är ett koncept som innebär att ett apotek samarbetar med distriktssköterskor, dietister eller andra vårdprofessioner utifrån de lokala kundernas behov och förutsättningar. Syftet är att hälsotorget ska fungera som en mötesplats för bättre hälsa och besökarna erbjuds till exempel mätningar av blodtryck och kondition, råd om viktminskning, kost och hälsa, föreläsningar om hälsa och friskvård, gemensamma motionsaktiviteter och så vidare.

Många Hälsotorg samarbetar inte enbart med den lokala primärvården och kommunen utan även med det lokala för-

sommar saft skrubbsår

Visste du att?

- Varje år säljs över 2,5 miljoner förpackningar med förband och plåster på Apoteket.
- Apoteket säljer drygt 850 000 förpackningar med solskyddsmedel per år.
- Det effektivaste solskyddsmedlet är kläder. Vet du att en vanlig T-shirt ger ett skydd motsvarande solskyddsfaktor 7?

eningslivet i form av exempelvis friskvårds-, pensionärs- och handikappföreningar. Ett mer specifikt syfte för Hälsotorgen, förutom att bidra till en bättre folkhälsa, är att verka för att patienter hamnar på rätt nivå när de söker hjälp hos vården. Idag finns cirka 25 Hälsotorg och ytterligare 25 kommer att etableras under 2005.

Ombud för glesbygd

Som komplement till apoteken finns Apotekets avtal med cirka 1 000 apoteksombud. Apoteksombudssystemet, som omfattar cirka 2 procent av den totala försäljningen, är ett sätt att ordna läkemedelsförsörjningen i glesbygd, där kundunderlaget inte är tillräckligt stort för att etablera ett apotek. Ombuden förmedlar receptläkemedel och delar av Apotekets övriga sortiment. De lagerhåller och säljer även ett begränsat sortiment av receptfria läkemedel.

Distansapoteken är en av de viktigaste resurserna i att öka tillgängligheten. Alla Apotekets kunder ska kunna få apoteksprodukter levererade till hemmet, hämtombud, sjukhem, vårdavdelning eller företagsadress. Verksamheten omfattar framför allt leveranser till kunder i glesbygd via apoteksombud samt avtalskunder inom öppenvården. Fyra distansapotek har hittills etablerats; i Hässleholm, Falun, Sollefteå och Boden.

Succé för kundklubben

I början av 2004 lanserades kundklubben Apoteket Plus. Genom kundklubben erbjuds medlemsbrev, temakvällar, erbjudanden hos Apotekets samarbetspartners, tillgång till medlemsidorna på Apotekets webbplats samt bonuspoäng vid inköp av

alla varor som inte klassas som läkemedel. Kundklubben Apoteket Plus har utvecklats mycket positivt under 2004. Det uppsatta målet för året, 100 000 medlemmar, nåddes redan i oktober. Intresset för kundklubben har visat sig vara stort i hela landet, framför allt i glesbygden. I nuläget finns cirka 380 kundklubbsapotek, så kallade värdapotek, över hela Sverige. Tanken är att verksamheten inom de lokala kundklubbarna ska kunna utökas med ännu fler aktiviteter och träffar. Målet är att under 2005 komma upp i 200 000 medlemmar och under 2006 totalt 300 000.

Internet skapar nya möjligheter

Apotekets webbplats www.apoteket.se har en ständigt ökande ström av besökare och har utvecklats till en portal för information och e-handel. Nyheter inom läkemedelsområdet publiceras regelbundet och det finns möjlighet att prenumerera på nyhetsbrev.

Webbplatsen är en viktig kanal när det gäller allmänt hållen konsumentinformation. En nyhet under 2004 är den särskilda vårdportal som skapats för att ge bättre service till avtalskunderna.

På webbplatsen finns en e-handelstjänst där kunderna kan beställa receptfria läkemedel och handelsvaror. Det pågår även ett pilotprojekt i 25 apoteksområden över hela Sverige där kunder kan ansluta sig till Apotekets Internetbaserade recepttjänst. Tjänsten har mottagits väl, dels av äldre och rörelsehindrade kunder som har svårt att ta sig till ett apotek, dels av stressade kunder som ser möjlighet att spara tid. Kundundersökningarna visar dock att det finns en förbättringspotential och justeringar kommer att göras innan tjänsten lanseras över hela Sverige.

Kundcentrum spelar en viktig roll

Alla kundsamtal som tidigare gick till de cirka 900 lokala apoteken hamnar idag hos de 340 medarbetarna på Kundcentrum/Läkemedelsupplysningen i Uppsala och Kalmar. Förutom läkemedelsrådgivning kan kunderna via Kundcentrum få veta vad som finns i lager på olika apotek, om ett visst recept är klart eller priserna på Apotekets olika produkter.

Kundcentrum har öppet dygnet runt och är ett viktigt redskap i att förbättra tillgängligheten. Målsättningen är att Kundcentrum ska öka tillgängligheten och förbättra rådgivningen till kunderna oavsett om kunden ställer frågor per telefon, e-post, fax eller via Apotekets webbplats. Förutom att besvara frågor från privatpersoner hanterar Kundcentrum recept och beställningar från apoteksombuden samt sköter receptservicen åt professionella kunder.

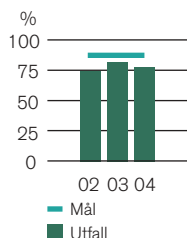
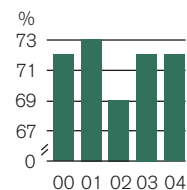
Frågor om risker, symptom och behandling av akuta förgiftningar besvaras dygnet runt av Giftinformationscentralen.

Läkemedel för djur

I Uppsala, Trollhättan, Lund och Eskilstuna finns landets fyra djurapotek. Som specialapotek för djur tillhandahåller de djurläkemedel, hund- och kattfoder och djurvårdsprodukter. Medarbetarna är specialutbildade inom djurläkemedel. Syftet med djurapoteken är framför allt att vara en kompetensresurs såväl internt som externt inom det mångfacetterade ämnet djurläkemedel. Medarbetarna håller utbildningar för till exempel veterinärer och veterinärstuderande samt även andra apoteksanställda. Professionella användare som djursjukhus, veterinärer och lant-

Kötider

Antal kunder som expedieras inom tio minuter

Svenskt Kvalitetsindex

Svenskt Kvalitetsindex sammanställer årligen mätningar av kundnöjdhet på nationell nivå. Mätningar har gjorts sedan 1989.

Monica Hagman

medlem i företagsledningen
chef kundkanal Samhälle
monica.hagman@apoteket.se

brukare vänder sig hit för rådgivning och beställning av läkemedel. En särskild djurläkemedelsupplysning som tar emot cirka 2 000 samtal per månad har tidigare drivits av djurapoteken men kommer från och med 2005 att hanteras av Kundcentrum.

Måluppfyllelse

Styrkortsmätning - Mycket Nöjd Kund
Styrkortsmätningen har genomförts under det första respektive tredje kvartalet 2004. Totalt har cirka 150 000 svar från kunder lämnats in till apoteken. Den procentuella andelen mycket nöjda kunder låg vid årets slut på 74 procent (72). Mest nöjda är kunderna med Apotekets personal och minst nöjda med väntetiderna. I medeltal har 78 procent av kunderna blivit expedierade inom tio minuter, 96 procent inom 20 minuter och 4 procent har fått vänta mer än 20 minuter. Resultatet varierar beroende på apotekens storlek. Generellt gäller att ju större apotek, desto längre kötider. Apotekets mål är att 85 procent ska få hjälp inom tio minuter.

Resultaten från de apotek som delat ut enkäter till vårdanställda visar att drygt 56 procent (54) av de 1 700 sjuksköterskor som rekviderar läkemedel från Apoteket är mycket nöjda.

Utblicken - Apotekets undersökning bland allmänheten

Under 2004 har en ny typ av NKI-undersökning (NöjdKundIndex) genomförts. Utblicken är en postal enkät som sänts till ett riksrepresentativt urval av den svenska befolkningen. Svarefrekvensen uppgick till 45 procent och NKI var 73, vilket ses som en hög nivå. NKI-undersökningen 2004 går inte att jämföra med föregående år på grund av att respondenterna numera är allmänheten mot tidigare besökande kunder. Dessutom bygger NKI på helhetsintrycket av Apoteket AB när det förut enbart rörde det lokala apoteket utan kompletterande kanaler. Apoteket har generellt en jämn och hög nivå på totalintrycket. Förtroendet för Apoteket är grundmurat, men företaget uppfattas inte som en naturlig källa för rådgivning.

Det gångna året

Att förbättra tillgängligheten har varit i fokus under 2004. Vi har arbetat med att få bort kötiderna och på vissa apotek har öppettiderna utökats. Nio nya apotek har etablerats. För att nyttan av insatt läkemedelsbehandling ska bli större har vi ökat antalet apotek som erbjuder läkemedelsprofiler. Vi har också etablerat fler Hälsotorg. Försäljningen av våra prisvärda och högkvalitativa handelsvaror har ökat.

Framtidsutblick

Vår viktigaste uppgift framöver är att i en rådgivande roll arbeta för att förbättra folkhälsan och bidra till en effektivare läkemedelsanvändning. Vi ska göra apoteken mer inbjudande och visa att vi både har bra produkter och råd man kan lita på. Kunderna ska lätt förstå vilka tjänster vi erbjuder både på de lokala apoteken, via telefon och på www.apoteket.se. Vi ska också göra tydliga utfästelser för att kunderna ska veta vilka förväntningar de kan ha på oss.

Avtalskunder

Ett viktigt verksamhetsområde är arbetet mot avtalskunder inom landsting, kommuner och privata vårdgivare. Förutom en effektiv läkemedelsförsörjning fokuseras även på tjänsteutveckling för att ta fram och analysera läkemedelsstatistik i syfte att bidra till en bättre läkemedelsanvändning.

Läkemedlens betydelse för hälso- och sjukvården har blivit allt större och engagemanget i läkemedelsfrågor har ökat i och med att landstingen övertagit det ekonomiska ansvaret för läkemedelsförmånen. Tack vare Apotekets kompetens och kunskap om läkemedel kan stöd lämnas till aktörer inom sjukvården på en rad olika sätt. Samhällets totala kostnader för läkemedel kan delas upp i kostnader för läkemedel och kostnader för kvalitetsbrister vid läkemedelsanvändning. Apotekets tjänster fokuserar på såväl förbättrad läkemedelsanvändning som kostnadsbesparingar. Samarbetet med vården har utvecklats avsevärt under senare år men ännu finns utrymme kvar för utökat samarbete. Affärsområde

Vård driver även landets 80 sjukhusapotek på entreprenad av sjukvårdshuvudmännen.

Affärsområde Vårds kunderbjudande kan delas in i ett antal bastjänster, vilka samtliga i princip syftar till att förbättra läkemedelsanvändningen samtidigt som hänsyn tas till ekonomiska aspekter.

Tillverkning

Apoteket extemporetillverkar för närvarande på 40 sjukhusapotek och fyra APL-enheter. Sjukhusapoteken och affärsområde APL har ett nära samarbete. Apotekets läkemedelstillverkning ska vara kundorienterad, utvecklas successivt i samarbete med sjukvården samt vara samordnad och effektiv. Apotekstillverkade läkemedel används eftersom de produkter läkemedelsindustrin tillhandahåller inte svarar mot patientens behov.

Läkemedel till hemgående patient

Sjukhusapoteken utvecklar sitt sortiment i nära samarbete med sjukvården. Med

gränslös läkemedelsförsörjning menas att patienterna får sina läkemedel i nära anslutning till hemgång, vilket underlättar övergången mellan olika vårdformer för såväl patienten själv som för vårdgivaren. Målsättningen är att privatkunderna ska få en högre upplevd kundnytta, samt att samarbetet mellan Apoteket och vården avseende stöd till vårdens kunder ska öka.

ApoDos i den slutna vården

En annan service Apoteket erbjuder är dosförpackade läkemedel. ApoDos är förpackade läkemedel för enskilda behov. Varje dospåse är tydligt märkt med patientens namn, födelsedata, innehåll och intagstillfälle. ApoDos innebär ett stort antal fördelar, framför allt i form av ökad säkerhet i läkemedelshandlingen. En annan fördel är ekonomiska besparingar – för vården genom att sjuksköterskor kan använda tiden som tidigare behövdes för att dela medicin till annat, för samhället genom att läkemedelsanvändningen blir

Vi får dagligen bevis på att våra kunder uppskattar den rådgivning våra duktiga medarbetare erbjuder.

Annema Paus

medlem i företagsledningen
chef affärsområde Avtal
annema.paus@apoteket.se

Det gångna året

Ett intressant samarbetsprojekt mellan Apoteket och Västra Götalandsregionen startade under 2004. I ett läkemedelsförsörjningsprojekt ska vi gemensamt ta fram en modell med helhetslösningar för såväl effektivare försörjning och hantering som användning av läkemedel. Genom ett förbättrat flöde i läkemedelsförsörjningen kommer resurser att kunna frigöras för framtida vård. Modellen innefattar både logistik och farmaceutiska tjänster och blir klar under 2005.

Framtidsutblick

Varför är vi som arbetar inom Apoteket speciellt lämpade för att arbeta som läkemedelsexpert och samarbetspartner tillsammans med vården även i framtiden? Jo, därför att vi har en rikstäckande erfarenhetsbas, vi möter patienten i hela vårdkedjan, vi kan läkemedel, vi har professionella verktyg att arbeta med och vi kan skapa optimal tillgänglighet till varor och tjänster kopplat till vårdverksamhetens behov. Vi bidrar till ökad patientsäkerhet och kvalitet i vården, friskare patienter samt färre läkemedelsrelaterade problem och därmed lägre sjukvårdskostnader för samhället.

bättre när risken för felmedicinering minskar, vilket leder till färre återbesök i vården.

Läkemedelsplaner

Landstingens ansvar för sina läkemedelsbudgetar innebär att hushålla på områden där det går för att skapa utrymme för nya och innovativa läkemedel. Ekonomiska aspekter ställs ständigt mot en bibehållen medicinsk kvalitet inom verksamheten. Apoteket erbjuder läkemedelsplaner, vilkas syfte är att stödja budgetansvariga personer inom landstingen så att budgetarna kan hållas med bibehållen vårdkvalitet. Det stöd som ges till budgetansvariga via tjänsten Läkemedelsplan kan till exempel omfatta en årlig situationsanalys, förslag till målsättning för budgetperioden inklusive en handlingsplan, kvartalsvis uppföljning av de genomförda aktiviteterna samt månatlig uppföljning av försäljningsutvecklingen under budgetperioden.

Läkemedelsgenomgångar

Syftet med läkemedelsgenomgångar är att förbättra läkemedelsanvändningen och minska antalet läkemedelsrelaterade problem på äldreboenden, vårdcentraler och vårdavdelningar. Vid en läkemedelsgenomgång studerar en farmaceut samtliga läkemedel som varje patient konsumerar och för en dialog kring eventuella problem med läkare, sjuksköterskor och patient. Antalet genomförda läkemedelsgenomgångar under 2004 var drygt 9 500.

Läkemedelshanteringen granskas

Apoteket erbjuder kvalitetsgranskning av läkemedelshandling till landsting, kommuner, privata vårdföreträdare och tand-

vården. Sådan granskning syftar till att öka säkerheten inom läkemedelshandlingen och baseras på aktuella författningar och riktlinjer. Apoteket vill förmedla goda kunskaper om läkemedel, eftersom det är en förutsättning för en bättre läkemedelsanvändning.

Statistik kring användning

Under lång tid har Apoteket haft statens uppdrag att föra statistik över den svenska läkemedelsanvändningen. Som stöd för uppföljningen har Apoteket utvecklat statistikverktyget Xplain. Apoteket kan anpassa Xplain efter olika kunders behov. För landstingen kan systemet till exempel vara ett viktigt stöd för att säkerställa en rimlig kostnadsutveckling för läkemedel.

Läkemedelsutbildning

Apoteket tillhandahåller olika typer av läkemedelsutbildningar för läkare, sjuksköterskor, undersköterskor, vårdbiträden, hemtjänstpersonal samt privata företag. Syftet är att bidra till en förbättrad läkemedelsanvändning och inriktningen kan vara nya läkemedel, terapiområden, läkemedelshandling samt förebyggande frisk- och hälsovård.

Stöd vid upphandling

En annan tjänst är att stödja landstingen vid upphandling av läkemedel och andra produkter till slutenvården. Apoteket håller bland annat kontakt med klinikerna, utvärderar inkomna anbud, konsulterar vid överenskommelser med leverantörer, följer upp och återrapporterar läkemedelsförbrukningen.

Apoteket har egen läkemedelstillverkning dels inom APL, dels på sjukhusapoteken.

Ansvar för läkemedelsförråd

Allt fler landsting har lagt över ansvaret för avdelningarnas läkemedelsförråd på apoteken. Fördelarna är flera – apoteken kan tillsammans med avdelningen optimera sortimentet och minska lagerkostnaderna. Sjuksköterskor och annan personal som tidigare hanterat förråden får tid över till andra arbetsuppgifter.

Kliniska prövningar

Apoteket erbjuder ett antal tjänster till läkemedelsindustrin och sjukvården i samband med kliniska prövningar. Bland annat erbjuds säkra lagrings- och expeditionsrutiner, märkning av prövningspreparat, tillverkning och omformulering, destruktion samt sammanställning och arkivering av dokumentation efter avslutad prövning. Apoteket medverkar även vid utbildningsaktiviteter samt i att planera och genomföra kliniska prövningar.

Samarbete via läkemedelskommittéer

Apoteket står till tjänst med kompetens för att underlätta landstingens arbete i läkemedelskommittéer. Läkemedelskommittéerna har bland annat till uppgift att rekommendera läkemedel med hänsyn till pris och tillgänglighet. De arbetar också för en förbättrad läkemedelsanvändning.

APL tillverkar säräkemedel

APL ansvarar för merparten av Apotekets tillverkning av säräkemedel, det vill säga läkemedel som behövs inom sjukvården men som av olika skäl inte tillhandahålls av läkemedelsindustrin. Det kan gälla medicin med särskilt anpassad styrka till

barn, läkemedel till små patientgrupper eller för allergiker som är överkänsliga mot något av innehållsämnen i de läkemedel som finns på marknaden. Specialanpassade läkemedel kan beredas för en enskild patient – extemporetillverkning – eller för en lite större grupp patienter – lagerberedning.

I en verksamhet riktad mot externa kunder, erbjuder APL utvecklings-, laboratorie- och tillverkningstjänster. Kunderna är allt ifrån fåmansbolag till globala koncerner inom bioteknik- och läkemedelsindustrin. All tillverkning sker vid någon av APL:s anläggningar i Umeå, Stockholm, Göteborg och Malmö. I Sverige är cirka 3 procent av alla expedierade läkemedel extemporetillverkade. Ungefär hälften av sjukhusapoteken tillverkar också extemporeläkemedel, till exempel cytostatikadoser till cancerpatienter. För APL är utmaningen att på rätt nivå koncentrera produktionen, vilket innebär att finna en balans mellan produktion vid de egna anläggningarna och den produktion som sker direkt på sjukhusapoteken.

I samarbete med forskare och användare arbetar APL mycket aktivt med att kontinuerligt se över sortimentet. Sortimentsöversynen startade med smärtlin-dringsområdet och kommer att appliceras på andra typer av läkemedel framöver. Målet är att kunna erbjuda produkter av hög kvalitet samtidigt som tillverkningen bedrivs rationellt och kostnadseffektivt.

APL fyller en viktig roll som kompetenscentrum inom Apoteket. Här finns en bred farmaceutisk kompetens och en viktig del av verksamheten är att besvara förskrivares frågor kring olika produkters användningsområden.

Apoteket spelar en viktig roll när det gäller att förbättra den svenska folkhälsan.

Genomtänkta processer bidrar till en hållbar utveckling

I mars 2004 beslutade Apoteket AB att ansluta sig till Globalt Ansvar och därmed bidra till att främja mänskliga rättigheter, grundläggande arbetsvillkor och hållbar utveckling. Apoteket ställer sig bakom såväl regeringens initiativ Globalt Ansvar som FN:s Global Compact och OECD:s riktlinjer för multinationella företag.

Vi vill

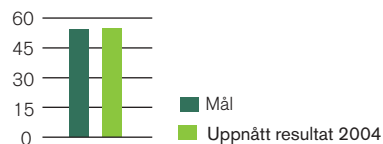
Vi vill att våra processer ska vara effektiva. Mål för omkostnad per producerad enhet för 2004 är 54,00 kronor.

Vi har uppnått

Våra omkostnader per producerad enhet är 54,33 kronor.

Måluppfyllelse

Omkostnad per producerad enhet
Totala kostnader exklusive varukostnader i förhållande till försäljningsvolym, kr

Under flera år har Apoteket bedrivit ett gediget miljöarbete men nu har ambitionsnivån höjts ytterligare. Arbetet med ekologisk hållbarhet har utökats till att omfatta hållbar utveckling, alltså även ekonomisk och social hållbarhet. Redan idag görs mycket som bidrar till en hållbar utveckling, både för Apoteket som företag och för samhället och dess medborgare. Arbetet med de tre hållbarhetsdimensionerna är en naturlig del av Apotekets samhällsansvar.

Apotekets ansvar – att med ensamrätt svara för en god rikstäckande läkemedelsförsörjning – medför ett särskilt ansvar för en hållbar utveckling. Ekonomiska, ekologiska och sociala hänsyn ska vägas in i alla Apotekets beslut och verksamheter. Detta synsätt ska genomsyra all verksamhet; processarbete, kvalitetsarbete, strategisk planering, kompetensutveckling och miljöarbete. I synnerhet är detta viktigt då avtal upprättas med uppdragsgivare, kunder och leverantörer. Apotekets samhällsansvar innebär att befolkningen i Sverige ska ha samma tillgång till läkemedel till samma priser oavsett var i landet man bor. Apoteket ska tillhandahålla läkemedel samt producentneutral rådgivning och service.

Alla tre dimensionerna av hållbar utveckling, den ekologiska, sociala och ekonomiska, är tillämpbara på Apotekets mångfacetterade verksamhet. Människors hälsa är beroende av den miljö de lever i och därför är det självklart för Apoteket att arbeta aktivt med miljöfrågor.

När det gäller de ekonomiska aspekterna ska Apoteket leverera ekonomiska resultat som dels möter ägarens krav, dels kan finansiera investeringar för den framtida utvecklingen.

Processarbetet inom Apoteket

I den lokala apoteksverksamheten används ett systematiskt kundorienterat kvalitetsarbete. Till stöd för detta arbete finns en kvalitetsmodell, vilken utgår från de sju kriterierna ledarskap, information och analys, strategisk planering, medarbetarnas utveckling, verksamhetens processer, verksamhetens resultat samt kundtillfredsställelse. Modellen har utvecklats av Institutet för Kvalitetsutveckling, SIQ.

Apoteket bevakar myndighetskrav och standarder som påverkar verksamheten. De standarder som ligger till grund för verksamheten är Good Pharmacy Practice, GPP, Good Manufacturing Practice, GMP samt Good Clinical Practice, GCP. Kvalitetsläget följs med hjälp av olika mätningar och undersökningar såsom kund- och medarbetarmätningar, olika processmätningar, avvikelshantering och interna kvalitetsinspektioner.

Arbetet med att effektivisera och kvalitets-säkra Apotekets processer sker såväl centralt som inom varje verksamhetsområde. Under 2004 har apoteksverksamheten genomfört ett grundligt arbete med att definiera och kartlägga sina processer och därefter identifiera tänkbara förbättringar, vilka kommer att implementeras under 2005. De två viktigaste processerna är receptkundsprocessen samt egenvårdsprocessen. Prioriterade stödprocesser är varuförsörjning, informationshantering och medarbetarutveckling.

Apotekets processer mäts och följs upp genom till exempel en undersökning av allmänhetens attityd, styrkortsenkäter till kunder, rapporter från diverse kvalitetsinspektioner och kontroller, sammanställningar av egeninspektioner samt process-

Tony Rydberg

ansvarig för E-handel och verksamhetssupport
tony.rydberg@apoteket.se

Det gångna året

Arbetet med att förbättra servicen via kompletterande kundkanaler har varit mycket framgångsrikt. Detta har manifesterats i två fina utmärkelser. www.apoteket.se har utsetts till Sveriges bästa hälsosajt och Apoteket Kundcentrum har utnämnts till näst bästa kundservice-tjänst i landet. Fyra av tio nyutskrivna recept görs idag elektroniskt, vilket förbättrar servicen till såväl kunder såsom förskrivande läkare. Dessutom har omstruktureringen av dosverksamheten näst intill genomförts i sin helhet.

Framtidsutblick

Regeringens proposition om ny lagstiftning för läkemedelsförteckning och receptregister ger Apoteket möjlighet att stärka sin roll som läkemedelsexpert samt att i större skala introducera nya servicekoncept som leder till differentierade och mer kvalificerade kundmöten. Försäljning av receptbelagda läkemedel via Internet och direktleveranser är tjänster som vi länge har velat introducera på bred bas. Med den kommande lagstiftningen underlättas detta.

mätningar och uppföljningar av felexpeditioner. Dagligen finns möjlighet att mäta antalet kunder, medelinköp och efterfrågade varor för varje enskilt apotek. Alla avvikelser i form av felexpeditioner, incidenter eller allvarliga kundsynpunkter dokumenteras kontinuerligt. Det lokala apotekets chefsfarmaceut informeras omgående om händelsen och ansvarar för att utreda och bedöma allvarlighetsgraden. Utifrån Apotekets Kvalitetsmanual för apotek diskuteras orsaken till felet och hur liknande fel kan undvikas i framtiden. Samtliga felexpeditioner oavsett allvarlighetsgrad samlas i Apotekets Riskdatabas. En sammanställning av samtliga felexpeditioner och orsakerna till dessa publiceras årligen på Apotekets intranät, varpå stabsfunktionen Kvalitet utreder grundorsakerna till de mest frekventa felen.

Plan för bättre processer

I Apotekets strategiska plan finns en rad långsiktiga mål, vilka bland annat slår fast hur företagets processer ska utvecklas.

Ökad kundorientering ska bidra till att lönsamheten i försäljningen av tjänster till

vården förbättras. Det ska ske genom att tjänster utvecklas i samarbete med vården. Tjänsterna ska vara väldefinierade och standardiserade så att tydliga avtal kan slutas med utvalda kundgrupper. Tydliga och standardiserade avtal gör Apotekets arbete mer kostnadseffektivt.

För att ha så kostnadseffektiva processer som möjligt är det viktigt att ge kunderna valfrihet och öka tjänsternas tillgänglighet genom att erbjuda flera olika kompletterande kanaler för inköp och rådgivning.

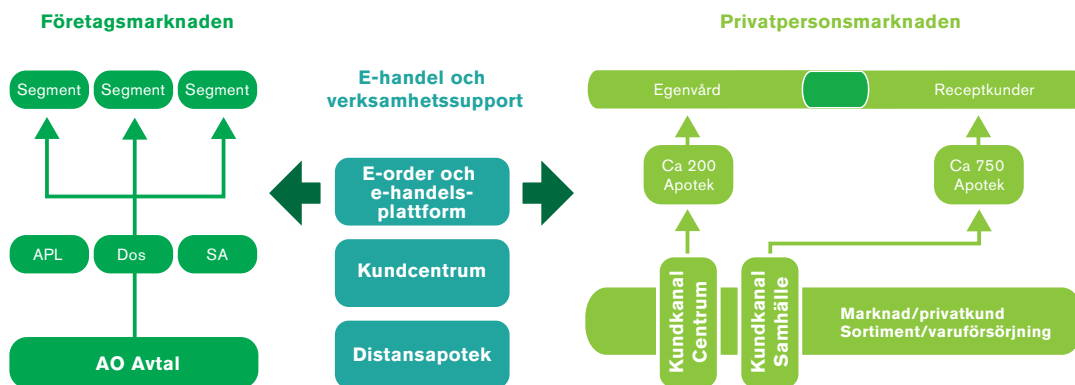
Apoteket strävar efter att sänka driftskostnaderna genom att utnyttja alla de potentiella synergier som finns i en stor organisation. Centralt stöd utformas för att dra nytta av stordriftsfördelarna och öka kostnadseffektiviteten. Det finns många synergieffekter i att vara en stor kedja med lokala butiker, bland annat kan framgångsrika lokala initiativ spridas snabbt.

I syfte att effektivisera marknadsföring och försäljning vill Apoteket öka kundernas kunskaper om de varor och tjänster som erbjuds. Att profilera Apoteket som

en läkemedelsexpert och hälsorådgivare kan stärka varumärket, förbättra kundrelationerna och öka försäljningen. Genom ingående marknadsundersökningar får Apoteket kunskap om och förståelse för kundernas behov och beteende och kan utveckla varor och tjänster utifrån det. Centralt planerad marknadsföring är en viktig faktor i sammanhanget.

Att utveckla Apotekets roll som första länken i vårdkedjan förutsätter ett nära samarbete med sjukvården och ett aktivt arbete med att utveckla sortiment och tjänster. Ett effektivt utnyttjande av Apotekets produkter, kunskap och service ger bättre folkhälsa till lägre samhällskostnad. Apoteket kompletterar vården med lämpliga varor och tjänster. Enligt lokala överenskommelser hänvisas privatkunder till rätt vårdnivå. Apoteket använder en del information gemensamt med vården, till exempel läkemedelslistor och en informationsdatabas med hälsofrågor. Hälsofrämjande aktiviteter tillsammans med landsting och kommuner syftar till att sänka samhällets kostnader för ohälsa.

Apotekets väg till kunderna

Antalet apotek inklusive egenvårdsapotek beräknas inom två år vara 950.

Bättre kundmöten är ett prioriterat mål inom processarbetet. Insamlad information från tidigare kundmöten tillsammans med tekniskt stöd för kunskapshandlingar Apoteket möjlighet att ytterligare förbättra kundrelationerna. Goda kundmöten leder till att kunden får största möjliga nytta av sina läkemedel, samhället får lägre kostnader för felaktig läkemedelsanvändning och ohälsa och Apoteket ökar merförsäljningen av tjänster och egenvårdsvaror.

Apoteket strävar efter att föra en livaktig dialog med sina intressenter: privatkunderna, sjukvårdshuvudmännen, staten, tillsynsmyndigheterna, LFN, förskrivarna, läkemedelsdistributörerna, läkemedelsindustrin samt olika folkrörelser. Apoteket vill förmedla ett tydligt budskap kring bolagets roll i samhället samt vinsterna med en förbättrad läkemedelsanvändning. Apoteket kommunicerar aktivt med såväl ovannämnda intressenter som media.

Fokus på processer och kvalitet

Under 2004 har kvalitetsarbetet inom Apoteket organiserats om i syfte att främja ett mer processororienterat ledningssystem i hela organisationen. Varje verksamhet i Apoteket har sin egen kvalitetsmanual. Varje större verksamhet har en kvalitetschef. Dessutom finns ett 30-tal kvalitetsamordnare som ska stödja chefer och medarbetare på de lokala apoteken i process- och kvalitetsarbetet.

Avvikelsehanteringssystem och kvalitetsinspektioner

Ett avvikelsehanteringssystem har implementerats under året. Systemet hanterar felexpeditioner, incidenter samt ofullstän-

diga och felaktiga recept. Längre fram ska systemet även kunna hantera kundklagomål och -synpunkter. En annan viktig del i kvalitetsarbetet är de interna kvalitetsinspektionerna. Varje år inspekteras cirka 230 lokala apotek samt olika tillverkningsenheter inom Apoteket. Resultatet sammanställs och redovisas till Läkemedelsverket och företagsledningen. Under det gångna året har ett utvecklingsarbete inletts för att utöver kvalitetsinspektionerna införa riktade kvalitetsrevisioner av processer och system.

En nytt system för att samla in, bearbeta och sammanställa data från olika uppföljningsverktyg, till exempel avvikelsesystemet, kvalitetsinspektionerna samt medarbetar- och kundundersökningarna, utvecklades under 2004.

Måluppfyllelse

Ett viktigt kvalitetsmål är att apoteken expedierar rätt läkemedel i rätt dos till kunderna. Årets mätningar visar att andelen felexpeditioner kvarstår på samma låga nivå som tidigare, 0,1 promille. Målet är att andelen felexpeditioner på sikt ska minska ytterligare. Lagerservicenivån, det vill säga andelen recepttrader som kan expedieras direkt, uppgår till 95,2 procent, vilket är samma nivå som under 2003.

Miljö

Apotekets miljöarbete har sin utgångspunkt i det miljö kvalitetsprogram som Apotekets styrelse har beslutat om för åren 2004–2006. Alla medarbetare bär ansvar för att miljö kvalitetsprogrammet efterlevs. För att systematisera och effektivisera miljöarbetet ska alla verksamheter ha ett miljö-

Apoteket arbetar på många olika sätt med att minska belastningen på vår miljö. Provförpackningar och insamling av överblivna läkemedel är exempel på detta.

augusti avkoppling artros

Visste du att?

- Apoteken kan vid behov samla uppgifter om din totala läkemedelsanvändning och ta fram en så kallad läkemedelsprofil. Profilen är ett viktigt hjälpmedel vid rådgivning kring din totala läkemedelssituation.

ledningssystem. Apotekets miljöpåverkan rör i första hand transporter, energianvändning samt spridning av främmande ämnen via de produkter som företaget tillhandahåller. Apotekets bidrag för att uppnå de av riksdagen fastställda miljö-kvalitetsmålen, avser därför i första hand målen Begränsad klimatpåverkan, Giftfri miljö, Levande sjöar och vattendrag, Grundvatten av god kvalitet samt Hav i balans.

Övergripande miljömål 2004–2006

Apoteket har miljömål inom två övergripande områden. Det första gäller läkemedel och övriga produkter, det andra gäller transporter och energi.

Miljömål för läkemedel och övriga produkter är att minst 75 procent av de kunder som får läkemedel över, ska lämna in dessa på Apoteket för att förhindra att överblivna läkemedel slängs i soporna eller spolas bort. Att Apoteket tar emot överblivna läkemedel har skrivits in i verksamhetsavtalet med staten och Apoteket har reglerat detta i särskilda avtal med kommunerna. Läkemedlen transporteras sedan till förbränning på fyra platser i landet. Under 2004 gjordes en SIFO-studie om hur svenska folket ser på kasserade läkemedel. Resultaten visade att 85 procent känner till att överblivna läkemedel bör lämnas in på ett apotek. 42 procent lämnade alltid in överblivna läkemedel till Apoteket, medan 54 procent sparade läkemedlen. Av dem som sparade sina läkemedel valde 46 procent att lämna in dessa till Apoteket vid ett senare tillfälle, medan 39 procent slängde läkemedlen i soporna. Mängden kasserade läkemedel som samlades in under 2004 ökade med 0,4 procent jämfört med föregående år.

För 75 procent av läkemedlen ska tillgänglig miljöbedömning finnas. Minst 50 procent av de produkter Apoteket själva väljer i sitt sortiment ska enbart innehålla ämnen som är miljömässigt helt acceptabla. För samtliga produkter som inte är läkemedel ska tillgänglig miljöbedömning finnas.

Under 2004 har Apoteket drivit kampanjen ”Vi försöker bli snällare mot miljön, vill du hjälpa till?” på de lokala apoteken. I detta sammanhang har Apoteket informerat kunderna för att öka deras kunskap och medvetenhet om läkemedels miljöpåverkan. På många lokala apotek finns dessutom egna projekt och aktiviteter kring miljöfrågor.

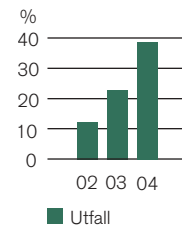
Apoteket aktualiserar på flera olika sätt frågan om läkemedels miljöpåverkan. Under 2004 har Apoteket drivit flera utbildningsinsatser inom vården. Apoteket har även författat artiklar och deltagit i debatter rörande läkemedels miljöpåverkan i såväl dags- som fackpress.

Miljömål för transporter och energi är att utsläppen av koldioxid från varutransporter, tjänsteresor, arbetsresor och energianvändning ska minska med 10 procent från 2003 fram till 2006. Varje verksamhet tar fram egna årliga mål och aktiviteter utifrån den egna verksamhetens mest betydande miljöaspekter.

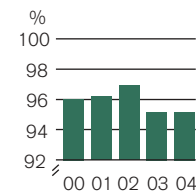
Miljöledningssystem – grundstommen i miljöarbetet

Stora delar av Apoteket har – eller håller på att etablera – miljöledningssystem. Vid årsskiftet 2004/2005 hade alla enheter utom en i Apotekets distrikt infört miljöledningssystem.

Förändring av andelen e-recept

Lagerservicenivån
Andel recepter som kan expedieras direkt

Tillståndspliktig verksamhet

Apotekets produktionsanläggningar i Umeå, Stockholm, Göteborg och Malmö bedriver verksamhet som är tillståndspliktig enligt miljöbalken. Tillstånden avser farmaceutisk tillverkning av läkemedel där verksamheten kan påverka den yttre miljön genom utsläpp, buller eller avfall. Dessutom förbrukas resurser i form av råvaror och energi. Den tillståndspliktiga verksamheten motsvarar cirka 1,5 procent av Apotekets omsättning.

Framgång förutsätter motiverade medarbetare

Apoteket vill vara en attraktiv arbetsgivare med motiverade medarbetare. Målet är att Apotekets medarbetare ska ha en individuell plan för sin kompetensutveckling och möjlighet att använda sin kompetens på bästa möjliga sätt.

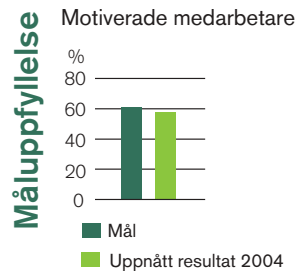
Vi vill

Vi vill vara en attraktiv arbetsgivare med höga mål vad gäller motiverade medarbetare.

Mål för Motiverade medarbetare 2004 är 61 procent.

Vi har uppnått

58 procent av medarbetarna är motiverade i sitt arbete.

Arbetet med att komplettera och förstärka kompetensen bland Apotekets medarbetare har fortsatt under 2004. Idag är den största personalgruppen farmaceuter. Bland farmaceuterna finns både receptarier med tre års högskoleutbildning och apotekare med fem års utbildning. För att farmaceuterna ska få expediera receptbelagda läkemedel fordras yrkeslegitimation utfärdad av Socialstyrelsen.

För att frigöra tid, bättre utnyttja den farmaceutiska kompetensen och kunna ge kunderna mer allsidig rådgivning och service har Apoteket rekryterat många medarbetare med andra kompetenser. Att erbjuda utvecklingsmöjligheter för alla funktioner och personalkategorier är viktigt i en kunskapsintensiv verksamhet som Apotekets. Områden som prioriteras vid rekrytering och vid utveckling av företagets medarbetare är – vid sidan av farmaceutisk kompetens – affärsmässighet och detaljhandelskunnande.

Kompetensutveckling prioriteras

Ett avtal om medarbetarutveckling har träffats med de fackliga organisationerna. Avtalet ska främja kompetensutveckling och anställningsbarhet. Det ska främja utveckling för individ och verksamhet och möjliggöra ledarutveckling för att stärka nuvarande ledare och lyfta fram kommande. Medarbetare och chefer har ett gemensamt ansvar för individens kompetensutveckling. Medarbetaren genom att ta ett eget ansvar för sin utveckling och sitt lärande, chefen genom att skapa goda förutsättningar för utveckling och följa hur medarbetarnas kompetens kommer till sin rätt. I de årliga planeringssamtalen förs en dialog kring hur medarbetarna kan bidra

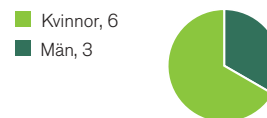
till att uppfylla Apotekets respektive enhetens mål och vilken kompetensutveckling som kan vara aktuell. Den gemensamma utbildningsenheten Apoteksakademin samordnar och stödjer kompetensutveckling för samtliga medarbetare. Basen i Apotekets kompetensutveckling är läkemedelskunskap, men det behövs också annan kompetensutveckling i form av till exempel kundkommunikation, försäljning, IT, ledarskap och affärskunskap.

För att möjliggöra en effektiv och individuell kompetensutveckling runt om i landet har fortsatt stora resurser lagts på e-utbildningar. Det är utbildningar som förutom de farmaceutiska områdena bland annat berör grundläggande ekonomikunskaper.

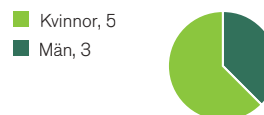
Inflytande och motivation är viktiga framgångsfaktorer

Under 2004 har området chef – ledarutveckling haft hög prioritet. En utbildning bestående av tre delar – Arbetsgivaren, Ledaren och Affärsstrategen – har tagits fram. Varje chef väljer att genomgå en eller flera delar beroende på personliga behov och önskemål. Arbetsgivaren fokuserar på att ge deltagarna de baskunskaper som behövs för att fungera som arbetsgivarens representant gentemot medarbetarna, Ledaren ger baskunskaper i och förståelse för ledarskapets olika perspektiv och dimensioner, medan Affärsstrategen fördjupar deltagarnas kunskaper om affärsutveckling. Under 2004 har även samtliga chefer erbjudits utbildningar inom kommunikation och företagsekonomi. Totalt har 325 av Apotekets cirka 400 chefer genomgått något av de företagsövergripande ledarutvecklingsprogrammen under året.

Könsfördelning i Apoteket AB:s styrelse, (ordinarie ledamöter)

Könsfördelning i Apoteket – företagsledning

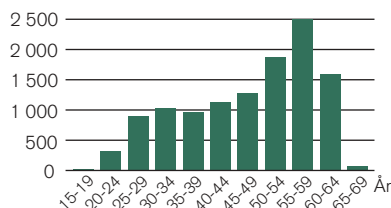

Avser företagsledningen från och med den 1 mars 2005.

Könsfördelning Apoteket – medarbetare

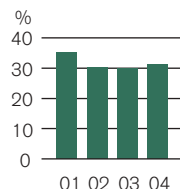
Åldersfördelning i företaget

För att möta de framtida stora pensionsavgångarna har Apoteket medverkat till att fler universitet startar receptarieutbildningar.

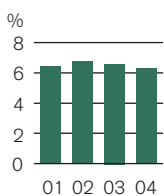
Frisknärvaro

0 dagars sjukdom under en 12 månaders period

Frisknärvaron för medarbetare som inte har någon sjukdag under året har ökat något under 2004.

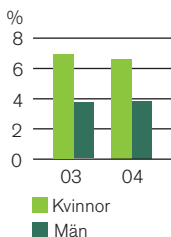
Sjukfrånvaro i procent av ordinarie arbetstid

Sjukfrånvaron har minskat något under året vilket framför allt beror på minskad långtidssjukfrånvaro.

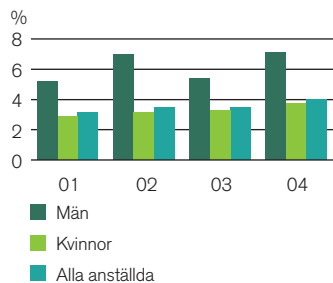
Sjukfrånvaro kvinnor respektive män

Sjukfrånvaro kvinnor respektive män i procent av den sammanlagda ordinarie arbetstiden för respektive grupp för 2004 och 2003

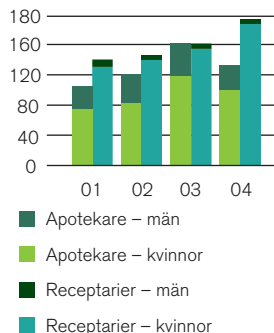

Personalomsättning

Personalomsättning bland tillsvidareanställda

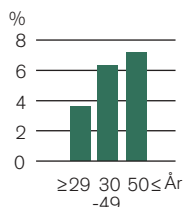

Antal nyutexaminerade

Sjukfrånvaro per åldersgrupp

Sjukfrånvaro per åldersgrupp i procent av den sammanlagda ordinarie arbetstiden för respektive grupp

Andelen långtidssjuka ökar med stigande ålder.

En annan viktig satsning under det gångna året var ett nystartat chefsförsörjningsprogram. Ett antal medarbetare har utifrån fastställda kriterier valts ut för att delta i ett så kallat Assessment Center, en urvalsprocess för att finna medarbetare lämpade för chefsuppgifter. Genom denna process identifieras lämpliga chefsämnen, vilka slussas vidare inom Apoteket.

För att öka medarbetarnas delaktighet, öka motivationen och ta tillvara alla goda idéer och tankar i Apoteket, genomfördes under 2004 ett antal så kallade Puzzeldagar. Namnet syftar på att varje enskild medarbetare representerar en bit i det stora pussel som Apoteket utgör. Puzzeldagarna går ut på att ett stort antal medarbetare får ta del av strategier och arbetssätt inom Apoteket. Det ges också tillfälle till gruppdiskussioner med olika frågeställningar om hur var och en kan bidra till de strategiska målen och hur kunderna ska märka en positiv utveckling inom Apoteket.

Samarbete för framtida kompetens

För att vara rustat inför framtida stora pensionsavgångar har Apoteket medverkat till att fler högskolor startat receptarieutbildningar. Generellt är personalomsättningen mycket låg inom Apoteket, under 2004 uppgick den till 4 procent, men en stor del av medarbetarstyrkan går inom de närmaste åren i pension. Receptarier är den största yrkeskategorin inom Apoteket, drygt 4 000 medarbetare har denna högskoleutbildning. Speciellt värdefullt är att distansutbildningarna nu kommit igång. I samarbete med högskolor och läkemedelsindustrin arbetar Apoteket också för att öka intresset hos dagens grundskoleelever för att välja naturveten-

skapliga utbildningar. För att inspirera, ge vägledning och sprida kunskap om hur det är att arbeta på apotek har nytt material tagits fram. Apoteket medverkar även återkommande vid mässor, arbetsmarknadsdagar och liknande aktiviteter.

Den röda tråden i Apotekets långsiktiga rekryteringsarbete är att tydliggöra vilka roller Apoteket kan erbjuda sina medarbetare, framför allt försäljnings-, utbildnings-, rådgivnings-, tillverknings- och chefsrollen.

Delaktighet är en framgångsfaktor

Under 2004 ingicks ett nytt samverksavtal mellan Apoteket och Sveriges Farmaceutförbund, Farmaciförbundet, Apoteksanställdas Förbund samt Tjänstemannaförbundet HTF. Det innebär att större vikt läggs vid medarbetarnas eget ansvar för att påverka verksamhetens utveckling. Fackliga förhandlingar är inte alltid nödvändiga, utan det finns andra enklare former under vilka chef och medarbetare kan lösa frågor om verksamheten. Fackliga förhandlingar är dock fortfarande viktiga i enlighet med gällande medbestämmandelagstiftning.

Förändrade anställningsvillkor – branschavtalet

Branschstyrelse Apotek inom Almega har i avtal med de fackliga organisationerna kommit överens om ett antal förändringar av anställningsvillkoren. Ambitionen har varit att anpassa villkoren till nuvarande verksamhet och organisation. Förändringarna innebär bland annat att rörlighet och flexibel arbetstidsplanering underlättas. I enlighet med Apotekets mål – att vara en attraktiv arbetsgivare – har perioden med föräldralön förlängts från 120 till 150 dagar.

Flexibel arbetstidsplanering

Pilotverksamheten inom flexibel arbetstidsplanering påbörjades i slutet av 2003 och 600 medarbetare har under 2004 prövat och utvecklat flexibel arbetstidsplanering med IT-stöd. Syftet med att införa flexibel arbetstidsplanering är att öka arbetstillfredsställelsen, få bättre ekonomi samt öka tillgänglighet för kunderna. Införande av flexibel arbetstidsplanering innebär förenklingar för den enskilde medarbetaren att påverka sin egen arbetsituation, framför allt utökas medarbetarnas ansvar för schemaläggning och verksamhet. Avsikten är att metoden och systemet ska införas i hela Apoteket.

Hälsöfrämjande arbete på flera fronter

Det arbete som tidigare bedrevs under beteckningen hälsoprogram har gått in i en ny fas och drivs nu av ett antal så kallade hälsosamordnare. Apotekets lokalt verkssamma hälsosamordnare har till uppgift att samordna och genomföra olika typer av friskvårdsaktiviteter. Det kan handla om föreläsningar i olika hälsorelaterade ämnen, stavgång, cykelturer, gympa, rökavvänjningsprogram, viktminskningsgrupper med mera. Hälsosamordnarna har till uppgift att sprida kunskaper om och intresse för hälsofrågor, både med tanke på medarbetarnas eget välmående och deras rådgivande roll i kundmöten. Som ett led i ambitionen att uppmuntra varje medarbetare att satsa på sin egen hälsa har Apoteket och de fackliga organisationerna kommit överens om att varje anställd kan disponera 1 500 kronor för individuella hälsöfrämjande aktiviteter. Dessutom disponerar varje chef 1 000

Under 2004 genomfördes för andra gången ett hälsobokslut. Bokslutet är ett viktigt redskap i arbetet med att öka trivseln och välmåendet bland medarbetarna.

kronor per anställd och år för gemensamma och/eller individuella hälsofrämjande aktiviteter. För att finansiera friskvårds-satsningen har den avtalsenliga rätten till fria läkemedel begränsats.

Konkurrensfördel genom mångfald

För att bättre kunna bemöta sina kunder, som representerar en rik mångfald, är det viktigt att ett företag som Apoteket självt har en rik mångfald.

Alla medarbetare i Apoteket ska behandlas med respekt och aldrig behöva uppleva diskriminering på grund av kön, ålder, etnisk härkomst, religion, funktionshinder eller sexuell läggning. Alla gynnas av ett öppet klimat där mångfald uppmuntras. Jämställdhetslagstiftningen, Apotekets fastställda jämställdhetsplan, mångfaldspolicyn och gällande diskrimineringslagstiftning utgör utgångspunkten för mångfaldsarbetet. Målet är ett organisationsklimat som erkänner mångfald som en konkurrensfördel och tar tillvara alla medarbetares unika potential.

För att kunna dra nytta av olika individers och gruppers erfarenheter i mångfaldsarbetet har Apoteket inom sin organisation sökt medarbetare med utländsk härkomst, annan sexuell läggning än heterosexuell eller funktionshinder samt arbetsplatser med stor mångfald. Ett praktiskt exempel är en ”språkbank” dit medarbetare som behärskar andra språk än svenska kan anmäla sig och på så sätt ge övrig personal inom Apoteket möjlighet att dra nytta av deras språkliga kompetens.

Hälsobokslutet har vidareutvecklats

Under 2003 genomförde Apoteket sitt första hälsobokslut. Under 2004 har hälsobokslutet utvecklats till ett mer framåtsiktande beslutsunderlag. Bokslutet utgör ett viktigt redskap i det hälsofrämjande arbetet som ska bidra till att uppfylla målen i Apotekets strategiska plan och på sikt bidra till en långtidsfrisk organisation. Att ta ett genomgripande ansvar för hälsoutvecklingen inom den egna organisationen är en viktig del i arbetet med att profilera Apoteket som hälsorådgivare.

Syftet med hälsobokslutet är att visa hur de anställdas hälsa påverkar produktiviteten och hur man kan arbeta för att minska sjukfrånvaron. Årets hälsobokslut har fördjupats ytterligare i syfte att inte enbart beskriva ett nuläge utan även ett önskat läge i en långtidsfrisk organisation. Hälsobokslutet ska tolka orsaker och samband inom hälsoområdet och utvärdera olika åtgärders effekter på hälsa och verksamhet, ur såväl ett socialt som ekonomiskt perspektiv.

Måluppfyllelse

Medarbetarundersökning

En ny medarbetarundersökning infördes under året som på ett tydligare sätt än tidigare undersökningar mäter framgångsfaktorer som motivation och engagemang. Under 2004 har cirka 9 600 medarbetare svarat på enkäten, en svarsfrekvens om 83,4 procent. Den innehåller olika index, till exempel ledarskaps-, motivations- och hälsoindex. Resultatet, 58 procent motiverade medarbetare, står sig väl i jämförelse med andra företag. Det genomsnittliga värdet för företag i branscherna handel, vård och industri var 57 procent.

Birgitta Landin

medlem i företagsledningen
vice VD och ansvarig för
Sortiment Marknad/Privatkund,
Etablering samt Human Resources
birgitta.landin@apoteket.se

Det gångna året

Det samverkansavtal vi träffat med de fackliga organisationerna innebär att medarbetarnas delaktighet i verksamheten ökar. Genom vårt nya branschavtal har vi anpassat anställningsvillkoren till nuvarande verksamhet och organisation, vilket bland annat innebär en ökad satsning på hälsofrämjande aktiviteter och utökad kompensation vid föräldraledighet. Det utvecklade systemet för flexibel arbetstidsplanering har inneburit dels en bättre möjlighet till behovsanpassad bemanning, dels ökat medarbetarens inflytande över verksamhet och arbetstid. Ett nytt chefsförsörjnings- och chefsutvecklingsprogram har under året utvecklats och implementerats.

Framtidsutblick

Förändringar i verksamhetsförutsättningarna kommer att ställa stora krav på chefer och övriga medarbetare och nya roller och kompetenser kommer att efterfrågas. Vi kommer att arbeta för att stärka chef- och medarbetarskapet och medvetenheten om värdet av att utnyttja allas erfarenheter och kompetenser. Mångfalden bland våra medarbetare ökar arbetstillfredsställelsen samtidigt som vi utvecklar servicen till våra kunder. Utgångspunkten är att vara en attraktiv arbetsgivare.

pigg promenad pälsvård

Visste du att?

- Det finns fyra apotek som är specialiserade på djurläkemedel.
- Apoteket har elva olika produkter för att skydda ditt djur mot fästingar.
- Kundcentrum (tel: 0771-450 450) svarar gärna på frågor om djurläkemedel. Och alla andra frågor också för den delen.

Apoteket tar samhällsansvar

Apoteket är en samhällsresurs som fått statens förtroende att med ensamrätt svara för en rikstäckande läkemedelsförsörjning. Detta förtroende medför ett särskilt ansvar för en hållbar samhällsutveckling. Apoteket vill tillgodose behovet av en god och rättvis tillgång till läkemedel och läkemedelsbehandling för alla människor i Sverige samtidigt som verksamhetens belastningar på samhälle och miljö minimeras.

Vi vill

Vi vill skapa synlig samhällsnytta och ett ekonomiskt resultat som motsvarar ägarens räntabilitetskrav, möjliggör investeringar för framtidsatsningar och tillgodoser behovet av konsolidering.

Mål för Image 2004 är 25 procent för andelen mycket positiva. Apoteket redovisar enbart andelen mycket positiva bland allmänheten, eftersom företaget traditionellt haft en stark image och omfattats av positiva attityder.

Mål för räntabiliteten på eget kapital enligt ägardirektivets definition 2004 är 7,4 procent.

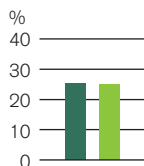
Vi har uppnått

Apotekets image har stärkts ytterligare över tiden och 23 procent av allmänheten är mycket positivt inställda till Apoteket.

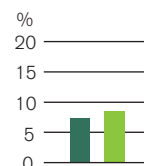
Räntabiliteten på eget kapital enligt ägardirektivets definition uppgick till 8,4 procent.

Måluppfyllelse

Imagemätning

Räntabilitet på eget kapital

■ Mål ■ Uppnått resultat 2004

Upprinnelsen till målet i EG-domstolen angående apoteksmonopolets framtid var när företaget Bringwell, med avsikt att få det svenska apoteksmonopolet prövat, sommaren 2001 sålde nikotinersättningsmedel i en butik vid Stureplan i Stockholm och polisanmälde av Läkemedelsverket. Fallet prövas av Stockholms tingsrätt sedan åklagaren väckt åtal mot Bringwells VD Christer Hanner. Inom ramen för sin prövning ställde tingsrätten frågan till EG-domstolen huruvida Apotekets ensamrätt på att sälja läkemedel till allmänheten är förenlig med EG-rätten eller ej. Inför EG-domstolen argumenterar den svenska staten, EU-kommissionen, representanter för Bringwell samt den nederländska staten. Apoteket var alltså inte part i målet.

EG-domstolen utsåg en generaladvokat som förberedde ärendet. Generaladvokaten ansåg bland annat att den svenska statens ensamrätt till detaljhandel strider mot EG-rätten och inte är förenlig med den fria rörligheten för alla varor inom EU. Advokaten gjorde inga som helst socialpolitiska överväganden. Om EG-domstolen i sin dom väljer att följa generaladvokatens yttrande, kommer domslutet att påverka även andra statliga monopol och andra EU-länder. Efter beskedet från EG-domstolen kommer målet att återupptas i Stockholms tingsrätt. I regel följer EG-domstolen generaladvokatens linje, men inte alltid.

Utfallen i EG-domstolen kan bli:

- 1) Domstolen godkänner det svenska monopolet på detaljhandel med läkemedel
- 2) Domstolen följer generaladvokatens förslag och säger att svenska statens ensamrätt strider mot EG-rätten
- 3) Domstolen finner att monopolet står i strid med EG-rätten endast när det gäller försäljning av receptfria läkemedel
- 4) EG-domstolens utlåtande är inte tillräckligt tydligt, så att det blir föremål för tolkningar.

Branschorganisationen Svensk Dagligvaruhandel arbetar med opinionsbildning och stödjer Bringwell i EG-domstolen. De uppvaktar också regeringen. ICA, COOP och Åhléns är några av de företag som förbereder sig för en avreglerad läkemedelsmarknad. Hälsokostbranschen kommer troligen också att agera.

Fler av aktörerna har ansökt om parti-handelstillstånd hos Läkemedelsverket, vilket tyder på att de vill äga både butiker och distributionsledet.

Även om EG-domstolen fastslår att det nuvarande apotekssystemet är förenligt med EG-rätten, kan framtida utveckling ändå påverkas av det tjänstedirektiv som utarbetas inom EU som reglerar bland annat fri rörlighet för tjänster inom EU.

Om statens ensamrätt underkänns kan det bland annat innebära att etableringsrätten blir fri, det vill säga att vem som helst får söka tillstånd för att öppna apotek (sannolikt med undantag för läkemedelsindustrin och förskrivare), tillhanda-

hållandeskyldigheten för alla läkemedel kan försvinna och utländska aktörer kan komma in på den svenska marknaden.

Om endast receptfria läkemedel släpps fria på marknaden kommer handeln förmodligen att inrikta sig på att sälja de mest kända varumärkena. Nya egenvårdskedjor kan komma att växa fram och delvis konkurrera med Apoteket.

Betydande risker utan rådgivning

Under flera år har det förts en debatt i Sverige om försäljning av receptfria läkemedel. Det har inte skett några stora förändringar när det gäller försäljningen av receptfria läkemedel inom EU de senaste tio åren. I Apotekets rapport från 2003 "Läkemedel säljs med kompetens – om apotekens ensamrätt i Europa", konstateras att av 16 undersökta länder, EU utom Luxemburg plus Norge och Schweiz, har apoteken ensamrätt på att sälja receptfria läkemedel i tio. Även i de länder där receptfria läkemedel säljs utanför apotek finns hårda restriktioner kring försäljningen.

Apotekets ståndpunkt är att receptfria läkemedel inte bör säljas utan att det finns möjligheter till professionell rådgivning. Det finns risker med försäljning av receptfria läkemedel i annan handel än apotek. Kunderna kan ha för låg kännedom om hur de ska använda läkemedlen och uppleva dem som mindre kraftfulla än de faktiskt är. Det kan ofta ta lång tid innan de negativa effekterna av ett visst läkemedel visar sig. Dessutom tillkommer ständigt nya forskningsrön som leder till att vissa

grupper av människor bör undvika och andra bör vara särskilt försiktiga med ett visst specifikt läkemedel. En stor och allvarlig risk är att receptfria läkemedel används på tveksamma eller felaktiga grunder. Det kan till exempel handla om att kunden tolkar symtom fel eller symtom som kan verka lindriga egentligen visar på en allvarlig bakomliggande sjukdom. Apotekens egenvårdsrådgivning har en jämn och hög kvalitet och råden är förankrade i den lokala sjukvården.

System med många fördelar

Sverige har ett unikt system för att driva apoteksverksamhet i Europa. Svenska staten har ensamrätt att sälja läkemedel genom Apoteket. I övriga Europa är öppenvårdsapoteken privatägda. I Storbritannien och Norge är det tillåtet med apotekskedjor som inte ägs av apotekare. I Norge har det lett till att tre stora utlandsägda apotekskedjor bildats där partihandeln är största ägare. I övriga Europa är det däremot vanligare att en aktör endast äger ett apotek.

Apoteksverksamheten är i de flesta länder starkt reglerad vad gäller etablering, priser, sortiment och krav på kompetens. I Sverige har staten uppdragit åt Apoteket att hantera flera av dessa frågor. Till exempel att Apoteket ska tillhandahålla alla läkemedel som godkänts för den svenska marknaden, ha ett rikstäckande system för läkemedelsförsörjningen, ha lager och leveransberedskap så att allmänheten och vårdens behov kan mötas, ha tillverkning av vissa läkemedel, ha enhetliga priser över hela landet och så vidare. Den modell som

finns i Sverige med apoteksombud i glesbygd, där försäljning av vissa receptfria läkemedel och förmedling av recept och receptläkemedel finns, förekommer inte utanför Norden.

I stort sett samtliga länder i Europa har nationella subventionssystem på läkemedel. Priserna regleras på ett eller annat sätt och man har skyldighet att tillhandahålla alla de läkemedel som finns registrerade på respektive marknad, oftast till ett enhetligt pris till konsumenten. I Sverige har Apoteket skyldighet att förse allmänhet och forskrivare med neutral och obunden information. Läkemedelsindustrin får med få undantag inte göra reklam på apoteken eller skaffa sig andra fördelar på apoteken genom skyltning, broschyrer eller liknande. I andra länder finns inte samma krav på neutral information.

I de europeiska apotekssystemen förs idag en debatt kring den framtida apoteksverksamhetens roll. I Sverige, liksom till exempel i Finland, har apoteken alltmer setts som en integrerad del av hälso- och sjukvården. I flera andra europeiska länder ses fortfarande apoteken som en fackhandel med viss ensamrätt till detaljhandel med läkemedel. I Sverige arbetar Apoteket ständigt med att utveckla verksamheten i partnerskap med vården. Det handlar till exempel om tjänster i syfte att förbättra läkemedelsanvändningen.

Apoteket bekämpar läkemedelsrelaterade problem

Läkemedelsrelaterade problem kostar samhället miljarder kronor årligen. Alla läkemedel, såväl receptbelagda som receptfria,

innehåller mycket kraftfulla substanser. Rätt använda läkemedel lindrar och botar, men felaktigt använda läkemedel kan skada. Tyvärr har många patienter bristande kunskaper om sin läkemedelsituation. Många tar till exempel sina läkemedel vid fel tidpunkt, i felaktig dos, tillsammans med andra läkemedel med motsatt verkan och skadliga kombinationseffekter och så vidare. Många människor tar läkemedel i onödan medan andra låter bli att ta nödvändiga läkemedel. Allt detta leder till läkemedelsrelaterade problem.

Hur kan användningen förbättras?

Apotekets rådgivande roll är viktig då det handlar om att förbättra läkemedelsanvändningen. Medarbetarna på de lokala apoteken möter varje dag kunder och delar med sig av sina kunskaper om läkemedelsanvändning och läkemedelsrelaterade problem. I kundmötet kan Apotekets medarbetare antingen ge goda råd om egenvård eller slussa personen ifråga vidare till rätt instans och nivå inom hälso- och sjukvården.

Det svenska systemet håller nere kostnaderna

Det svenska apotekssystemet ger inte bara goda förutsättningar att arbeta för en bättre läkemedelsanvändning utan säkerställer även att en rationell läkemedelsförsörjning kan ske till lägsta möjliga kostnad.

Apoteket har en av världens lägsta marginaler på receptbelagda läkemedel, cirka 17 procent. Monopolet gynnar priskonkurrens tack vare att Apoteket alltid tillhandahåller det billigaste utbytbara läke-

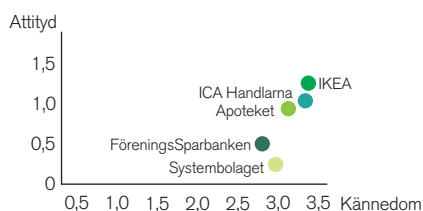
medlet över hela landet. Apotekets statistiksystem används bland annat för att hjälpa landstingen att säkerställa en rimlig kostnadsutveckling avseende läkemedel.

Måluppfyllelse

Imagemätning

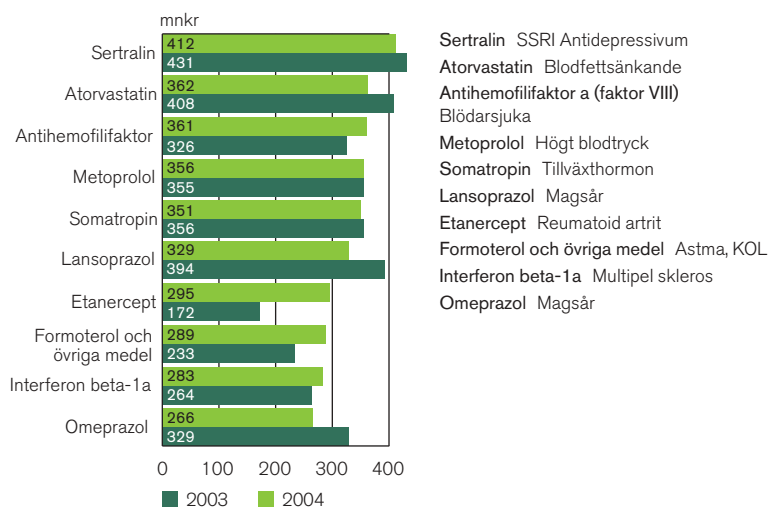
Årligen låter Apoteket genomföra en Corporate Image-mätning för att få en uppfattning om omvärldens upplevelse av företaget. Mätningen, i vilken ett 40-tal företag och organisationer ingår, innefattar kännedom om och attityd till företagen. Apoteket har under en lång rad av år haft en stark position såväl vad gäller kännedom som attityd. Också vid den senaste mätningen hösten 2004 är trenden den samma. Andelen personer som hade en huvudsakligen positiv värdering till Apoteket uppgick till 58 procent (57) och mycket positiv värdering till 23 procent (25). Bland särskilt höga värden återfinns till exempel att 95 procent anser att Apoteket är en viktig del av hälso- och sjukvården. Apotekets kötider får sämst värdering. Generellt visar mätningen dock att ju oftare man besöker Apoteket, desto nöjdare är man med den service och information samt de råd man får.

Corporate Image 2004

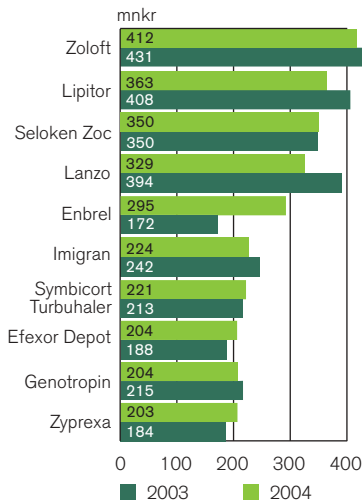
Apoteket behåller en stark position både ifråga om attityd och om kännedom hos allmänheten

De tio mest sålda substanserna

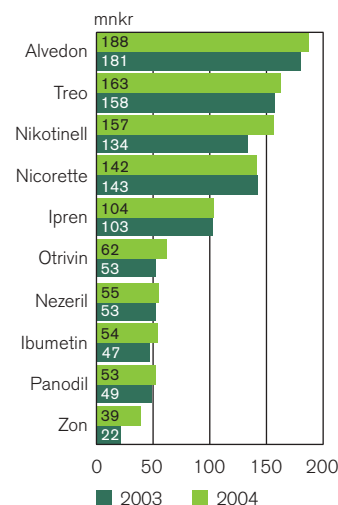

- Sertralin SSRI Antidepressivum
- Atorvastatin Blodfettsänkande
- Antihemofilfaktor a (faktor VIII) Blödarsjuka
- Metoprolol Högt blodtryck
- Somatropin Tillväxthormon
- Lansoprazol Magsår
- Etanercept Reumatoid artrit
- Formoterol och övriga medel Astma, KOL
- Interferon beta-1a Multipel skleros
- Omeprazol Magsår

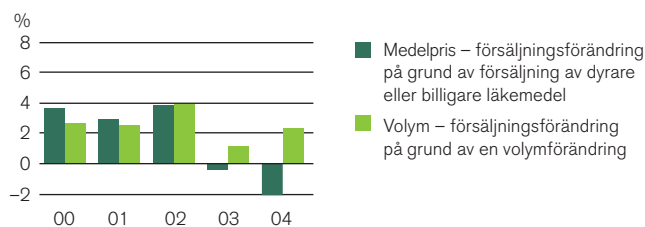
De tio mest sålda läkemedlen på recept

De tio mest sålda läkemedlen utan recept

Medelpris- samt volymförändring avseende försäljning av läkemedel på recept

Apotekets ekonomi

Prissättning

Apotekets försäljningspris på läkemedel inom förmånen beslutas av LFN, Läke-medelsförmånsnämnden. Avseende Apotekets kostnader för inköp av läkemedel är grundprincipen att prissättningen på läkemedel är fri. Vill läkemedelsproducenten att produkten ska ingå i läkemedelsförmånen görs en prissförhandling med LFN. Hur mycket kunden ska betala, den så kallade egenavgiften, regleras av det högkostnadsskydd som riksdagen beslutat om.

Det pålägg på produkternas inköpspris som görs i apoteksledet varierar med läkemedlets inköpspris. Det procentuella pålägget är större på billigare produkter och mindre på dyrare. För receptfria läkemedel, handelsvaror, livsmedel och förbrukningsartiklar används andra prisformler. LFN höjde den 1 januari 2004 Apotekets marginal för receptbelagda läkemedel vilken på årsbasis gav cirka 200 miljoner kronor i ökad bruttovinst. Marginaländringen föranleddes av att Apotekets bruttovinst kraftigt minskat till följd av den generiska substitutionen. Samtidigt skedde en omfördelning mellan olika prisklasser, så att ersättningen speglar arbetsinsatsen i receptexpeditionen bättre och gör Apotekets ersättning mindre känslig för prissförändringar.

Försäljning

Apotekets försäljning har historiskt visat en stabil försäljningsökning, motsvarande cirka 7 procent per år. Under 2003 och 2004 har ökningstakten mattats av. Under

2004 ökade försäljningen med 3,0 procent. Den totala försäljningen uppgick till 34 111 miljoner kronor (33 120). Orsakerna till den lägre ökningstakten för försäljningen är att de genomsnittliga läkemedelspriserna har minskat sedan reglerna om generisk substitution infördes i oktober 2002. Generisk substitution innebär att Apoteket i vissa fall byter läkemedel till ett likvärdigt men billigare med syftet att minska läkemedelskostnaderna. Den generiska substitutionen har sparat samhället läkemedelskostnader motsvarande över 1 miljard kronor på årsbasis.

Försäljning förskrivna läkemedel

Total försäljning av läkemedel och övriga produkter som förskrivits ökade under året med 0,8 procent (1,4) och uppgick till 24 610 miljoner kronor (24 409). Försäljningen av de förskrivna läkemedlen svarar för cirka 73 procent av Apotekets totala intäkter. Den största delen av de förskrivna läkemedlen är försäljning av läkemedel på recept, vilka ökade med 0,2 procent (0,7) motsvarande 37 miljoner kronor (142) i jämförelse med föregående år och uppgick till 21 229 miljoner kronor. Volymen ökade med 2,3 procent (1,1). Medelpriserändringen var -2,1 procent (-0,4). Övrig förskriven försäljning ökade med 165 miljoner kronor, motsvarande 5,1 procent, jämfört med föregående år och uppgick till 3 381 miljoner kronor. Apoteket har små möjligheter att påverka såväl försäljning som varukostnader avseende receptbelagda

läkemedel då volymerna genereras av förskrivande läkare och priserna fastställs av Läke-medelsförmånsnämnden.

Under året expedierades 70,9 miljoner läkemedelsposter (69,4). Den största delen av kostnaderna för läkemedel mot recept inom ramen för läkemedelsförmånen betalas av landstingen. För detta erhåller landstingen ett anslag från staten.

Apoteket är skyldigt att tillhandahålla alla förskrivna läkemedel. Om läkemedlet inte finns tillgängligt hos läkemedelsindustrin sker tillverkning hos APL. Försäljningen av individanpassade läkemedel uppgick under 2004 till 164 miljoner kronor (190).

Apoteket tillhandahåller även kostnadsfria förbrukningsartiklar, främst hjälpmedel vid stomi och diabetes, samt speciella livsmedel som till exempel sojamjölk för mjölkallergiker.

Avtalsbaserad försäljning

Avtalsbaserad försäljning ökade med 11,6 procent (10,6) motsvarande 502 miljoner kronor (415) och uppgick till 4 838 miljoner kronor (4 336). Av ökningen svarade varuförsäljningen för 459 miljoner kronor (360) och tjänsteförsäljningen för 43 miljoner kronor (55). Merparten av den avtalsbaserade försäljningen avser försäljning till sjukhus och där har volymen för varuförsäljningen ökat med 6,2 procent (5,6). För övriga avtalskunder, som utgör 11,6 procent av total avtalsbaserad försäljning, har volymen för varuförsäljning minskat med 18,8 procent (-4,5). Den

avtalsbaserade delen av Apotekets nettoomsättning uppgick till 14 procent.

Försäljning egenvårdsprodukter

Försäljningen av egenvårdsprodukter, det vill säga handelsvaror och receptfria läkemedel, ökade med 7,8 procent (6,7) motsvarande 309 miljoner kronor (249). Volymerna för handelsvaror ökade med 2,3 procent (-2,6), och volymerna för receptfria läkemedel ökade med 2,3 procent (5,3). Medelprsförändringen uppgick till 8,0 procent (4,3) för handelsvaror och 3,8 procent (4,7) för receptfria läkemedel. Försäljning av egenvårdsprodukter utgjorde 13 procent av Apotekets nettoomsättning och uppgick till 4 266 miljoner kronor. Prisförändringen för försäljning av egenvårdsprodukter per kund var 5,4 procent (5,2).

Delbetalningssystemet

Apoteket har enligt avtal med staten skyldighet att tillhandahålla ett delbetalningssystem för kunderna som gör det möjligt att delbetala läkemedel inom läkemedelsförmånen. Kostnaderna för delbetalningssystemet har ökat kraftigt sedan

införandet 1997. Genom det nya verksamhetsavtalet 2003 gavs det utrymme att vidta åtgärder för att stärka finansieringen av delbetalningssystemet. Under 2004 har Apoteket fortsatt detta arbete. Nettokostnaderna under 2004 uppgick till 21 miljoner kronor (70). Målet är att systemet ska bära sina kostnader fullt ut.

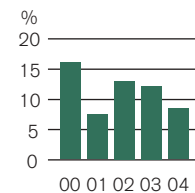
Bruttovinst och bruttovinstmarginal

Apoteket redovisar en nettoomsättningssökning motsvarande 980 miljoner kronor (1 086) eller 3,0 procent (3,4). Företagets bruttovinst är den ersättning utifrån vilken Apoteket kan bedriva sin verksamhet. Bruttovinsten utgörs av skillnaden mellan försäljningsvärdet, som uppgick till 34 092 miljoner kronor (33 112), och inköpsvärdet, som uppgick till 27 421 miljoner kronor (26 877). Bruttovinsten ökade med 436 miljoner kronor och uppgick till 6 671 miljoner kronor (6 235). Bruttovinstmarginalen för 2004 var 19,6 procent (18,8). Bruttovinsten för 2004 påverkades av ett flertal faktorer, däribland den av LFN beslutade marginalhöjningen vilken bidrog med cirka 200 miljoner kronor och tjänsteförsäljningen

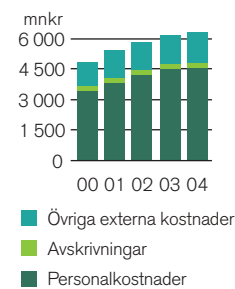
Nettoomsättningens fördelning och förändring per år, mnkr

	2004	2003	Föränd. %
Förskrivet	24 610	24 409	0,8
Egenvårdsprodukter	4 266	3 957	7,8
Avtalsbaserad försäljning	4 838	4 336	11,6
Övriga intäkter	378	410	-7,8
Summa nettoomsättning	34 092	33 112	3,0

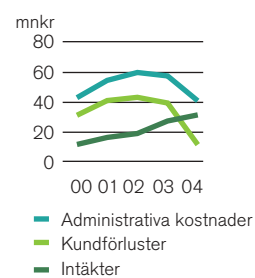
Tillväxt tjänsteförsäljning

Rörelsens kostnader

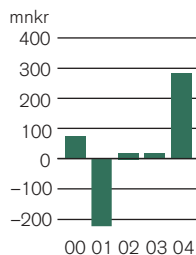
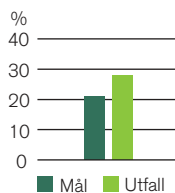
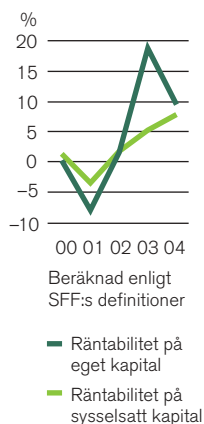

Delbetalningssystemets kostnadsutveckling

Administrativa kostnader består framför allt av kredit- och inkassokostnader, portokostnader och kostnader för administration av systemet.

Intäkterna består av aviseringsavgifter och lagstadgade avgifter samt återvunna kundförluster.

Rörelseresultat**Soliditet****Räntabilitet på sysselsatt och eget kapital**

som ökade med 43 miljoner kronor till 551 miljoner kronor vilket påverkade bruttovinsten fullt ut.

Rörelseresultat

Rörelseresultatet för år 2004 ökade med 264 miljoner kronor till 283 miljoner kronor, jämfört med föregående år. Orsaken till det förbättrade rörelseresultatet var framförallt en förbättrad bruttovinst. Låga driftskostnadsökningar och minskade personalkostnadsökningar bidrog också till det förbättrade rörelseresultatet. Personalkostnaderna ökade totalt med 0,6 procent jämfört med föregående år. I personalkostnaderna för 2004 beaktas en pensionsberäkning som anpassats till redovisningsrådets rekommendation RR 29. Redovisningen enligt RR 29 innebär att personalkostnaderna minskar med 56 miljoner kronor jämfört med tidigare använd redovisningsmetod. I personalkostnaderna för 2004 ingår en gottgörelse från Apotekets pensionsstiftelse om 50 miljoner kronor (30). Beaktat ovanstående ökade personalkostnaderna med 2,3 procent. Lönekostnadsökningen motsvarar lönerrevisionen. Medelantalet anställda minskade med 30 jämfört med föregående år, samtidigt som försäljningsvolymerna ökade.

Resultat efter finansiella poster

Resultatet efter finansiella poster uppgick för 2004 till 280 miljoner kronor (197), det vill säga en förbättring med 83 miljoner kronor. Under föregående år avyttrade Apoteket samtliga aktier i intressebolaget Tamro, vilket gav en realisationsvinst om 147 miljoner kronor. Tillsammans

med resultatandelar från Tamro om 46 miljoner kronor gav detta ett förstärkt finansnetto om 193 miljoner kronor. Exkluderat för realisationsvinsten och resultatandelar för 2003 ökade resultatet efter finansiella poster med 276 miljoner kronor.

Finansiell ställning

Balansomslutningen uppgick den 31 december 2004 till 8 926 miljoner kronor, vilket är 1 013 miljoner kronor högre än vid föregående årsskifte. Den högre balansomslutningen förklaras främst av att Apotekets pensionsåtaganden numera redovisas enligt Redovisningsrådets rekommendation RR 29 Ersättningar till anställda.

Det egna kapitalet uppgick den 31 december 2004 till 2 506 miljoner kronor. Ingående balans för 2004 har räknats om enligt de nya redovisningsregler som gäller för ersättningar till anställda, vilket tillsammans med periodens vinst och utbetald utdelning förklarar förändringen av eget kapital.

Ägarens krav på Apotekets långsiktiga soliditetsnivå är 21 procent. Soliditeten uppgick den 31 december 2004 till 28,1 procent, beaktat effekten av en pensionsberäkning enligt RR 29. Detta innebar en ökning med 4,7 procent jämfört med föregående år. Exkluderat en pensionsberäkning enligt RR 29 uppgick soliditeten till 23,4 procent.

Apoteket har vid varje månadsskifte ett kortfristigt behov av att finansiera ett negativt rörelsekapital. Orsaken är att Apoteket betalar sina läkemedelsinköp innan betalning erhålls från landstingen.

Finansiering görs med dagslån och certifikatprogram. Ramavtal med banker och andra finansiella institutioner omfattar ett maximalt tillgängligt lånebelopp om 4 400 miljoner kronor (4 400), varav certifikatprogrammet har en total ram på 1 500 miljoner kronor (1 500). Total upplåning per den 31 december var 2 000 miljoner kronor varav certifikatprogrammet utnyttjades med 1 000 miljoner kronor. Räntebärande nettoskuld uppgick den 31 december 2004 till 1 526 miljoner kronor (1 443). Det finansiella nettot var -3 miljoner kronor (178). Det finansiella nettot för 2003 inkluderar resultatandelar från intresseföretaget Tamro. Aktieinnehavet i Tamro såldes under hösten 2003.

Ägarens krav på Apotekets räntabilitetsmål efter skatt på det egna kapitalet, vid räkenskapsårets början, ska långsiktigt motsvara den tioåriga obligationsräntan,

genomsnittligt beräknad för räkenskapsåret, med ett tillägg av tre procentenheter. Apotekets räntabilitet efter skatt uppgick för år 2004 enligt ägardirektivets definition till 8,4 procent, vilket överskrider nivån för ägardirektivet som är 7,4 procent.

Avsättningar uppgick den 31 december 2004 till 423 miljoner kronor vilket är en ökning med 249 miljoner kronor sedan föregående år. Avsättningarna avser uppskjuten skatt på överskottet för pensionsåtagandet i koncernen, uppskjuten skatt på obeskattade reserver samt reservering för omstruktureringkostnader.

Utdelning

Utdelning till ägaren bör enligt ägardirektiven uppgå till minst en tredjedel av vinsten efter skatt med beaktande av soliditetsmålet, vilket motsvarar 68 miljoner

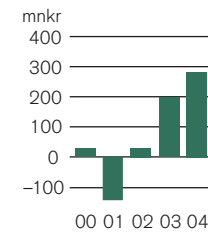
Nyckeltal

5 år i sammandrag

	enhet	2000	2001	2002	2003	2004
Nettoomsättning	mnkr	27 866	29 668	32 026	33 112	34 092
Bruttovinst	mnkr	4 946	5 252	5 853	6 235	6 671
Rörelsens kostnader	mnkr	4 898	5 504	5 895	6 224	6 407
Rörelseresultat	mnkr	75	-222	20	19	283
Finansiella poster	mnkr	-46	78	11	178	-3
Resultat efter finansiella poster	mnkr	29	-144	31	197	280
Årets resultat	mnkr	-4	-126	12	351	204
Balansomslutning	mnkr	7 287	8 167	8 658	7 913	8 926
Eget kapital	mnkr	1 803	1 611	1 648	1 855	2 506
Procentuell förändring av nettoomsättning	%	6,6	6,5	7,9	3,4	3,0
Bruttovinstmarginal	%	17,8	17,7	18,3	18,8	19,6
Soliditet	%	24,7	19,7	19,0	23,4	28,1
Räntabilitet på sysselsatt kapital	%	1,4	-3,3	1,9	5,4	7,3
Räntabilitet på eget kapital	%	-0,2	-7,1	0,7	19,7	9,4
Antal apotek med försäljning till allmänheten per den 31 december	antal	906	905	894	893	883
Medelantalet anställda	antal	10 094	10 600	10 827	10 886	10 856
Antal läkemedelsposter (1 000-tal)	antal	63 858	65 845	68 481	69 365	70 870

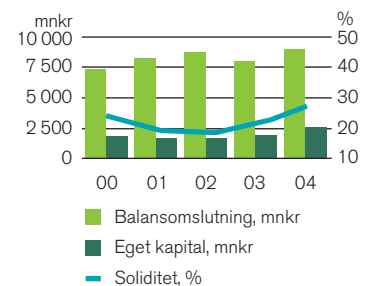
Definitioner återfinns på filken längst bak

Resultat efter finansiella poster

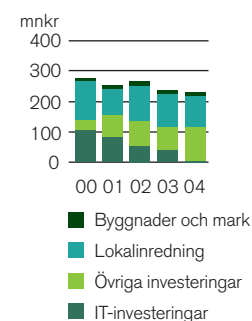

I resultatet för 2003 ingick en realisationsvinst om 147 miljoner kronor samt resultatandelar i Tamro om 46 miljoner kronor. Exkluderat dessa förbättrades resultatet efter finansiella poster med 276 miljoner kronor.

Balansomslutning, eget kapital och soliditet

Investeringar

Per Matses

medlem i företagsledningen
vice VD, ansvarig för Styrning, uppföljning
och administrativ support, Logistik samt
E-handel och verksamhetssupport
per.matses@apoteket.se

Det gångna året

2004 blev ett mycket framgångsrikt år
för Apoteket, inte minst ekonomiskt.
Det operativa resultatet har kraftigt för-
bättrats. Både räntabilitet och soliditet
överträffar ägarens långsiktiga mål
enligt ägardirektivet.

Framtidsutblick

I förhållande till såväl en omsättning på
34 miljarder kronor som en bruttovinst
på 6,7 miljarder kronor är vinstmargina-
len låg. Därför måste vi ständigt ha en
god ekonomi i fokus. Det är också
väsentligt att varje verksamhetsdel visar
lönsamhet, oavsett marknadssituation.
Att skapa värde för kunder och samhäl-
le med tillräcklig lönsamhet är huvud-
uppgiften för Apoteket.

kronor. Föreslagen utdelning uppgår till
100 miljoner kronor (117).

Investeringar

Årets investeringar uppgick till 232 miljo-
ner kronor (239). Investeringar har främst
skett i form av ombyggnationer av lokal-
inredning, 105 miljoner kronor (109) och
i byggnader, 12 miljoner kronor (12).

Kassaflöde

Kassaflödet under året uppgick till -12
miljoner kronor (146). Det positiva kassa-
flödet under föregående år förklaras främst
av försäljningen av aktierna i intresseföre-
taget Tamro. Kassaflödet fördelas enligt
nedan.

Kassaflödet från den löpande verksam-
heten uppgick till 206 miljoner kronor
(591). Den främsta orsaken till det positiva
kassaflödet är ett rörelseresultat om 283
miljoner kronor. Fordringarna ökade med
35 miljoner kronor och leverantörsskul-
derna ökade med 33 miljoner kronor.
Kassaflödet från investeringsverksamheten
uppgick till -172 miljoner kronor (604).
Investeringar i anläggningstillgångar upp-
gick till 232 miljoner kronor. Kassaflödet
från den finansiella verksamheten uppgick
till -46 miljoner kronor (-1049) och
inkluderar en ökning av kortfristiga skulder
samt en utdelning till ägaren.

Moderbolaget

Nettoomsättningen för moderbolaget,
Apoteket AB, uppgick för 2004 till 32
742 miljoner kronor (33 083). Resultat
efter finansiella poster uppgick till 229
miljoner kronor (627) varav ett kon-
cernbidrag från Adara AB uppgick till

176 miljoner kronor. Årets resultat efter
skatt blev 148 miljoner kronor (913).

Det justerade egna kapitalet ökade med
40 miljoner kronor från 1 849 miljoner
kronor till 1 889 miljoner kronor. Solidi-
teten var oförändrad 23,4 procent.

Årets kassaflöde blev -39 miljoner
kronor. Kassaflödet föregående år uppgick
till 150 miljoner kronor.

Årets investeringar uppgick till 225
miljoner kronor (207).

Särredovisning

I enlighet med verksamhetsavtalets ägar-
direktiv särredovisar Apoteket verksamhet
som omfattas av ensamrätten (icke kon-
kurrensutsatt) respektive konkurrensut-
satt verksamhet i särskild ordning. Denna
redovisning ska tydliggöra och säkerställa
att respektive av ovan nämnda segment bär
sina egna kostnader och egna affärsrisker.
Särredovisningen lämnades för första
gången 2003. Särredovisningen visar för-
hållandet mellan konkurrensutsatt respek-
tive icke konkurrensutsatt verksamhet
uppdelat på rörelsens intäkter och kostna-
der, planenliga avskrivningar, finansiella
poster och redovisat resultat efter finansiella
poster. Till detta redovisas det egna kapi-
talets schablonmässiga fördelning mellan
respektive segment. Indirekta kostnader
allokeras till respektive segment via en för-
delningsnyckel som säkerställer att seg-
mentet belastas med sin rättmätiga andel
av den indirekta kostnaden.

Inom det icke konkurrensutsatta seg-
mentet redovisas intäkter och kostnader
som härrör från den receptbelagda försälj-
ningen, förbrukningsartiklar och livsme-
del samt försäljning av receptfria läkeme-
del inom ensamrätten.

Inom det konkurrensutsatta segmentet redovisas intäkter och kostnader som hör samman med den konkurrensutsatta försäljningen av receptfria läkemedel, försäljningen av handelsvaror, tjänsteförsäljning samt övrig försäljning.

Resultatet efter finansiella poster för segmentet icke konkurrensutsatt verksamhet uppgick för 2004 till –52 miljoner kronor (–302). Motsvarande resultat för segmentet konkurrensutsatt verksamhet uppgick till 276 miljoner kronor (306).

Ej fördelad post om 56 miljoner kronor är den resultatjustering som har gjorts i koncernen avseende pensionsberäkning enligt RR 29.

Känslighetsanalys

Apotekets möjligheter att påverka intäkter och varukostnader är begränsade. På grund av att verksamheten kräver högutbildad personal i form av apotekare och receptarier med lång utbildningstid, måste Apoteket arbeta långsiktigt när det

gäller resursdimensioneringen och har begränsade möjligheter att anpassa sig till snabba förändringar i efterfrågan.

Av årets intäkter som totalt uppgår till 34 111 miljoner kronor (33 120) utgör 23 705 miljoner kronor (23 643) intäkter från försäljning av läkemedel som ingår i förmånen. En förändring på en procent inom förmånen påverkar således försäljningen med 237 miljoner kronor på årsbasis. Är försäljningsförändringen en ren volymförändring påverkar det bruttovinsten med 37 miljoner kronor till skillnad mot om försäljningsförändringen är en förskjutning till dyrare eller billigare läkemedel då det påverkar bruttovinsten med 6 miljoner kronor. Detta till följd av den prisformel som tillämpas med såväl fasta som rörliga komponenter.

Framtidsutsikter

Framtidens spelregler för Apotekets verksamhet är osäkra. Apoteksmonopolet för detaljhandel med läkemedel är under

prövning i EG-domstolen och det är ännu inte känt när EG-domstolen meddelar sitt ställningstagande. Vid oförändrad marknadssituation är målet att under år 2005 nå ett resultat i nivå med ägarkraven som motsvarar ett resultat efter finansiella poster på 200 miljoner kronor.

Tillväxten inom läkemedelsförsäljningen bedöms fortsätta både till följd av att nya läkemedel introduceras men också av den successivt åldrande befolkningen. Även om landstingens finansieringsansvar för läkemedelsförmånen och införandet av generisk substitution kan minska ökningstakten, beräknas Apotekets omsättning öka 3–4 procent per år under de närmaste åren. Apotekets andel av läkemedelskostnaderna uppskattas kvarstå på den nivå som gäller efter marginalhöjningen från och med 2004, vilket kräver en satsning på nya tjänsteområden i kombination med fortsatta effektiviseringar.

Känslighetsanalys, mnkr

Förändring 1%

Förändring intäkter, läkemedel inom förmånen	237
Förändring bruttovinst, läkemedel inom förmånen	37
Förändring lönekostnader inklusive sociala avgifter för personal	46

Särredovisning, mnkr

	Icke konkurrensutsatt verksamhet	Konkurrensutsatt verksamhet	Ej fördelade poster	Koncernen totalt
Rörelsens intäkter	27 704	6 407	—	34 111
Rörelsens kostnader	– 27 566	– 6 086	—	– 33 652
Avskrivningar	– 188	– 44	—	– 232
Finansiella poster	– 2	– 1	—	– 3
Pensionsberäkning enligt RR 29	—	—	56	56
Resultat efter finansiella poster	– 52	276	56	280
Det egna kapitalets schablonmässiga fördelning	1 885	621	—	2 506

Resultaträkningar

Kommentarer till resultaträkningar

Nettoomsättning

Apotekets nettoomsättning ökade med 980 miljoner kronor till 34 092 miljoner kronor eller 3,0 procent. Samtidigt har kostnaden för handelsvaror, det vill säga Apotekets kostnad för såväl läkemedel som övriga produkter, ökat med 544 miljoner kronor till 27 421 miljoner kronor. Dotterbolagen Adara AB, Kemi & Miljö Konsulterna AB respektive Institutet för Hälso- och Sjukvårdsekonomi AB hade en nettoomsättning motsvarande 1 327 miljoner kronor, 15 miljoner kronor respektive 14 miljoner kronor.

Personalkostnader

Personalkostnaderna är den största driftkostnadsposten inom Apoteket. Exkluderat en gottgörelse från Apotekets pensionsstiftelse samt en pensionsberäkning anpassad till Redovisningsrådets rekommendation nr 29, uppgår lönekostnadsökningen till 2,3 procent vilket motsvarar lönerevisionen. Medelantalet anställda har minskat med 30 och uppgår till 10 856.

Avskrivningarna uppgick till 232 miljoner kronor (236).

Rörelseresultat

Rörelseresultatet uppgick till 283 miljoner kronor och var en förbättring jämfört med föregående år med 264 miljoner kronor. Den kraftiga resultatförbättringen förklaras främst av en god bruttovinst och minskade personalkostnadsökningar.

Belopp i miljoner kronor	not	Koncern		Moderbolag	
		2004	2003	2004	2003
Rörelsens intäkter	2				
Nettoomsättning	3,4,5	34 092	33 112	32 742	33 083
Övriga rörelseintäkter	4,5	19	8	352	8
		34 111	33 120	33 094	33 091
Rörelsens kostnader	8				
Handelsvaror ¹⁾		- 27 421	- 26 877	- 26 612	- 26 877
Övriga externa kostnader	6,7	- 1 565	- 1 411	- 1 584	- 1 408
Personalkostnader	9,10,11,12,13	- 4 603	- 4 573	- 4 617	- 4 548
Avskrivningar, nedskrivningar och återföringar		- 232	- 236	- 218	- 235
Övriga rörelsekostnader		- 7	- 4	- 7	- 4
Rörelseresultat		283	19	56	19
Resultat från finansiella poster					
Resultat från andelar i koncernföretag	14	—	—	176	—
Resultat från andelar i intresseföretag	15	—	147	—	622
Resultat från värdepapper och fordringar som är anläggningstillgångar		0	0	—	0
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter	16	12	12	11	12
Räntekostnader och liknande resultatposter	16	- 14	- 27	- 14	- 26
Andelar i intresseföretags resultat	17	- 1	46	—	—
Resultat efter finansiella poster		280	197	229	627
Bokslutsdispositioner					
Bokslutsdispositioner	18	—	—	- 18	162
Resultat före skatt		280	197	211	789
Skatt på årets resultat	19	- 76	154	- 63	124
Årets resultat		204	351	148	913
Resultat per aktie (kr)		1 166	2 006	—	—

1) Begreppet handelsvaror innefattar Apotekets varukostnader för försäljning av läkemedel och övriga produkter.

Kassaflödesanalyser

Belopp i miljoner kronor	not	Koncern		Moderbolag	
		2004	2003	2004	2003
Löpande verksamhet					
Resultat före finansiella poster		283	19	56	19
Avskrivningar		232	236	218	235
Övriga ej likviditetspåverkande poster	20	- 45	38	26	32
Erhållen ränta		12	12	11	12
Erlagd ränta		- 14	- 27	- 14	- 26
Erhållna utdelningar		—	—	—	26
Betald inkomstskatt		- 107	- 38	- 68	- 35
Kassaflöde före förändring av rörelsekapital		361	240	229	263
Ökning/minskning varulager		- 109	- 6	26	- 6
Ökning/minskning kundfordringar		- 387	10	- 385	11
Minskning övriga kortfristiga fordringar		352	174	349	147
Ökning/minskning leverantörsskulder		33	173	- 20	175
Minskning/ökning övriga kortfristiga skulder		- 44	0	44	0
Kassaflöde från den löpande verksamheten		206	591	243	590
Investeringsverksamheten					
Investeringar i immateriella anläggningstillgångar		- 14	- 9	- 14	- 9
Investeringar i materiella anläggningstillgångar	21	- 218	- 230	- 211	- 198
Sålda materiella anläggningstillgångar		60	—	60	—
Förvärv av dotterbolag		—	—	—	0
Placering i övriga finansiella anläggningstillgångar		—	—	- 20	—
Aktieägartillskott dotterbolag		—	—	- 50	0
Avyttring/amortering övriga finansiella tillgångar		—	1	—	—
Avyttring intressebolag	22	—	816	—	816
Uttag ur intressebolag		—	26	—	—
Kassaflöde från investeringsverksamheten		- 172	604	- 235	609
Finansieringsverksamheten					
Ökning/minskning kortfristiga finansiella skulder		71	- 949	71	- 949
Amortering av skuld		—	—	- 1	—
Utbetalad utdelning		- 117	- 100	- 117	- 100
Lämnat koncernbidrag		—	—	—	0
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		- 46	- 1 049	- 47	- 1 049
Årets kassaflöde		- 12	146	- 39	150
Likvida medel vid årets början		486	340	482	332
Likvida medel vid årets slut		474	486	443	482

Kommentarer till kassaflödesanalyser

Årets kassaflöde uppgick till -12 miljoner kronor och likvida medel vid årets slut var 474 miljoner kronor.

Kassaflöde från den löpande verksamheten

Kassaflödet från löpande verksamheten uppgick till 206 miljoner kronor (591). Den främsta orsaken till det positiva kassaflödet är ett förbättrat rörelseresultat som uppgick till 283 miljoner kronor.

Kassaflöde från investeringsverksamheten

Kassaflödet från investeringsverksamheten uppgick till -172 miljoner kronor (604). Den kraftiga förändringen beror på de positiva kassaflödeseffekter som Apoteket fick under föregående år vid försäljningen av aktierna i intresseföretaget Tamro. Exkluderat dessa effekter ligger kassaflödet från investeringsverksamheten i nivå med föregående år.

Kassaflöde från finansieringsverksamheten

Under föregående år kunde Apoteket, via en kraftigt förstärkt likviditet, härledd till försäljningen av aktierna i intresseföretaget Tamro, sänka den externa kortfristiga upplåningen vid årsskiftet. Detta resulterade i ett kraftigt sänkt kassaflöde. Den externa låneskulden ligger per 2004-12-31 i nivå med föregående år.

Balansräkningar

Kommentarer till balansräkningar

Finansiella anläggningstillgångar

Finansiella anläggningstillgångar ökar med 850 miljoner kronor till 873 miljoner kronor. Ökningen härleds till att Apotekets pensionsförpliktelser från och med den 1 januari 2004 beräknas och redovisas enligt Redovisningsrådets rekommendation (RR) nr 29. Den nya pensionsberäkningen innebär att Apoteket redovisar en pensionsfordran om 849 miljoner kronor per den 31 december.

Andelar i koncernföretag har ökat till 81 miljoner kronor (11). Ökningen har gjorts i Adara AB och Kemi och Miljö Konsulterna AB.

Investeringar

Årets investeringar uppgick till 232 miljoner kronor (239). Investeringar har främst skett i form av ombyggnader av apotek. Årets investeringar i moderbolaget Apoteket AB uppgick till 225 miljoner kronor (207).

Belopp i miljoner kronor, per 31 december	not	Koncern		Moderbolag	
		2004	2003	2004	2003
Tillgångar					
Anläggningstillgångar					
Immateriella anläggningstillgångar					
Balanserade utgifter för utvecklingsarbeten	23	56	80	56	80
Summa		56	80	56	80
Materiella anläggningstillgångar					
Byggnader, mark och markanläggningar	24	243	249	209	221
Inventarier	26, 27	834	809	766	808
Pågående nyanläggningar	25	11	3	11	3
Summa		1 088	1 061	986	1 032
Finansiella anläggningstillgångar					
Andelar i koncernföretag	28	—	—	81	11
Fordringar hos koncernföretag		—	—	16	16
Andelar i intresseföretag	17	10	3	11	3
Fordringar hos intresseföretag	29	—	8	—	8
Andra långfristiga värdepappersinnehav	30	13	11	2	2
Uppskjuten skattefordran	40	—	—	12	12
Andra långfristiga fordringar	31	850	1	1	1
Summa		873	23	123	53
Summa anläggningstillgångar		2 017	1 164	1 165	1 165
Omsättningstillgångar					
Varulager					
Handelsvaror	32	1 476	1 367	1 340	1 366
Summa		1 476	1 367	1 340	1 366
Kortfristiga fordringar					
Kundfordringar	43	4 180	3 793	4 170	3 785
Fordringar hos koncernföretag		—	—	25	23
Skattefordringar		28	—	—	—
Övriga fordringar	33	599	935	597	935
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	34	152	168	151	165
Summa		4 959	4 896	4 943	4 908
Kassa och bank		474	486	443	482
Summa omsättningstillgångar		6 909	6 749	6 726	6 756
Summa tillgångar		8 926	7 913	7 891	7 921

Belopp i miljoner kronor, per 31 december	not	Koncern		Moderbolag	
		2004	2003	2004	2003
Eget kapital och skulder					
Eget kapital	35, 36				
<i>Bundet eget kapital</i>					
Aktiekapital (175 000 aktier à nominellt 1 000 kronor)		175	175	175	175
Reservfond		—	—	35	35
Bundna reserver		445	432	—	—
Summa		620	607	210	210
<i>Fritt eget kapital</i>					
Balanserad vinst		—	—	1 121	329
Fria reserver		1 682	897	—	—
Årets resultat		204	351	148	913
Summa		1 886	1 248	1 269	1 242
Summa eget kapital		2 506	1 855	1 479	1 452
Obeskattade reserver					
Akkumulerade avskrivningar utöver plan	37	—	—	251	243
Periodiseringsfonder	38	—	—	319	309
Summa		—	—	570	552
Avsättningar					
Uppskjuten skatt	40	386	143	—	—
Övriga avsättningar	39	37	31	37	28
Summa		423	174	37	28
Skulder					
Långfristiga skulder					
Övriga skulder till kreditinstitut		0	0	0	0
Skulder till koncernföretag		—	—	7	8
Övriga skulder	27	47	—	—	—
Summa		47	0	7	8
Kortfristiga skulder					
Skulder till kreditinstitut, räntebärande	41, 43	2 000	1 929	2 000	1 929
Leverantörsskulder	43	3 208	3 175	3 155	3 175
Skulder till koncernföretag		—	—	7	—
Skatteskulder		—	17	15	22
Övriga skulder		174	251	134	249
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	42	568	512	487	506
Summa		5 950	5 884	5 798	5 881
Summa eget kapital och skulder		8 926	7 913	7 891	7 921
<i>Ansvarsförbindelser</i>					
Borgensförbindelser, övriga		0	0	0	0
Ställda säkerheter		inga	inga	inga	inga

Kommentarer till balansräkningar

Eget kapital

Eget kapital ökade med 651 miljoner kronor till 2 506 miljoner kronor. Ökningen beror dels på en redovisad nettovinst om 204 miljoner kronor, dels på den effekt av byte av redovisningsprincip för pensionsberäkning. Apoteket redovisar pensionsåtagandet från och med den 1 januari 2004 enligt RR 29, vilket ökade det ingående egna kapitalet med 570 miljoner kronor. Till ägaren har utdelats 117 miljoner kronor.

Soliditeten steg från 23,4 till 28,1 procent.

Obeskattade reserver

Periodiseringsfond avsatt vid 2000 års taxering, om 63 miljoner kronor, har återförts i sin helhet. Avsättning till ny periodiseringsfond har gjorts med 73 miljoner kronor. Summa årets avsättning till obeskattade reserver uppgår till 18 miljoner kronor.

Avsättningar

Avsättningar har ökat med 249 miljoner kronor till 423 miljoner kronor. Ökningen beror främst på att uppskjuten skatt redovisas för pensionsfordran.

Långfristiga skulder

Apotekets finansiella leasingobjekt redovisas dels som långfristig skuld om 47 miljoner kronor, dels som en kortfristig skuld om 23 miljoner kronor.

Förändringar i eget kapital

Förändringar av koncernens eget kapital

Belopp i miljoner kronor	Aktie- kapital	Bundna reserver	Kapital- andelsfond	Fria reserver	Årets resultat	Totalt
Eget kapital per 31 december 2002	175	549	490	422	12	1 648
Omräkningsdifferens	—	—	- 44	—	—	- 44
<i>Summa förändring i eget kapital som inte redovisas i resultaträkningen</i>	—	—	- 44	—	—	- 44
Resultatandel i intresseföretag	—	—	4	- 4	—	—
Förskjutning mellan fritt/bundet kapital	—	- 117	- 450 ¹⁾	567	—	—
Årets resultat	—	—	—	—	351	351
Utdelning	—	—	—	- 100	—	- 100
Vinstdisposition	—	—	—	12	- 12	—
Eget kapital per 31 december 2003	175	432	—	897	351	1 855
Effekt av byte av redovisningsprincip	—	—	—	570	—	570
Eget kapital vid årets ingång justerat med ny redovisningsprincip	175	432	0	1 467	351	2 425
Omräkningsdifferens	—	—	—	- 6	—	- 6
<i>Summa förändring i eget kapital som inte redovisas i resultaträkningen</i>	—	—	—	- 6	—	- 6
Resultatandel i intresseföretag	—	—	- 1	1	—	—
Förskjutning mellan fritt/bundet kapital	—	14	—	- 14	—	—
Årets resultat	—	—	—	—	204	204
Utdelning	—	—	—	- 117	—	- 117
Vinstdisposition	—	—	—	351	- 351	—
Eget kapital per 31 december 2004	175	446	- 1	1 682	204	2 506

1) Förskjutning mellan bundet och fritt eget kapital på grund av försäljning av aktierna i intresseföretaget Tamro.

Förändringar av moderbolagets eget kapital

Belopp i miljoner kronor	Aktie- kapital	Reserv- fond	Balanserad vinst	Årets resultat	Totalt
Eget kapital per 31 december 2002	175	35	249	180	639
Koncernbidrag	—	—	0	—	0
Årets resultat	—	—	—	913	913
Utdelning	—	—	- 100	—	- 100
Vinstdisposition	—	—	180	- 180	—
Eget kapital per 31 december 2003	175	35	329	913	1 452
Koncernbidrag	—	—	- 4	—	- 4
Årets resultat	—	—	—	148	148
Utdelning	—	—	- 117	—	- 117
Vinstdisposition	—	—	913	- 913	—
Eget kapital per 31 december 2004	175	35	1 121	148	1 479

Noter

1 Redovisnings- och värderingsprinciper

Apotekets redovisningsprinciper överensstämmer med Årsredovisningslagen och Redovisningsrådets rekommendationer och uttalanden. Från och med den 1 januari 2004 tillämpas Redovisningsrådets rekommendation RR 29 Ersättningar till anställda i koncernredovisningen. I övrigt är redovisningsprinciperna oförändrade i jämförelse med föregående år.

Koncernredovisning

Koncernredovisningen omfattar, förutom moderbolaget Apoteket AB, bolag i vilka moderbolaget direkt eller indirekt innehar mer än 50 procent av röstetalet.

Koncernens bokslut är upprättat enligt förvärvsmetoden, vilket innebär att dotterbolagens egna kapital vid förvärvet, fastställt som skillnaden mellan tillgångarnas och skuldernas verkliga värden, elimineras i sin helhet. I koncernens egna kapital ingår härigenom endast den del av dotterbolagens egna kapital som tillkommit efter förvärvet.

Intressebolagsredovisning

Som intressebolag räknas bolag där innehavet bedöms vara långsiktigt eller där koncernens röstandel uppgår till minst 20 procent och maximalt 50 procent eller då koncernen i övrigt har ett betydande inflytande.

Intressebolag redovisas enligt kapitalandelsmetoden, vilket innebär att det i koncernen bokförda värdet på aktierna i intresseföretaget motsvaras av koncernens andel i intressebolagets eget kapital samt eventuella restvärden på koncernmässiga övervärden. Resultatandel i intressebolagens resultat efter finansnetto redovisas i resultaträkningen under rubriken "resultat från andelar i intressebolag" tillsammans med avskrivningar på förvärvade övervärden. Andel i intressebolagens betalda skattekostnad samt uppskjuten skattekostnad/intäkt redovisas i resultaträkningen under rubriken "skatt på årets resultat". Upparbetat resultat efter förvärven, som ännu ej realiserats genom utdelning, avsätts till kapitalandelsfonden som utgör en del av koncernens bundet eget kapital. Vid förlust reduceras kapitalandelen fritt eget kapital. Vid beräkning av kapitalandelen anpassas först intressebolagets redovisning till svenska principer.

Omräkning av utländskt intressebolag

Utländska intressebolag omräknas till SEK enligt dagskursmetoden, vilket innebär att balansposter omräknas till balansdagens kurs. Samtliga poster i resultaträkningarna omräknas till årets genomsnittskurs. Uppkomna omräkningsdifferenser förs direkt mot koncernens eget kapital. Aktieinnehav i utländska intressebolag såldes i sin helhet i oktober 2003.

Anläggningstillgångar

Immateriella tillgångar

Immateriella anläggningstillgångar utgörs av direkta externa konsultkostnader som uppstår i projekt vilka tas upp som en investering och balanseras. Tillgången skrivs av systematiskt över bedömd nyttjandeperiod, vilken uppgår till fem år. Exempel på dessa kostnader är systemutveckling och licenser. Kostnader för projektledning, projektassistenter samt konsulter på strategisk nivå redovisas som en kostnad. Alla interna kostnader som uppstår i samband med projekt, exempelvis internt upparbetad tid och utbildning, redovisas även de som en kostnad.

Finansiella anläggningstillgångar

Bostadsrätter skrivs av systematiskt över bedömd nyttjandeperiod.

Materiella anläggningstillgångar

Materiella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärdet minskat med avskrivningar enligt plan. Utgifter för förbättringar av tillgångars prestanda, utöver ursprunglig nivå, ökar tillgångens redovisade värde. Utgifter för reparation och underhåll redovisas som kostnader. Materiella anläggningstillgångar skrivs av systematiskt över tillgångens bedömda nyttjandeperiod. Linjär avskrivningsmetod används för samtliga typer av tillgångar.

Följande planenliga avskrivningar tillämpas:

Immateriella anläggningstillgångar

Immateriella anläggningstillgångar	20 procent per år
------------------------------------	-------------------

Materiella anläggningstillgångar

Byggnader	4–5 procent per år
-----------	--------------------

Inventarier	5–33 procent per år
-------------	---------------------

Finansiella anläggningstillgångar

Bostadsrätter	2 procent per år
---------------	------------------

Nedskrivningar

När det finns en indikation på att en tillgång eller en grupp av tillgångar minskat i värde görs en bedömning av dess redovisade värde. I de fall det redovisade värdet överstiger det beräknade återvinningsvärdet skrivs det redovisade värdet omedelbart ned till detta återvinningsvärde. Nedskrivningar ingår i resultaträkningens post avskrivningar, nedskrivningar och återföringar.

Leasingavtal

Leasingavtal, som innebär att koncernen som leasetagare i allt väsentligt åtnjuter de ekonomiska förmånerna och bär de ekonomiska riskerna som är hänförliga till leasingobjektet, klassificeras som finansiell leasing och objektet redovisas som en anläggningstillgång i koncernbalansräkningen. Motsvarande förpliktelse att i framtiden betala leasingavgifter redovisas som skuld. Vid leasingperiodens början redovisas tillgången till det lägsta av leasingobjektets verkliga värde och nuvärdet av minimileaseavgifterna. Leasingavtal där de ekonomiska fördelar och risker som är hänförliga till leasingobjektet i allt väsentligt kvarstår hos uthyraren, klassificeras som operationell leasing. Betalningar enligt dessa avtal kostnadsförs linjärt över leasingperioden. I moderbolaget redovisas samtliga leasingavtal, oavsett om de är finansiella eller operationella, som hyresavtal (operationella leasingavtal). Leasingavgiften kostnadsförs linjärt över leasingperioden.

I not 6 lämnas upplysningar om årets betalda operationella leasingavgifter liksom framtida leasingavgifter med angivande av de perioder under vilka de förfaller till betalning. Apotekets operationella leasingavgifter avser i huvudsak lokalhyra för apotek. I not 27 lämnas upplysningar om Apotekets finansiella leasingavgifter som avser IT-verksamhet.

Finansiella instrument

Finansiella instrument som redovisas i balansräkningarna inkluderar likvida medel, fordringar, rörelseskulder och upplåning. Det redovisade värdet på kundfordringar och rörelseskulder utgör på grund av den korta löptiden en god approximation av det verkliga värdet. Finansiella skulder redovisas till nominellt värde korrigerat för eventuella över- eller undervärden vilka redovisas som ränta periodiserat över lånets löptid.

För information om finansiell riskhantering se not 43.

Fordringar

Fordringar med förfallodag mer än 12 månader efter balansdagen redovisas som anläggningstillgångar, övriga som omsättningstillgångar.

Låneskulder

Låneskulder redovisas initialt till erhållet belopp efter avdrag för transaktionskostnader. Skiljer sig det redovisade beloppet från det belopp som ska återbetalas vid förfallotidpunkten periodiseras mellanskillnaden såsom räntekostnad eller ränteutäkt över lånets löptid. Härigenom överensstämmer vid förfallotidpunkten det redovisade beloppet och det belopp som ska återbetalas.

Omräkning fordringar och skulder i utländsk valuta

Fordringar och skulder i utländsk valuta omräknas till balansdagens kurs.

Varulager

Varulagret värderas enligt lägsta värdets princip, till det lägsta av anskaffningsvärdet och det verkliga värdet på balansdagen.

Intäktsredovisning

Försäljning av varor redovisas vid leverans av produkter till kunden i enlighet med försäljningsvillkoren. I koncernredovisningen elimineras koncernintern försäljning.

Inkomstskatter

Redovisade inkomstskatter innefattar skatt som ska betalas eller erhållas avseende aktuellt år, justeringar avseende tidigare års aktuella skatt, förändringar i uppskjuten skatt samt andel i intressebolags skatt. Värdering av samtliga skatteskulder/-fordringar sker till nominella belopp och görs enligt de skatteregler och skattesatser som är beslutade eller som är aviserade och med stor säkerhet kommer att fastställas. För poster som redovisas i resultaträkningen, redovisas även därmed sammanhängande skatteeffekter i resultaträkningen. Uppskjuten skatt beräknas enligt balansräkningsmetoden på alla temporära skillnader som uppkommer mellan redovisade och skattemässiga värden på tillgångar och skulder. De temporära skillnaderna har huvudsakligen uppkommit genom avskrivningar på lokalinredning i annans fastighet, avsättningar för pensioner samt uppskov med betalning av reavinst vid avyttring av aktier. I moderbolaget redovisas – på grund av sambandet mellan redovisning och beskattning – den uppskjutna skatteskulden på obeskattade reserver, som en del av de obeskattade reserverna.

Kassaflöden

Kassaflödesanalys redovisas enligt den indirekta metoden. Det redovisade kassaflödet omfattar endast transaktioner som medför in- och utbetalningar. Som likvida medel klassificeras kassa och banktillgodohavanden.

Rapportering för segment

Rörelsegrenar innehåller produkter/tjänster som är föremål för risker och avkastning som skiljer sig från andra rörelsegrenars. Geografiska marknader tillhandahåller produkter och tjänster inom en speciell ekonomisk miljö som är föremål för risker och avkastning som skiljer sig från de risker och den avkastning som gäller för enheter som är verk samma i andra ekonomiska miljöer. I koncernen och i moderbolaget klassificeras rörelsegrenar som primära segment och geografiskt område som det sekundära.

Ersättningar till anställda, pensioner

Per den 1 januari 2004 har pensionsförpliktelserna beräknats i enlighet med Redovisningsrådets Rekommendation nr 29. Skillnaden jämfört med pensionsavsättningen redovisade per 2003-12-31 har påverkat ingående eget kapital med 570 miljoner kronor. I enlighet med RR 29 har inte jämförelsetalen för 2003 omräknats enligt den nya redovisningsprincipen. Inom koncernen finns såväl avgiftsbestämda som förmånsbestämda pensionsplaner. För avgiftsbestämda planer betalar företaget fastställda avgifter till en separat juridisk enhet och har ingen förpliktelse att betala ytterligare avgifter. Koncernens resultat belastas för kostnader i takt med att förmånerna intjänas. I förmånsbestämda planer utgår ersättningar till anställda och före detta anställda baserat på lön vid pensioneringstidpunkten och antalet tjänsteår. Koncernen bär risken för att de utfästa ersättningarna utbetalas. Den förmånsbestämda pensionsplanen är fonderad och tillgångar har avskiljts i pensionsstiftelse. I balansräkningen redovisas nettot av nuvärdet av förpliktelsen och verkligt värde på förvaltningstillgångarna som en långfristig finansiell fordran.

Beträffande den förmånsbestämda planen beräknas pensionskostnaden och pensionsförpliktelsen enligt den så kallade Projected Unit Credit Method. Metoden fördelar kostnaden för pensioner i takt med att de anställda utför tjänster för företaget som ökar deras rätt till framtida ersättning. Beräkningen utförs årligen av oberoende aktuarier. Företagets åtaganden värderas till nuvärdet av förväntade framtida utbetalningar med användning av en diskonteringsränta som motsvarar räntan på förstklassiga företagsobligationer alternativt statsobligationer med en löptid som motsvarar de aktuella åtagandena. Vid fastställandet av förpliktelsens nuvärde och verkligt värde på förvaltningstillgångarna kan det uppstå aktuariella vinster och förluster. Dessa uppkommer antingen genom att det verkliga utfallet avviker från det tidigare gjorda antagandet eller att antagandena ändras. Den del av de ackumulerade aktuariella vinsterna och förlusterna, vid föregående års utgång, som överstiger 10 procent av det största av förpliktelsernas nuvärde och förvaltningstillgångarnas verkliga värde redovisas i resultatet över de anställdas genomsnittliga återstående tjänstetid. Om den pensionskostnad och pensionsavsättning som fastställs för den förmånsbestämda planen enligt RR 29 avviker från motsvarande belopp enligt FAR 4, redovisas även en kostnad för särskild löneskatt på mellanskillnaden, i enlighet med URA 43. Den beskrivna redovisningsprincipen för förmånsbestämd pensionsplan ovan tillämpas bara för koncernredovisningen. Moderbolaget redovisar förmånsbestämd pensionsplan enligt FAR 4, Redovisning av pensionsskuld och pensionskostnad.

Avsättningar

Avsättningar redovisas när Apoteket har eller kan anses ha en förpliktelse som ett resultat av inträffade händelser och det är sannolikt att utbetalningar kommer att krävas för att fullgöra förpliktelsen. En vidare förutsättning är att det går att göra en tillförlitlig uppskattning av det belopp som ska utbetalas. Avsättning för omstruktureringsåtgärder görs när en detaljerad, formell plan för åtgärderna finns och välgrundade förväntningar har skapats hos dem som kommer att beröras av åtgärderna.

Redovisning enligt

International Financial Reporting Standards (IFRS)

Apoteket kommer, i enlighet med regeringens riktlinjer för statliga bolag, att från och med den 1 januari 2005 att rapportera i enlighet med International Financial Reporting Standards (IFRS). Den första delårsrapporten enligt IFRS blir rapporten för det första kvartalet 2005 i maj 2005. Apoteket har under år 2004 verkat för en anpassning av sin rapportering till den nya IFRS genom att tillämpa Redovisningsrådets rekommendationer. Redovisningsrådets rekommendation nr 29 Ersättningar till anställda, motsvaras av International Accounting Standards (IAS) 19 Employee Benefits. Apoteket bedömer att om räkenskaperna för år 2004 hade redovisats enligt de International Financial Reporting Standards som avviker från Redovisningsrådets rekommendationer eller där motsvarig rekommendation från Redovisningsrådet saknas hade resultateffekten inte varit materiell. För ytterligare information se not 44.

2 Information om rörelsegränar, koncernen

Primära segment – rörelsegränar	AO Hälsa		AO Vård		AO APL		Övrig verksamhet		Eliminering		Summa	
	2004	2003	2004	2003	2004	2003	2004	2003	2004	2003	2004	2003
Intäkter												
Externa intäkter	22 907	22 425	9 072	8 653	271	257	1 861	1 756	—	—	34 111	33 120
Interna intäkter	—	—	—	—	209	235	—	—	-209	-235	—	—
Summa intäkter	22 907	22 425	9 072	8 653	480	492	1 861	1 756	-209	-235	34 111	33 120
Resultat												
Resultat per rörelsegren	371	125	185	140	-9	0	-264	-246	—	—	283	19
Rörelseresultat	371	125	185	140	-9	0	-264	-246	—	—	283	19
Räntekostnader	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	-14	-27
Ränteintäkter	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12	12
Ej fördelade andelar i intressebolag	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	-1	193
Årets skattekostnad	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	-76	154
Resultat före extraordinära poster	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	204	351
Årets nettoresultat	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	204	351
Övriga upplysningar												
Tillgångar	5 441	4 536	1 952	1 966	425	400	607	502	—	—	8 425	7 404
Ofördelade tillgångar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	501	509
Summa tillgångar	5 441	4 536	1 952	1 966	425	400	607	502	—	—	8 926	7 913
Skulder	4 253	3 829	1 411	1 530	234	225	374	331	—	—	6 272	5 915
Ofördelade skulder	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	148	143
Summa skulder	4 253	3 829	1 411	1 530	234	225	374	331	—	—	6 420	6 058
Investeringar	122	105	38	26	32	50	40	58	—	—	232	239
Avskrivningar	151	153	23	24	37	35	21	24	—	—	232	236
Kostnader, som ej motsvaras av utbetalningar (ej avskrivningar)	—	—	—	—	—	—	15	38	—	—	15	38

Affärsområde APL redovisas i denna not från januari 2004. Föregående års siffror har räknats om.

Apoteket har under 2004 varit organiserat i tre affärsområden: affärsområde Hälsa som inkluderade samtliga öppenvårdsapotek, affärsområde Vård som inkluderade försäljning till slutenvården samt expeditiosapotek på sjukhusen och affärsområde APL Apoteket Produktion och Laboratorier. Övrig verksamhet bestod i huvudsak av Dosverksamheten. Därutöver fanns ett antal resultatenheter och gemensamma stöd- och stabsenheter.

Rörelsegränstillgångar består framför allt av materiella anläggningstillgångar, immateriella tillgångar, varulager och fordringar. Rörelsegränsskulder består av rörelseskulder men inte skatteskul-

der. Investeringar består av inköp av materiella anläggningstillgångar och immateriella tillgångar. Transaktioner mellan rörelsegränarna har eliminerats.

Sekundära segment - geografiskt område

Apoteket tillhandahåller varor och tjänster inom ett geografiskt område med likartad ekonomisk miljö vars risker och möjligheter inte skiljer sig åt. Apotekets sekundära segment utgörs av ett geografiskt område, Sverige.

3 Nettoomsättningens fördelning på rörelsegränar

	2004	2003
Koncernen		
Nettoomsättning	34 092	33 112
Moderbolag		
Affärsområde Hälsa	21 692	22 425
Affärsområde Vård	8 937	8 653
Affärsområde APL ¹⁾	480	492
Övrig verksamhet	1 842	1 748
Intern försäljning	- 209	- 235
Summa	32 742	33 083

1) APL Apoteket Produktion och Laboratorier redovisas från januari 2004
Omräkning har gjorts av föregående års siffror.

4 Intäkternas fördelning

I nettoomsättningen ingår intäkter från:

	Koncern		Moderbolag	
	2004	2003	2004	2003
Varuförsäljning	33 438	32 480	32 110	32 480
Tjänsteförsäljning	573	537	551	508
Fakturerade kostnader	32	22	32	22
Aviavgifter, lagstadgade avgifter	26	22	26	22
Hyresintäkter	5	11	5	11
Övriga intäkter	18	40	18	40
Summa	34 092	33 112	32 742	33 083

I övriga rörelseintäkter ingår intäkter från:

	Koncern		Moderbolag	
	2004	2003	2004	2003
Kommissionsersättning från Adara AB	—	—	335	—
Återvunna kundförluster	5	6	5	6
Vinst vid avyttring inventarier	5	0	5	0
Återvunnen moms	5	—	5	—
Övriga intäkter	4	2	2	2
Summa	19	8	352	8

5 Transaktioner med närstående

Koncernföretag

För moderbolaget avser 0,1 procent (0,0) av årets inköp och 1,0 procent (0,0) av årets intäkter egna dotterbolag. Vid inköp och försäljning mellan koncernföretag tillämpas samma principer för prissättning som vid transaktioner med externa parter.

Svenska staten

Apoteket är helägt av svenska staten. Inköp och försäljning av produkter och tjänster till och från statliga myndigheter och bolag sker på affärsmässiga grunder.

6 Operationella leasingavgifter

Nominella värdet av framtida minimileasingavgifter, avseende icke uppsägningsbara leasingavtal fördelar sig enligt följande

	Koncern		Moderbolag	
	2004	2003	2004	2003
Förfaller till betalning inom ett år	447	429	444	427
Förfaller till betalning senare än ett men inom fem år	1 812	1 781	1 800	1 772
Förfaller till betalning senare än fem år	569	354	563	353

Leasingkostnader avseende operationella leasingavtal under året uppgår i koncernen till 435 (406) miljoner kronor och i moderbolaget till 432 (404) miljoner kronor.

Apotekets leasingavgifter avser i huvudsak lokalhyra för apotek och huvudkontor. De flesta hyresavtalen förfaller inom fem år men det finns inget som indikerar att dessa avtal inte kommer att omförhandlas. Under 2004 har Apoteket tecknat ett nytt hyresavtal för lokaler för huvudkontoret. Avtalet löper på 8 år. Hyresavtalet för nuvarande lokaler för huvudkontor upphör 2006-12-31.

För moderbolaget inkluderar uppgifterna i denna not även finansiella leasingavtal.

7 Revisionsarvode

Revision	Koncern		Moderbolag	
	2004	2003	2004	2003
Lekmannarevisor	0	0	0	0
Riksrevisionen	0	0	0	0
Öhrlings PricewaterhouseCoopers	1	1	1	1
Andra uppdrag				
Öhrlings PricewaterhouseCoopers	2	6	2	6
Summa	3	7	3	7

8 Forsknings- och utvecklingsarbeten

Årets kostnad för forskningsarbeten uppgår i koncernen till 23 miljoner kronor (25) och i moderbolaget till 23 miljoner kronor (25). Därutöver finns det avskrivningar respektive nedskrivningar på balanserade utgifter för utvecklingsarbeten som i koncernen uppgår till 23 miljoner kronor (21) respektive 15 miljoner kronor (-). I moderbolaget uppgår avskrivningar respektive nedskrivningar på balanserade utgifter för utvecklingsarbeten till 23 miljoner kronor (21) respektive 15 miljoner kronor (-).

9 Medelantalet anställda

	2004		2003	
	Medelantalet anställda	varav män %	Medelantalet anställda	varav män %
Moderbolag				
Sverige	10 806	10,0	10 850	10,1
Dotterföretag				
Sverige	50	32,0	36	36,1
Koncernen totalt	10 856	10,1	10 886	10,2

Ny mätmetod för medelantalet anställda har införts. Föregående års värden har räknats om.

Styrelseledamöter och ledande befattningshavare

	2004		2003	
	antal	varav män %	antal	varav män %
Koncernen				
Styrelseledamöter	29	48,3	24	45,8
Verkställande direktör och andra ledande befattningshavare	22	50,0	15	46,7
Moderbolag				
Styrelseledamöter	11	27,3	11	27,3
Verkställande direktör och andra ledande befattningshavare	10	60,0	9	55,6

10 Löner, andra ersättningar och kostnader

	2004		2003	
	Löner och ersättningar	Sociala kostnader	Löner och ersättningar	Sociala kostnader
Moderbolag	3 108	1 347	3 052	1 308
(varav kollektivavtalade pensionskostnader) ¹⁾	(—)	(304)	(—)	(290)
Dotterföretag	25	14	15	9
(varav kollektivavtalade pensionskostnader)	(—)	(5)	(—)	(3)
Koncernen totalt	3 133	1 361	3 067	1 317
(varav kollektivavtalade pensionskostnader) ²⁾	(—)	(309)	(—)	(293)

1) Av moderbolagets pensionskostnader avser 2,8 (2,0) VD och tidigare verkställande direktörer i Apoteket AB. Företagets utestående pensionsförpliktelser till dessa uppgår till 33,1 (35,0).

2) Av koncernens pensionskostnader avser 3,8 (3,0) gruppen styrelse och VD. Koncernens utestående pensionsförpliktelser till dessa uppgår till 33,1 (35,0). Pensionerna tryggs i Apoteket AB:s pensionsstiftelse.

Pensionskostnaden definieras som inbetalda pensionspremier, förändring i pensionsreserv och utbetalda pensioner.

Löner och andra ersättningar fördelade mellan styrelseledamöter med flera och övriga anställda

	2004		2003	
	Styrelse och VD	Övriga anställda	Styrelse och VD	Övriga anställda
Moderbolag				
Sverige	3	3 105	3	3 049
(varav tantiem o dyl)	(—)	(—)	(—)	(—)
Dotterföretag				
I Sverige	3	22	2	13
(varav tantiem o dyl)	(—)	(—)	(—)	(—)
Koncernen totalt	6	3 127	5	3 062
(varav tantiem o dyl)	(—)	(—)	(—)	(—)

11 Lön och ersättningar till ledande befattningshavare

Ersättningar till styrelsen

Belopp i tusen kronor		Styrelsearvode
Styrelsens ordförande	Jan Bergqvist	169
Styrelseledamot	Barbro Carlsson	83
Styrelseledamot	Susanne Eberstein	83
Styrelseledamot	Eva Eriksson	83
Styrelseledamot	Peter Lagerblad	83
Styrelseledamot	Carola Lemne	64
Styrelseledamot	Mikael Sjöberg	83
Arbetstagarrepresentant	Inga-Lill Furberg	83
Arbetstagarrepresentant	Britt-Marie Skoglösa	83
Suppleant, arbetstagarrepresentant	Carina Jansson	34
Suppleant, arbetstagarrepresentant	Anna Karin Utterström	34

Till styrelsens ordförande och ledamöter utgår arvode enligt bolagsstämmans beslut.

Ersättningar och förmåner till ledande befattningshavare

Belopp i tusen kronor		Utbetald lön	Övriga förmåner	Summa	Pensions- ålder	Pensions- kostnad
Verkställande direktör	Stefan Carlsson	2 010	111	2 121	65	744
Vice verkställande direktör	Birgitta Landin	1 337	102	1 439	60	907
Vice verkställande direktör	Per Matses	1 349	79	1 428	60	320
Informationsdirektör	Thony Björk	963	126	1 089	60	580
Marknadsdirektör	Göran Hultman	1 096	71	1 167	65	219
Kvalitetsdirektör	Erik Thorsell ¹⁾	716	88	804	65	94
Chef affärsområde Hälsa	Monica Hagman	1 552	89	1 641	65	557
Chef affärsområde Vård	Annema Paus	1 213	86	1 299	65	226
Chef affärsområde APL	Eva Sjökvist Saers	1 128	79	1 207	65	180
Chef resultatenhet Partner	Tony Rydberg	1 355	128	1 483	65	415

1) Erik Thorsell började sin anställning den 1 maj 2004.

Ersättning och förmåner till verkställande direktören och andra ledande befattningshavare utgörs av kontant utbetald lön, övriga förmåner samt pensionsåtaganden. Samtliga belopp är angivna exklusive sociala avgifter respektive löneskatt. Från och med 2003 redovisas företagsledningens löner, övriga förmåner samt pensionskostnader per person i samråd med ägaren.

Anställningsavtalet för verkställande direktören omförhandlades i januari 2004. Verkställande direktören har 65 års pensionsålder. Pension utgår enligt Apotekets pensionsplan, vilken i allt väsentligt motsvarar ITP-planen. För lönedelar överstigande 30 inkomstbasbelopp utgår pension om 32,5 procent på pensionsmedförande lön. Uppsägningstiden uppgår ömsesidigt till 6 månader. I det fall uppsägning sker från arbetsgivarens sida utgår förutom lön under uppsägningstiden dessutom avgångsvederlag under 18 månader. Avgångsvederlaget utbetalas månadsvis. Lön under uppsägningstiden och avgångsvederlaget avräknas fullt ut i det fall verkställande direktören erhåller inkomst från annan förvärvsverksamhet.

Övriga ledande befattningshavare har 12 månaders uppsägningstid om uppsägning sker från Apoteket AB:s sida och 6 månader om uppsägning sker från arbetstagarens sida. Vid uppsägning från arbetsgivarens sida utgår dessutom 12 månaders avgångsvederlag. Både avgångsvederlag och uppsägningsslön avräknas fullt ut om arbetstagaren erhåller inkomst från annan förvärvsverksamhet.

Tre ledande befattningshavare har 60 års pensionsålder. För dessa tre utges pension mellan 60-65 års ålder med 65 procent av pensionsmedförande lön. Övriga sex ledande befattningshavare har 65 års pensionsålder enligt Apotekets tjänstepensionsplan vilken i allt väsentligt motsvarar ITP-planen.

Ersättning och förmåner till verkställande direktören har beslutats av styrelsen. Ersättning och förmåner till andra ledande befattningshavare har informerats i styrelsen och beslutats av verkställande direktören.

12 Avsatt för pensioner och anställningsvillkor

Alla anställda i Apoteket AB omfattas av pensionsavtal som till största delen är förmånsbestämt. Pensionsplanen omfattar sjukpension, ålderspension och efterlevandepension. En mindre del som avser ålderspensionskomplettering är avgiftsbaserad. Förmånsbaserade pensioner ger den anställde pension motsvarande en viss procentuell andel av den pensionsgrundande lönen. Den förmånsbestämda delen av pensionsplanen är tryggad i Apoteket AB:s pensionsstiftelse. Anställda i Apotekets dotterföretag omfattas av ITP-planen som är försäkrad i Alecta. När det gäller försäkringstryggad ITP för 2004 har Alecta meddelat att de saknar tillräcklig information för förmånsbestämd redovisning, därför kommer ITP-planen att redovisas som en avgiftsbestämd plan.

Avstämning Noter pensionskostnader/pensionsskuld

	2004-12-31
Förmånsbestämda pensionsplaner	6 130
Förvaltningstillgångarnas verkliga värde	- 6 835
Pensionsförpliktelser minus förvaltningstillgångar	- 705

De belopp som redovisas i balansräkningen har beräknats enligt följande

	2004-12-31
Nuvärdet av fonderade förpliktelser	6 130
Förvaltningstillgångarnas verkliga värde	- 6 835
Summa	- 705
Oredovisade aktuariella vinster	22
Särskild löneskatt	- 166
Nettofordran i balansräkningen	- 849

De belopp som redovisas i resultaträkningen för förmånsbestämda pensionsplaner är följande

	2004
Kostnader avseende tjänstgöring under innevarande år	223
Räntekostnad	273
Förväntad avkastning på förvaltningstillgångar	- 355
Summa kostnad för förmånsbestämda planer	141
Summa kostnad för avgiftsbestämda planer	79
Kostnad för särskild löneskatt	15
Summa Pensionskostnad	235

Aktuariella parametrar	2004
Diskonteringsränta ¹⁾	5,00%
Förväntad löneökning	2,50%
Förväntad avkastning på förvaltningstillgångar	5,85%
Förhöjt prisbasbelopp	2,00%
Personalomsättning	3,50%
Förväntad återstående tjänstgöringstid, år	16 år

1) Vid bestämning av utgående förpliktelser för 2004 har diskonteringsräntan ändrats från 5 procent till 4,5 procent.

De väsentligaste ingående parametrarna i pensionsberäkningen för förmånsbaserade pensionsplan utgörs av följande:

Diskonteringsräntan är kopplad till uppskattad löptid för förpliktelserna och har fastställts med hänsyn tagen till den marknadsmässiga avkastningen för förstklassiga statsobligationer.

Det förhöjda prisbasbeloppet är ett mått på inflationsantagandet. Det förhöjda prisbasbeloppet speglar utvecklingen av konsumentprisindex och används av Apoteket för pensionsuppräknings och uppräknings av pensionsunderlag samt fribrevsvärden.

Förväntad löneökning speglar framtida förväntade procentuella löneökningar med hänsyn tagen till framtida förväntad inflation (se det förhöjda prisbasbeloppet).

Personalomsättning bygger på dels historiska fakta, dels på förväntad framtida personalomsättning.

Förväntad återstående tjänstgöringstid, år beräknas utifrån nuvarande medelålder för de anställda och med en förväntad tjänstgöringstid till 65 år.

Specifikation av förändringarna i förmånsbestämda pensionsplaner och förvaltningstillgångar

	2004-12-31
Specifikation förmånsbaserat pensionsåtagande	
Nuvärde av förpliktelserna 2004-01-01	5 430
Kostnad för nyintjänande	223
Räntekostnad	273
Utbetalda förmåner	- 225
Aktuariell förlust ränteändring ¹⁾	429
Nuvärde av förpliktelserna 2004-12-31	6 130

Specifikation förändring av förvaltningstillgångarna

Förvaltningstillgångar ingående värde 2004-01-01	6 079
Förväntad avkastning på förvaltningstillgångar	355
Utbetalda medel till arbetsgivaren	- 50
Aktuariell vinst	451
Förvaltningstillgångarnas utgående värde 2004-12-31	6 835

1) Vid bestämning av utgående förpliktelser för 2004 har diskonteringsräntan ändrats från 5 procent till 4,5 procent. Effekten av denna ändring utgör den största delen av den aktuariella förlusten om 429 miljoner kronor.

Förvaltningstillgångarna består huvudsakligen av aktier och räntebärande värdepapper med följande marknadsvärden på balansdagen:

Tillgångsslag	2004-12-31	Andel
Aktier och liknande finansiella instrument	2 653	38,5%
Räntebärande värdepapper m. m.	4 239	61,5%
Summa	6 892	100%

13 Sjukfrånvaro

	Koncern		Moderbolag	
	2004	2003	2004	2003
Total sjukfrånvaro i procent av den sammanlagda ordinarie arbetstiden	6,3	6,6	6,3	6,6
Sjukfrånvaro för kvinnor ¹⁾	6,6	6,9	6,6	6,9
Sjukfrånvaro för män ¹⁾	3,8	3,7	3,8	3,7
Sjukfrånvaro för åldersgruppen 29 år och yngre ¹⁾	3,6	3,9	3,6	3,9
Sjukfrånvaro för åldersgruppen 30-49 år ¹⁾	6,3	6,5	6,3	6,5
Sjukfrånvaro för åldersgruppen 50 år och äldre ¹⁾	7,2	7,5	7,2	7,5

1) i procent av den sammanlagda ordinarie arbetstiden för respektive grupp

	Koncern		Moderbolag	
	2004	2003	2004	2003
Andelen av total sjukfrånvaro som har varit i 60 dagar eller mer (%)	3,7	3,7	3,7	3,7

14 Resultat från andelar i koncernföretag

	Moderbolaget	
	2004	2003
Utdelningar	176	—
Summa	176	—

15 Resultat från andelar i intresseföretag

	Koncern		Moderbolag	
	2004	2003	2004	2003
Utdelning Oy Tamro Abp	—	—	—	26
Realisationsresultat försäljning Oy Tamro Abp	—	147	—	596
Summa	—	147	—	622

16 Övriga räntetäkter och räntekostnader

I räntetäkterna ingår räntor avseende koncernföretag till ett belopp av 0,4 miljoner kronor. I räntekostnader ingår räntor avseende koncernföretag till ett belopp av 0,7 miljoner kronor. Under 2003 debiterades inga räntor inom koncernen.

17 Andelar i intresseföretag

	Koncern		Moderbolag	
	2004	2003	2004	2003
Ackumulerade anskaffningsvärden				
Vid årets början	3	321	3	220
Årets nyanskaffningar	8	—	8	—
Årets omräkningsdifferens	—	- 44	—	—
Avyttring ackumulerade anskaffningsvärden	—	- 274	—	- 217
Vid årets slut	11	3	11	3

Ackumulerade resultatandelar

	Koncern		Moderbolag	
	2004	2003	2004	2003
Vid årets början	0	390	—	—
Årets andel i intresseföretag efter skatt	- 1	4	—	—
Årets omräkningsdifferens	—	—	—	—
Avyttring ackumulerade resultatandelar	—	- 394	—	—
Vid årets slut	- 1	0	—	—
Bokfört värde vid årets slut	10	3	11	3

Specifikation andelar i intresseföretag

	Koncern	
	2004	2003
Andelar i intresseföretags resultat enligt bolagets resultaträkning	- 1	61
Avskrivning av goodwill i samband med anpassning till svenska redovisningsprinciper	—	- 15
Årets andel i intresseföretag före skatt	- 1	46
Andel i intresseföretags skatt	—	- 16
Årets andel i intresseföretag efter skatt	- 1	30
Avgår erhållen utdelning	—	- 26
Årets förändring av kapitalandel enligt balansräkning	- 1	4

Specifikation av moderbolagets och koncernens innehav av aktier och andelar i intresseföretag

Koncernföretag/ Org nr/Säte	Andelar	Antal i procent	Kapital-	Bokfört
			andelens värde i koncern	värde hos moderbolag
Kårhuset Pharmen AB 556043- 3277, Uppsala ¹⁾	27 000	45,0	10	11
Nordisk Apoteksservice AB 556629-4616 Stockholm	34 000	33,3	0	0
Summa			10	11

1) Omföring har gjorts från en långfristig finansiell fordran till ett aktieägartillskott i intresseföretaget Kårhuset Pharmen AB. Beloppet uppgår till 8 miljoner kronor.

18 Bokslutsdispositioner

	Moderbolag	
	2004	2003
Skillnad mellan bokförd avskrivning och avskrivning enligt plan		
– Byggnader	7	7
– Inventarier	– 15	– 21
Periodiseringsfond, årets avsättning	– 73	– 54
Återföring periodiseringsfond	63	230
Summa	– 18	162

19 Skatt på årets resultat

	Koncern		Moderbolag	
	2004	2003	2004	2003
Aktuell skatt för året	– 61	– 44	– 61	– 44
Uppskjuten skatt	– 15	214	– 2	168
Andel i intressebolags skatt	–	– 16	–	–
Summa	– 76	154	– 63	124

20 Övriga ej likviditetspåverkande poster

	Koncern		Moderbolag	
	2004	2003	2004	2003
Avsättning för omstruktureringsåtgärder	9	28	9	28
Utrangeringar/försäljning av inventarier	5	7	17	4
Förändring pensionsöverskott	– 56	–	–	–
Övriga poster	– 3	3	–	–
Summa	– 45	38	26	32

21 Investeringar i materiella anläggningstillgångar

	Koncern		Moderbolag	
	2004	2003	2004	2003
Årets investeringar	– 218	– 230	– 211	– 198
Ej betalda leverantörsfakturor avseende årets investeringar	10	9	10	9
Betalningar av skulder hänförliga till tidigare års investeringar	– 10	– 9	– 10	– 9
Kassaflöde från förvärv av materiella anläggningstillgångar	– 218	– 230	– 211	– 198

22 Avyttring intressebolag

	Koncern		Moderbolag	
	2004	2003	2004	2003
Avyttring samtliga aktier i Oy Tamro Abp	–	816	–	816
Summa	–	816	–	816

23 Balanserade utgifter för utvecklingsarbeten

Apoteket har balanserat kostnader för utvecklingsarbeten för e-handel, Kundcentrum samt för order- och lagersystem inom distans-enheten. I samband med bokslutet för 2004 har en värdering av E-handelsplattformen gjorts. Investeringen i E-handelsplattformens återvinningsvärde har beräknats, baserat på bedömda kassaflöden. Det redovisade värdet bedömdes överstiga ett beräknat återvinningsvärde varför nedskrivning gjorts med 15 miljoner kronor. Återvinningsvärdet utgörs av nyttjandevärdet. Elektronisk lagring av recept är en förutsättning för att på ett effektivt sätt bedriva handel med receptbelagda läkemedel via internet. Då ingen lagring av elektroniska recept har varit möjlig hitintills på grund av att receptregisterlagen inte tillåter detta har de beräknade volymerna och det kapacitetsutnyttjande som initialt antogs vara möjligt inte kunnat uppnås. Värdenedgången antas vara bestående då de förlorade volymerna sannolikt inte kan återhämtas under systemets återstående ekonomiska livslängd. Den 1 juli 2005 kommer sannolikt en lagändring i receptregisterlagen som möjliggör en sådan lagring. Vid införandet av E-handelsplattformen var Apotekets bedömning att lagförändringen skulle komma tidigare.

	Koncern		Moderbolag	
	2004	2003	2004	2003
Akkumulerade anskaffningsvärden				
Vid årets början	116	107	116	107
Årets utvecklingsarbete	14	9	14	9
Vid årets slut	130	116	130	116

Akkumulerade avskrivningar enligt plan

Vid årets början	– 36	– 15	– 36	– 15
Årets avskrivning enligt plan	– 23	– 21	– 23	– 21
Vid årets slut	– 59	– 36	– 59	– 36

Akkumulerade nedskrivningar

Vid årets början	–	–	–	–
Årets nedskrivningar	– 15	–	– 15	–
Vid årets slut	– 15	–	– 15	–

Planenligt restvärde vid årets slut

	56	80	56	80
--	-----------	-----------	-----------	-----------

24 Byggnader, mark och markanläggningar

	Koncern		Moderbolag	
	2004	2003	2004	2003
Akkumulerade anskaffningsvärden				
Vid årets början	452	418	421	418
Genom förvärv av dotterbolag	—	12	—	—
Nyanskaffningar	12	22	5	3
Vid årets slut	464	452	426	421
Akkumulerade avskrivningar enligt plan				
Vid årets början	- 203	- 184	- 200	- 184
Genom förvärv av dotterbolag	—	- 2	—	—
Årets avskrivning enligt plan	- 18	- 17	- 17	- 16
Vid årets slut	- 221	- 203	- 217	- 200
Planenligt restvärde vid årets slut				
	243	249	209	221
Bokfört värde, byggnader	227	233	195	207
Bokfört värde, mark	16	16	14	14
Taxeringsvärden, byggnader	75	72	66	66
Taxeringsvärden, mark	23	23	22	22

25 Pågående nyanläggningar

	Koncern		Moderbolag	
	2004	2003	2004	2003
Akkumulerade anskaffningsvärden				
Vid årets början	3	1	3	1
Under året nedlagda kostnader	8	2	8	2
Vid årets slut	11	3	11	3

26 Inventarier

	Koncern		Moderbolag	
	2004	2003	2004	2003
Akkumulerade anskaffningsvärden				
Vid årets början	2 776	2 646	2 773	2 644
Nyanskaffningar	282	188	199	187
Avyttringar och utrangeringar	- 671	- 66	- 671	- 66
Nyanskaffningar projekt	—	8	—	8
Vid årets slut	2 387	2 776	2 301	2 773
Akkumulerade avskrivningar enligt plan				
Vid årets början	- 1 967	- 1 829	- 1 965	- 1 827
Avyttringar och utrangeringar	594	60	594	60
Årets avskrivning enligt plan	- 180	- 198	- 164	- 198
Vid årets slut	- 1 553	- 1 967	- 1 535	- 1 965
Planenligt restvärde vid årets slut				
	834	809	766	808

27 Finansiella leasingavtal

I koncernens materiella tillgångar ingår leasingobjekt som innehas enligt finansiella leasingavtal enligt följande:

	Anskaffningsvärden		Akkumulerade avskrivningar	
	2004	2003	2004	2003
Inventarier	82	—	- 15	—

Framtida minimileaseavgifter har följande förfallotidpunkter

	Nominella värden		Nuvärden	
	2004	2003	2004	2003
Inom ett år	23	—	22	—
Senare än ett men inom fem år	47	—	41	—
Summa	70	—	63	—

Nuvärdet av de framtida minimileaseavgifterna redovisas dels som kortfristig, dels som långfristig skuld.

Under år 2004 har ett avtal träffats mellan Apoteket och WM-data gällande outsourcing av Apotekets IT-verksamhet. Avtalet löper på 4 år med ett optionsår. Avtalet definierar inga variabla avgifter. Variabla avgifter ingår således inte i periodens resultat.

28 Andelar i koncernföretag

Specifikation av moderbolagets och koncernens innehav av aktier och andelar i koncernföretag

Koncernföretag/ Org nr/Säte	Antal andelar	Andel i procent	Bokfört värde	
			2004	2003
Kemi & Miljö Konsulterna AB 556469-7141, Stockholm	500	100	6	1
IHE, Institutet för Hälso- och Sjukvårdsekonomi AB 556186-3498, Lund	5 000	100	3	3
Förvaltnings AB Tanken 556500-6953, Stockholm	1 000	100	0	0
Adara AB 556615-7367, Stockholm	1 000	100	65	0
Apoteket International AB 556606-4266, Stockholm	1 000	100	0	0

Vilande bolag

Apoteksinformation AB 556043-0984, Stockholm	50 000	100	6	6
Apoteksproduktion AB 556197-7355, Stockholm	1 000	100	0	0
BD Bankdata AB 556309-7343, Stockholm	1 000	100	0	0
Apoteksbolaget AB 556459-6723, Stockholm	500	100	1	1
Sveriges Apotek AB 556481-5966, Stockholm	1 000	100	0	0
Summa			81	11

29 Fordringar hos intresseföretag

	Koncern		Moderbolag	
	2004	2003	2004	2003
Akkumulerade anskaffningsvärden vid årets början				
Kårhuset Pharmen AB	8	8	8	8
Omvandling till aktieägartillskott	- 8	—	- 8	—
Bokfört restvärde vid årets slut	—	8	—	8

30 Andra långfristiga värdepappersinnehav

	Koncern		Moderbolag	
	2004	2003	2004	2003
Bostadsrätter	2	2	2	2
Fastighets AB Högberga	9	9	—	—
Infomedica	0	0	0	0
Övrigt	2	0	—	—
Bokfört värde vid årets slut	13	11	2	2

31 Andra långfristiga fordringar

	Koncern		Moderbolag	
	2004	2003	2004	2003
Akkumulerade anskaffningsvärden				
Vid årets början	1	1	1	1
Årets förändring ¹⁾	849	0	0	0
Bokfört värde vid årets slut	850	1	1	1

1) Beloppet avser pensionsfordran i koncernen. För beräkning av pensionsfordran se not 12.

32 Handelsvaror ¹⁾

	Koncern		Moderbolag	
	2004	2003	2004	2003
Råvaror och förnödenheter	35	46	35	46
Varor under tillverkning	5	2	5	2
Färdiga varor till anskaffningsvärde	11	12	11	12
Handelsvaror till nettoförsäljningsvärde	1 425	1 307	1 289	1 306
Summa	1 476	1 367	1 340	1 366

1) Handelsvaror utgörs av läkemedel och övriga produkter.

33 Övriga fordringar

	Koncern		Moderbolag	
	2004	2003	2004	2003
Momsfordran	527	911	526	911
Fordran Pensionsstiftelsen	50	—	50	—
Övriga fordringar	22	24	21	24
Summa	599	935	597	935

34 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

	Koncern		Moderbolag	
	2004	2003	2004	2003
Aviserade hyror	108	100	107	100
Periodiserade intäkter	9	24	9	22
Övriga poster	35	44	35	43
Summa	152	168	151	165

35 Utdelning per aktie

På bolagsstämman den 12 april 2005 kommer en utdelning avseende år 2004 på 571 kronor per aktie, totalt 100 miljoner kronor att föreslås. Detta belopp har inte redovisats som skuld, utan kommer att redovisas som en vinstdisposition under eget kapital, för räkenskapsåret 2005. Utdelning avseende 2003 uppgick till 117 miljoner kronor.

36 Eget kapital

Specifikation över förändringar i eget kapital återfinns i rapporten Förändringar i eget kapital, vilken följer närmast efter balansräkningarna.

37 Ackumulerade avskrivningar utöver plan

	Moderbolag	
	2004	2003
Byggnader och markanläggningar	51	58
Inventarier	200	185
Summa	251	243

38 Periodiseringsfonder

	Moderbolag	
	2004	2003
Periodiseringsfond, avsatt vid taxering 1999	—	63
Periodiseringsfond, avsatt vid taxering 2000	70	70
Periodiseringsfond, avsatt vid taxering 2001	48	48
Periodiseringsfond, avsatt vid taxering 2003	74	74
Periodiseringsfond, avsatt vid taxering 2004	54	54
Periodiseringsfond, avsatt vid taxering 2005	73	—
Summa	319	309

39 Avsättningar

	Koncern		Moderbolag	
	2004	2003	2004	2003
Beslutade omstruktureringssåtgärder	37	28	37	28
Uppskjuten skatt	386	143	—	—
Övriga poster	—	3	—	—
Summa	423	174	37	28

Beslutade omstruktureringssåtgärder

Avsättning för beslutade omstruktureringssåtgärder avser framtida kostnader för omstrukturering av dosverksamheten. Avgångsvederlag har avsatts dels för personal till ett värde av 8 miljoner kronor (16), dels för hyreskostnader för tomställda lokaler till ett belopp om 11 miljoner kronor (12). Avsättning avseende framtida kostnader för tomställda lokaler i Nacka Strand har gjorts till ett belopp om 18 miljoner kronor. Den större delen av avgångsvederlag avsatt för personal kommer att regleras under 2005. Avsatt hyreskostnad för tomställda lokaler om 11 miljoner kronor kommer successivt att avräknas fram till 2009. Avsättning för tomställda lokaler i Nacka strand kommer att ianspråk tas under 2006.

Uppskjuten skatt

Uppskjuten skatt om 386 miljoner kronor avser dels uppskjuten skatt för obeskattade reserver om 160 miljoner kronor, dels uppskjuten skatt på underavskrivning i annans fastighet om 12 miljoner kronor, dels uppskjuten skatt om 238 miljoner kronor härledd till en redovisad pensionsfordran avseende pensionsberäkning enligt RR 29.

40 Uppskjuten skatt

	Koncern		Moderbolag	
	2004	2003	2004	2003
Årets uppskjutna skattekostnad/-intäkt				
Uppskjuten skattekostnad/-intäkt avseende temporära skillnader	4	168	—	168
Uppskjuten skatt koncernbidrag	—	—	- 2	—
Uppskjuten skattekostnad avseende obeskattade reserver	- 4	46	—	—
Uppskjuten skattekostnad pensionsfordran	- 15	—	—	—
Uppskjuten skatt i resultaträkningen	- 15	214	- 2	168

	Koncern		Moderbolag	
	2004	2003	2004	2003
Skatt avseende poster som redovisats direkt mot eget kapital				
Uppskjuten skatt hänförlig till byte av redovisningsprincip	- 223	—	—	—
Summa	- 223	—	—	—

	Koncern		Moderbolag	
	2004	2003	2004	2003
Skillnad mellan koncernens skattekostnad och skattekostnad baserad på gällande skattesats				
Redovisat resultat före skatt	280	197	211	789
Skatt enligt gällande skattesats	- 78	- 55	- 59	- 221

	Koncern		Moderbolag	
	2004	2003	2004	2003
Skatteeffekt av ej avdragsgilla kostnader				
Föreningsavgifter	- 2	- 1	- 2	- 1
Representation	- 2	- 2	- 2	- 2
Övrigt	0	0	0	0
Summa	- 4	- 3	- 4	- 3

	Koncern		Moderbolag	
	2004	2003	2004	2003
Skatteeffekt av ej skattepliktiga intäkter				
Utdelning	—	—	—	8
Ej skattepliktiga ränteutgifter	1	1	1	1
Ej skattepliktig realisationsvinst	—	42	—	167
Summa	1	43	1	176

	Koncern		Moderbolag	
	2004	2003	2004	2003
Återföring av ej skattepliktig uppskjuten skatt intressebolag	—	172	—	172
Skatt på koncernbidrag	—	—	- 2	—

	Koncern		Moderbolag	
	2004	2003	2004	2003
Justering p g a olika skattesatser i moderbolag och intressebolag	—	- 3	—	—
Övriga skattemässiga justeringar	5	—	1	—
Skatt på årets resultat enl resultaträkningen	- 76	154	- 63	124

Skattesats

Den gällande skattesatsen för inkomstskatt i koncernen är 28 procent (28).

Temporära skillnader

Temporära skillnader föreligger i de fall tillgångars eller skulders redovisade respektive skattemässiga värden är olika. Temporära skillnader avseende följande poster har resulterat i uppskjutna skatteskulder och uppskjutna skattefordringar:

	Koncern		Moderbolag	
	2004	2003	2004	2003
Uppskjutna skatteskulder				
Anläggningstillgångar				
Uppskjuten skatt - pensionsfordran	238	—	—	—
Latent skatt - obeskattade reserver	160	155	—	—
Summa uppskjutna skatteskulder	398	155	—	—

Uppskjutna skattefordringar

	Koncern		Moderbolag	
	2004	2003	2004	2003
Avskrivning av lokalinredning i annans fastighet	- 12	- 12	- 12	- 12
Summa uppskjutna skattefordringar	- 12	- 12	- 12	- 12
Uppskjutna skatteskulder, netto	386	143	- 12	- 12

Uppskjutna skattefordringar och skatteskulder kvittas när det finns en legal kvittningsrätt för aktuella skattefordringar och skatteskulder samt när uppskjutna skatter avser samma skattemyndighet. Efter sådan kvittning har följande belopp framkommit och redovisats i balansräkningen enligt ovan.

41 Skulder till kreditinstitut, räntebärande

	Koncern		Moderbolag		Beviljad
	2004	2003	2004	2003	
Nordea	1 000	980	1 000	980	2 000
SEB	—	—	—	—	400
Certifikat	1 000	949	1 000	949	1 500
Danske Bank	—	—	—	—	500
Totalt utnyttjad kredit	2 000	1 929	2 000	1 929	4 400

Beviljad ej utnyttjad checkkredit 1 000 miljoner kronor.

42 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

	Koncern		Moderbolag	
	2004	2003	2004	2003
Semesterersättningsreserv	322	311	319	309
Avräkning arbetsgivaravgift				
RFV	88	166	87	165
Retroaktiva löner	8	0	8	0
Förutbetalda intäkter	6	6	0	5
Periodiserade leverantörsfakturer	115	18	55	18
Övriga poster	29	11	18	9
Summa	568	512	487	506

43 Finansiella instrument och finansiell riskhantering

Koncernens finansiella risker kontrolleras och sköts av ekonomiavdelningen. Principerna för hur detta ska utföras finns i en av styrelsen fastlagd finanspolicy. Nedan redogörs översiktligt för viktigare finansiella risker och hur dessa hanteras.

Ränterisk

Koncernens intäkter och kassaflöden från rörelsen är i allt väsentligt oberoende av förändringar i marknadsmässiga räntenivåer. Koncernen innehar inga väsentliga räntebärande tillgångar. Koncernen finansierar vid månadsskiftena ett negativt rörelsekapital dels med dagslån till rörlig ränta, dels med ett certifikat med en löptid om 7 dagar.

Kreditrisk

Koncernen har ingen väsentlig koncentration av kreditrisker. Fastställd policy för kreditriskhantering finns framtiden.

Likviditetsrisk

Hantering av likviditetsrisken sker med försiktighet. Finansiering av tillfällig likviditetspåfrestning vid månadsskiftena hanteras via tillräckliga avtalade kreditmöjligheter.

Verkligt värde

Nedanstående tabell visar redovisat och verkligt värde per typ av instrument.

Koncernen	2004		2003	
	Redovisat värde	Verkligt värde	Redovisat värde	Verkligt värde
Tillgångar				
Kundfordringar	4 180	4 180	3 793	3 793
Total	4 180	4 180	3 793	3 793
Skulder				
Leverantörsskulder	3 208	3 208	3 175	3 175
Låneskulder	2 000	2 000	1 929	1 929
Total	5 208	5 208	5 104	5 104

I redovisat värde för kundfordringar beaktas den andel av fordringarna som anses osäkra. Andelen osäkra fordringar beräknas utifrån en i Apoteket etablerad och väl beprövad modell. Redovisat värde utgör således en god approximation av verkligt värde.

Leverantörsskulders verkliga värde utgörs av redovisat värde.

Låneskulder inkluderar dagslån om 1 000 miljoner kronor samt ett certifikat om 1 000 miljoner kronor. Löptid för certifikatet är 7 dagar. Redovisat värde för låneskulder utgör en god approximation av det verkliga värdet.

44 Nya redovisningsprinciper 2005

Av Regeringens riktlinjer om ekonomisk rapportering i bolag och statligt ägande framgår att den ekonomiska rapporteringen bör ske med utgångspunkt från de krav som ställs på noterade bolag. Från och med 2005 ska samtliga noterade bolag inom EU följa ett gemensamt regelverk, IFRS, (International Financial Reporting Standards).

Regelverket i IFRS är omfattande och ger vissa möjligheter att välja mellan olika redovisningsprinciper. För Apoteket kommer de nya principerna att innebära förändringar på främst ett område – fastigheter.

Nedanstående information om förväntade effekter av övergången är preliminär och kan komma att ändras eftersom IFRS rekommendationerna kan bli uppdaterade under 2005. Vi kommer att uppdatera omräknad information om och när eventuella förändringar inträffar.

Redovisning av fastigheter

Bolagets rörelsefastigheter redovisas enligt IAS 16 och redovisas till anskaffningsvärde med avdrag för ackumulerade planenliga avskrivningar. IAS 16 kräver att komponentavskrivning tillämpas, vilket innebär att Apoteket i ökad utsträckning måste dela upp sina investeringar i delkomponenter med separata avskrivningsplaner. Arbetet med att se över och dela upp rörelsefastigheterna i olika delkomponenter är ännu inte avslutat. Bolaget förväntar sig dock inte att bolagets resultat och ställning kommer att påverkas i någon väsentlig utsträckning av en strikt tillämpning av en komponentavskrivningsansats.

Resultat- och balansräkningseffekter

Apoteket har till och med utgången av 2004 redovisat koncernens finansiella rapporter i enlighet med Redovisningsrådets rekommendationer, som under senare år i stor utsträckning har anpassats till IAS/IFRS. Detta tillsammans med de frivilliga undantag som finns i IFRS 1 gör att effekterna av övergången till IFRS i resultaträkning och balansräkning begränsas till ovanstående förändring av avskrivningar på fastigheter.

Förslag till vinstdisposition

Enligt koncernens balansräkning per den 31 december 2004 uppgick fritt eget kapital till 1 886 miljoner kronor. Någon avsättning till bundna medel föreslås inte.

Till bolagsstämmans förfogande står följande vinstmedel

Balanserad vinst	1 120 564 750 Kr
Årets vinst	148 817 904 Kr
Totalt	1 269 382 654 Kr

Styrelsen och verkställande direktören föreslår att vinstmedlen disponeras så att

Till aktieägaren utdelas	100 000 000 Kr
I ny räkning överförs	1 169 382 654 Kr
Totalt	1 269 382 654 Kr

Resultat- och balansräkningarna ska fastställas på ordinarie bolagsstämma den 12 april 2005.

Stockholm den 23 februari 2005

Jan Bergqvist
Ordförande

Barbro Carlsson

Susanne Eberstein

Eva Eriksson

Inga-Lill Furberg

Peter Lagerblad

Carola Lemne

Mikael Sjöberg

Britt-Marie Skoglösa

Stefan Carlsson
Verkställande direktör

Vår revisionsberättelse har avgivits den 25 februari 2005.

Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB
Per Wardhammar
Auktoriserad revisor

Lars Nordstrand
Auktoriserad revisor
Riksrevisionen

Min granskningsrapport har avgivits den 25 februari 2005.

Anders Karlsson
Riksdagsledamot

Revisionsberättelse

Till bolagsstämman i Apoteket AB (publ), org nr 556138-6532

Vi har granskat årsredovisningen, koncernredovisningen och bokföringen samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning i Apoteket AB för år 2004. Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för räkenskapshandlingarna och förvaltningen och för att årsredovisningslagen tillämpas vid upprättandet av årsredovisningen och koncernredovisningen. Vårt ansvar är att uttala oss om årsredovisningen, koncernredovisningen och förvaltningen på grundval av vår revision.

Revisionen har utförts i enlighet med god revisions sed i Sverige. Det innebär att vi planerat och genomfört revisionen för att i rimlig grad försäkra oss om att årsredovisningen och koncernredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter. En revision innefattar att granska ett urval av underlagen för belopp och annan information i räkenskapshandlingarna. I en revision ingår också att pröva redovisningsprinciperna och styrelsens och verkställande direktörens tillämpning av dem samt att bedöma de betydelsefulla uppskattningar som styrelsen och verkställande direktören gjort när de upprättat årsredovisningen och koncernredovisningen samt att utvärdera den samlade informa-

tionen i årsredovisningen och koncernredovisningen. Som underlag för vårt uttalande om ansvarsfrihet har vi granskat väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden i bolaget för att kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören är ersättningskyldig mot bolaget. Vi har även granskat om någon styrelseledamot eller verkställande direktören på annat sätt har handlat i strid med aktiebolagslagen, årsredovisningslagen eller bolagsordningen. Vi anser att vår revision ger oss rimlig grund för våra uttalanden nedan.

Årsredovisningen och koncernredovisningen har upprättats enligt årsredovisningslagen och ger därmed en rättvisande bild av bolagets och koncernens resultat och ställning i enlighet med god redovisnings sed i Sverige. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens och koncernredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker att bolagsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen för moderbolaget och för koncernen, disponerar vinsten i moderbolaget enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Stockholm den 25 februari 2005

Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB
Per Wardhammar
Auktoriserad revisor

Lars Nordstrand
Auktoriserad revisor
Riksrevisionen

Granskningsrapport

Till bolagsstämman i Apoteket AB (publ), org nr 556138-6532

Jag har granskat Apoteket ABs verksamhet för år 2004. Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen och god revisions sed.

Jag har granskat väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden i bolaget för att kunna bedöma om verksamheten skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt att bolagets interna kontroll är tillräcklig.

Jag har vidare granskat om bolaget, dess ledning och styrelse iakttar de riktlinjer för Apoteket AB specifikt, och för statliga bolag generellt, som fastlagts av statsmakterna.

Jag anser att min granskning ger mig rimlig grund för följande uttalanden. Jag bedömer att bolagets verksamhet har skötts på ett ändamålsenligt sätt samt att den interna kontrollen har varit tillräcklig. Min granskning har sammantaget inte påvisat några förhållanden som föranleder anmärkning.

Stockholm den 25 februari 2005

Anders Karlsson
Riksdagsledamot

Styrelse och Revisorer

Jan Bergqvist
Ordförande
Född 1939
Invald 1999
Övriga styrelseuppdrag:
ordförande i Riksbanks-
fullmäktige, ordförande i
Sahlgrenska Universitets-
sjukhuset, ordförande i
Högsbo stadsdelsnämnd
i Göteborgs stad
Tidigare erfarenheter:
riksdagsledamot, ord-
förande i finansutskottet,
vice ordförande i Europa-
rådets parlamentariska
församling, FN-delegat

Peter Lagerblad
Född 1944
Invald 2002
Övriga styrelseupp-
drag: ordförande i
Samhall AB
Tidigare erfarenheter:
VD V&S Group Vin &
Sprit AB, statssekre-
tare Finansdeparte-
mentet

Eva Eriksson
Landshövding Värmland
Född 1947
Invald 2001
Övriga styrelseuppdrag:
ledamot i Jordbruksver-
ket och Arbetsgivarverket
Tidigare erfarenheter:
regionråd Västra Göta-
lands län, riksdagsleda-
mot, kommunalråd Tida-
holm

Barbro Carlsson
Född 1934
Invald 2001
Tidigare erfarenheter:
generalsekreterare
SHIA, Svenska handi-
kapporganisationers
internationella bistånds-
förening, chef Statens
Handikappråd

Carola Lemne
VD Danderyds sjukhus AB
Född 1958
Invald 2004
Övriga styrelseuppdrag:
styrelseledamot i Getinge
AB, Stiftelsen för Strate-
gisk Forskning och BB
Stockholm AB
Tidigare erfarenheter:
europeisk klinisk forsk-
ningschef Pharmacia
Corporations, docent
Karolinska Institutet

Mikael Sjöberg
Statssekreterare, Social-
departementet
Född 1967
Invald 2001
Tidigare erfarenheter:
statssekreterare Inrikes-
departementet respektive
Finansdepartementet

Susanne Eberstein
Riksdagsledamot
Född 1948
Invald 1998
Övriga styrelseuppdrag:
ordförande i Statens
Konstråd, Brottsförebygg-
ande rådet, Statens
Person- och Adress-
registernämnd och Polis-
styrelsen Västernorrland
samt styrelseledamot i
Riksbanken, Stadsback-
en AB och Register-
nämnden
Tidigare erfarenheter:
kammarrättsråd

Arbetsgagarrepresentanter

Inga-Lill Furberg
Leg receptarie, Apoteket
Strömstaren, Mölndal
Född 1946
Utsedd 2000
Övriga styrelseuppdrag:
Vice ordförande i Apoteks-
sektionen i Sveriges
Farmaceutförbund

Britt-Marie Skoglösa
Receptarie, Apoteket
Kronan, Hässleholm
Född 1944
Utsedd 1993
Övriga styrelseuppdrag:
förbundsordförande i Far-
maciförbundet, ledamot
i Apoteket AB:s pensions-
stiftelse samt suppleant
i TCO:s styrelse

Suppleanter, arbetstagarrepresentanter

Carina Jansson
Apotekstekniker,
distansapoteket Falun
Född 1951
Utsedd 2002
Övriga styrelseuppdrag:
vice förbundsordförande
i Farmaciförbundet samt
suppleant i Apoteket
AB:s pensionsstiftelse

Michael Nilsson
Leg receptarie, sjukhus-
apoteket Kalmar
Född 1956
Utsedd 2004
Övriga styrelseuppdrag:
Ledamot i Apotekssek-
tionen i Sveriges Farma-
cevtförbund

fr. v. Anders Karlsson, Per Wardhammar och Lars Nordstrand.

Revisorer

Lars Nordstrand
Auktoriserad revisor,
Riksrevisionen
Förordnad 2003

Per Wardhammar
Auktoriserad
revisor, Öhrlings
Pricewaterhouse-
Coopers AB
Vald 1998

Revisorssuppleant

Anita Nilsson
Auktoriserad revisor,
Riksrevisionen
Förordnad 2003

Lekmannarevisor

Anders Karlsson
Riksdagsledamot
Vald 2003

Lekmannarevisors- suppleant

Ingvar Eriksson
Riksdagsledamot
Vald 2003

Styrelsens arbete

Utgångspunkter för styrelsens arbete

- Apoteket ska vara en naturlig del av hälso- och sjukvården
- Apoteket ska göra Sverige friskare och skapa allt större nytta för kunder och för samhället i stort
- Apotekets ekonomi ska vara långsiktigt stabil för att möjliggöra investeringar och framtidsåtgärder samt tillgodose behovet av konsolidering
- Information och rådgivning ska vara producentbunden och objektiv
- Apoteket ska präglas av mångfald och jämställdhet
- Apoteket ska vara ett föredöme när det gäller miljöarbete och miljömedvetenhet
- Att Apoteket står för hälsa och omsorg ska komma tydligt i uttryck i Apotekets arbetsmiljö.

Riktlinjer

- Apotekets verksamhet ska bedrivas effektivt, med hög säkerhet och god kvalitet
- Apoteket ska på olika sätt öka tillgängligheten via nya kundkanaler med bibehållen god informations- och rådgivningskvalitet
- Apoteket ska i brett samarbete främja en bättre läkemedelsanvändning
- Apoteket ska spela en viktig roll i folkhälsoarbetet och utveckla en omfattande hälsodialog
- Allmänhetens förtroende för Apoteket ska bevaras och stärkas genom stor öppenhet och samarbete med handikapporganisationer samt andra folkrörelser.

Viktiga frågor under året

Apotekets styrelse har under året valt att arbeta utan att tillsätta arbetsutskott, kommittéer eller andra utskott. Som tidigare har styrelsen haft en levande och löpande dialog med revisorerna.

Under 2004 har styrelsen haft elva sammanträden. Under dessa har bland annat följande frågor behandlats:

- Strategiska vägval vid en förändrad marknadssituation
- Konsekvenser av ett eventuellt tjänstedirektiv från EU
- Dotterbolaget Adaras strategiska utveckling
- Strategier för tjänsteförsäljningen
- Internutredning av leverantörskontakterna
- De grundläggande villkoren för delbetalningssystemet för läkemedelsförmånerna
- Konsekvenser av hur läkemedelsförmånerna finansieras för apoteksetableringar
- EG-domstolens kommande dom om olaglig läkemedelsförsäljning i Sverige
- Utvärdering av miljöprogrammet 2001–2003 och den framtida inriktningen
- Naturläkemedlens ställning inom sortimentet
- Konsekvenser av en ny överenskommelse mellan staten och landstingen om ersättning för läkemedelskostnaderna
- Sättet att finansiera dosdispenseringsverksamheten
- Företagets arbete med att positionsförflytta sig från läkemedelsdistributör till läkemedelsexpert
- Utvecklingen av företagets arbete med egenvårdsaffären
- Försäljning av självtester på apotek
- Nytt verksamhetsavtal mellan staten och Apoteket
- Delårsrapporter, bokslutskommuniké, årsredovisning och ekonomiska planen

Överst från vänster: Stefan Carlsson, Birgitta Landin, Eva Fernvall, Monica Hagman.
Nedan från vänster: Annema Paus, Per Matses, Thony Björk, Ulrika Eriksson.

Företagsledning

Stefan Carlsson

VD. Anställd 1999.
Född 1954. Fil kand.
Tidigare erfarenhet: regiondirektör Region Skåne, landstingsdirektör Jämtlands läns landsting, vVD Sensia Konsulter, konsultchef Kommunförbundet
Styrelseuppdrag: styrelseordförande Kemi & Miljö Konsulterna AB, styrelseledamot Adara AB, styrelseledamot Alliansen, styrelseledamot Livsmedelsverket

Birgitta Landin

vVD. Anställd 2002.
Medlem i företagsledningen sedan 2002.
Född 1955. Socionom samt vidareutbildning i ekonomi och management.
Tidigare erfarenhet: Executive Partnership Director Ericsson Global Services, direktör och ansvarig personal- och organisationsutveckling Ericsson i Sverige, personaldirektör Dagens Nyheter, personaldirektör Facit
Styrelseuppdrag: styrelseordförande Adara AB

Per Matses

vVD. Anställd 1999.
Medlem i företagsledningen sedan 1999.
Född 1958. Civilekonom.
Tidigare erfarenhet: ekonomidirektör Postgirot Bank, ekonomidirektör Posten
Styrelseuppdrag: styrelsesuppleant Apoteket AB:s Pensionsstiftelse

Thony Björk

Kommunikationsdirektör. Anställd 1995.
Medlem i företagsledningen sedan 1998.
Född 1955. Apotekare samt marknads-ekonom DIHM.
Tidigare erfarenhet: förlagschef samt chefredaktör Svensk Farmaceutisk Tidskrift Apotekarsocieteten, redaktör Patient-FASS Läkemedelsinformation, informationsansvarig Läkemedelsindustriföreningen

Ulrika Eriksson

Chef Kundkanal Centrum. Anställd 2005.
Medlem i företagsledningen sedan 2005.
Född 1969. Civilekonom.
Tidigare erfarenhet: vVD Reitan Servicehandel AB

Eva Fernvall

Chef Marknad/Samhällskontakt.
Anställd 2005.
Medlem i företagsledningen sedan 2005.
Född 1953. Biomedicinsk analytiker.
Tidigare erfarenheter: förbundsordförande Vårdförbundet, vice ordförande TCO, ordförande Delegationen för offentliga e-tjänster, vice ordförande Vårdförbundet, biomedicinsk analytiker Danderyds sjukhus
Styrelseuppdrag: styrelseledamot i Socialstyrelsen, Statens beredning för medicinsk utvärdering (SBU) och Andra AP-fonden

Monica Hagman

Chef Kundkanal Samhälle. Anställd 1980.
Medlem i företagsledningen sedan 1999.
Född 1954. Apotekare.
Tidigare erfarenhet: flera befattningar inom Apoteket, bland annat ansvarig för tillverkning och uppbyggnad av endosystem på sjukhusavdelningar, chef sjukhusapoteket Motala, apoteksdirektör Östergötland.
Tidigare affärsområdeschef Hälsa.

Annema Paus

Chef affärsområde Avtal. Anställd 2000.
Medlem i företagsledningen sedan 2001.
Född 1955. Apotekare samt Management post graduate.
Tidigare erfarenhet: Country Manager Wyeth Lederle, Business Manager samt Country Manager Cyanamid Nordiska (Lederle) Tidigare affärsområdeschef Vård.

I företagsledningen 2004 verkade även Göran Hultman, chef Kundteam, Erik Thorsell, chef Kvalitet, Tony Rydberg, chef resultatenhet Partner samt Eva Sjökvist Saers, chef APL.

Företagsledningens arbete

Företagsledningen sammanträder regelbundet varannan vecka med uppehåll under juli månad.

Ärenden som behandlas är av företagsövergripande natur och strategiskt inriktade. Så långt som möjligt ska enskilda beslut fattas i respektive linjeorganisation. Uppföljning av verksamheten sker genom särskilda ekonomiska ledningsrapporter, kvalitetsrapporter och genom det företagsövergripande styrkortet.

Vid ingången av verksamhetsåret 2004 redovisade VD aktivitetsprioriteringar inom olika verksamhetsdelar och som har legat till grund för företagsledningens arbete. Prioriteringarna har sorterat under de av styrelsen fastlagda prioriteringarna: ekonomi, tillgänglighet, bra läkemedelsanvändning, utveckling av hälsoperspektivet och attraktiv arbetsgivare. En tydlig koppling till företagets reviderade strategiska plan har gjorts och åskådliggjorts i form av en strategisk karta. Alla beslut och aktiviteter har stämts av så att de stämmer överens med den strategiska kartan. Inför höstens arbete i företagsledningen reviderades aktivitetsprioriteringarna i form av ett handlingsprogram som kontinuerligt följts upp.

Genom en strikt kostnadskontroll och regelbunden uppföljning och analys av det ekonomiska utfallet har budgetmålet säkrats och intäktsmålen för varor och tjänster

uppnått. En viktig del av den ekonomiska säkringen har varit att nyttja de gjorda investeringarna och därmed skapa rationalisering.

I samband med beslut om att flytta Apotekets huvudkontor till nya lokaler har en administrativ översyn gjorts som bland annat resulterat i att en utkontraktering av verksamheter som inte ryms i företagets kärnverksamhet har inletts.

Ett tydligt mål har varit att öka tillgängligheten i befintlig struktur och med befintliga resurser. Att aktivera de kompletterande kundkanalerna och etablera ny logistik inom slutenvården har varit viktiga redskap i detta arbete.

Lagrådsremissen *Ökad patientsäkerhet på läkemedelsområdet*, som utgjort grunden för en proposition från regeringen, har varit föremål för företagsledningens konsekvensanalys och varit utgångspunkt för strategiska diskussioner kring bättre läkemedelsanvändning. Förändringar av receptregisterlagen möjliggör såväl en patient-individuell läkemedelsförteckning som ett receptarkiv och leder till att förändringsarbeten inom Apoteket kan antas komma att påverkas flera år framåt i tiden.

Apotekets positionsförflyttning som påbörjades under 2003 och arbetet med den strategi som ska positionera Apoteket som en del av vårdkedjan har fortsatt.

Bolagsstämma

Ordinarie bolagsstämma äger rum den 12 april 2005

Organisationsnummer: 556138-6532

Kommande rapporttillfällen

Delårsrapport jan–mars maj 2005

Halvårsrapport aug 2005

Delårsrapport jan–sep nov 2005

Bokslutskommuniké 2005 jan 2006

Ytterligare information om Apoteket finns på www.apoteket.se, där årsredovisningen kan läsas i elektronisk form på svenska och engelska.

Hållbarhetsredovisning

Viktiga händelser i Apotekets hållbarhetsarbete

- Redan i 1688 års medicinalförordning, § 25, anges vikten av snabb service och lika behandling när en patient ska hämta läkemedel på ett apotek.
- I det första avtalet med staten från 1970 slås det fast att Apoteket skulle svara för en god läkemedelsförsörjning i hela landet och borga för låga läkemedelskostnader.
- Apoteket antar sitt första miljöprogram 1991.
- 2004 blir Apoteket medlem i Globalt Ansvar, den svenska varianten av FN:s initiativ Global Compact.
- Apoteket presenterar för första gången en hållbarhetsredovisning som bilaga till årsredovisningen för 2004¹⁾.

Apoteket har flera år av hållbarhetsarbete bakom sig. Grunden är lagd genom att företaget historiskt har bedrivit ett gediget miljöarbete. Att utöka detta arbete till att också innefatta hållbar utveckling har därför varit ett logiskt steg.

Apotekets arbete för att bidra till en hållbar utveckling är ingen ny strategi, utan en naturlig del av företagets samhällsansvar. Ett företag med ensamrätt har en särskild skyldighet att väga in sociala, ekonomiska och ekologiska hänsyn i sin verksamhet och sina beslut.

Apoteket ska tillgodose behovet av en god och rättvis tillgång till läkemedel och läkemedelsbehandling, utan att företagets verksamhet blir en belastning för miljö och samhälle. Som en del av den svenska folk-

hälsan och som en del av vården har Apoteket ett etiskt ansvar, vilket företaget bland annat svarar upp mot genom att ha hand om verksamheter som Läkemedelsupplysningen och Giftinformationscentralen. Att på detta sätt visa samhällsansvar är, och kommer oberoende av omvärldsförändringar framgent att vara, en grundpelare i varumärket Apoteket.

Synsättet för hållbarhetsutveckling ska slå igenom i all planering – i företagets strategiska planer, interna kompetensutveckling och miljökvalitetsprogram. I synnerhet är detta viktigt i avtal med uppdragsgivare, kunder och leverantörer.

Apoteket är sedan 2004 medlem i Globalt Ansvar, en svensk variant till FN:s initiativ Global Compact. Genom detta

har Apoteket förbundit sig att agera för att främja mänskliga rättigheter, en hållbar utveckling av sin verksamhet och att skapa grundläggande arbetsvillkor med en stabil social och miljömässig plattform för all verksamhet som bedrivs inom företaget. Genom medlemskapet i Globalt Ansvar ställer sig Apoteket bakom FN:s Global Compact och OECD:s riktlinjer för multinationella företag.

I det följande presenteras Apotekets första hållbarhetsredovisning. Den syftar till att ge en översikt av det hållbarhetsarbete Apoteket hitintills har åstadkommit och samtidigt visa i vilken riktning Apoteket strävar. Företagets ambition är att senast 2006 presentera en mer komplett hållbarhetsredovisning.

1) Denna hållbarhetsredovisning har ej varit föremål för revisorernas granskning.

Hållbarhetsarbetets struktur

Att Apoteket har ett stort och tydligt samhällsansvar framgår av Apotekets vision ”Vi gör Sverige friskare”. Samhällsansvaret finns också som del av företagets affärsidé ”Vi bidrar till en bättre hälsa. Tillsammans med våra kunder svarar vi för en god försörjning av läkemedel, kompletterande varor och tjänster. Med vår kompetens arbetar vi för en ändamålsenlig läkemedelsanvändning.”.

Apoteket gör redan mycket som bidrar till en hållbar utveckling, både för Apoteket som företag och för samhället och dess medborgare. Genom företagets roll i samhället arbetar Apoteket med alla tre dimensionerna av hållbar utveckling. Drivkrafterna för detta arbete är:

Socialt ansvar. Kompetenta medarbetare behövs för att Apoteket ska kunna leva upp till kundernas förväntningar. Apoteket ska därför aktivt arbeta med en ständig utveckling av medarbetarna och företagets verksamhet. Apotekets samhällsansvar innebär att hela Sveriges befolkning ska ha samma tillgång till läkemedel till samma pris oavsett var i landet man bor. Apoteket ska tillhandahålla läke-

medel med rådgivning och service som är producentneutral.

Ekonomiskt ansvar. Apoteket ska leva upp till ägarnas krav på ett ekonomiskt resultat som klarar utdelningskraven och kan finansiera investeringar för företagets framtida utveckling.

Ekologiskt ansvar. Eftersom en god hälsa förutsätter en god miljö är det naturligt att Apoteket aktivt arbetar med miljöfrågor.

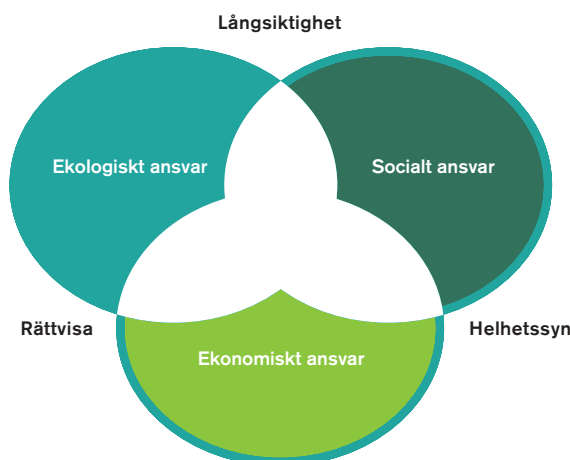
Ekonomiska, sociala och ekologiska hänsyn ska vägas in i företagets alla beslut. Synsättet ska genomsyra alla verksamheter; processarbete, kvalitetsarbete, strategisk planering, kompetensutveckling och miljöarbete.

Det hållbara synsättet är viktigt också när avtal upprättas med uppdragsgivare, kunder och leverantörer.

Att arbeta systematiskt med frågor som påverkar hållbar utveckling innebär även att Apoteket:

- **Har en bra riskhantering.** Genom att undvika och förebygga risker av ekologisk, ekonomisk eller social karaktär tar Apoteket hänsyn till kunder samtidigt som negativ publicitet och missnöje undviks.

- **Reducerar kostnader.** Genom systematiskt miljö-, kvalitets- och arbetsmiljöarbete kan Apoteket reducera sina och samhällets kostnader.
- **Har lojala och stolta medarbetare.** Kompetenta medarbetare som har ett meningsfullt arbete sköter sitt jobb bättre och Apoteket attraherar lättare nya medarbetare.
- **Skapar goda relationer med samhället och ägaren staten.** Relationerna och förväntningarna från kunder och ägare stärks och förtydligas, vilket gör det lättare att leva upp till dessa intressenters olika förväntningar.
- **Ansvarar för sin egen långsiktiga utveckling som företag.** Hållbar utveckling är en strategisk förändringsprocess som bygger på att kontinuerligt utveckla medarbetarnas kompetens, produkter och tjänster.
- **Stärker sitt varumärke.** Genom att först göra insatser för hållbar utveckling och sedan visa omvärlden vad Apoteket gör, förstärks varumärket ytterligare.

Hållbar utveckling är en utveckling i tre dimensioner, den ekologiska, den sociala (männliga/samhälleliga) och den ekonomiska.

1688

Vikten av snabb service och lika behandling när en patient ska hämta läkemedel på ett apotek anges redan i 1688 års medicinalförordning:

”Såsom ej ringa makt påligger, att en patient bliver utan försummelse uppvaktad; alltså bör intet något dröjsmål på apoteken vara, särdeles då, när sådant på receptet noterat är, varigenom en sjuk kan bliva illa försummad, utan strax vid recepternas ditkomst skall vart och ett efter dess beskaffenhet med all flit komponeras, och i rättan tid överleveras, sättandes på vart och ett medikament den signaturen, som medicus själv givit haver, dag och datum och dens medici namn, som det förordnat. Och måste en sådan färdighet hos dem spörjas alltid natt och dag, söcken-, sön- eller helgdag, emot hög och låg alltid lika.”

Omvärldskrav på läkemedelsförsörjningen

Organisation, styrning och uppföljning av hållbarhetsarbetet

För att tydligare styra arbetet inom företaget finns inom Apoteket en företagsövergripande policy. Denna policy beskriver Apotekets förhållningssätt – att medarbetare i företaget ska vara engagerade, kunniga, förtroendeskapande och effektiva. Åtta områden innefattas i policyn där kvalitet är det vägledande. Övriga sju för djupar och förtydligar hur Apoteket vill uppfattas och vad som kännetecknar företagets förhållningssätt inom respektive område.

Hållbarhetsansvaret är ett linjeansvar. Det är alla chefers och alla medarbetares ansvar. Därför finns det med i den strategiska planen och i företagets styrkort.

Apotekets strategiska plan för perioden 2004–2007 är också en hållbarhetsplan. Den strategiska planen är kompletterad med ett särskilt miljökvalitetsprogram.

Viktigaste styrmedel för Apotekets hållbarhetsarbete är dock deklarationen för Globalt Ansvar, som företaget anslutit sig till under 2004.

Apoteket verkar i en komplex värld med en rad intressenter som ställer krav av olika karaktär – kunder, ägare, uppdragsgivare, sjukvårdens huvudmän, läkemedelsindustrin, läkemedelsdistributörer, förskrivare, tillsynsmyndigheter, prisreglerare, medarbetare och massmedia. Alla har olika och ibland motsägelsefulla krav.

Två strategier

Utifrån Apotekets vision om att göra Sverige friskare genomförs en rad aktiviteter och samarbeten som ska bidra till att visionen nås. Två viktiga strategier som är knutna till Apotekets samhällsansvar är:

- Apotekets egenvård ska vara en länk i vårdkedjan
- Apotekets roll som hälsorådgivare ska utvecklas och Apoteket ska vara den självklara läkemedelsexperten

Samhällsnyttan tydliggörs

Under 2004 har ett projekt genomförts där Apoteket har förtydligt samhällsnyttan för ägarna, avtalskunden, privatkunden

och medarbetarna. Arbetet har följt fyra initiativ där de två första är primärt inriktade mot företagets avtalskunder.

Tillsammans med landstingen ska Apoteket ta fram en nollvision för optimal läkemedelsanvändning samt gemensamma mål och mätetal enligt styrkortsmetoden. De två andra initiativen ska förtydliga samhällsnyttan genom att visa vad Apoteket gör under en dag gentemot avtalskunder och privatkunder. Delar av vad som under en dag görs på Apoteket presenteras i tabellen här intill.

Strikt fabrikantneutralitet

Omvärldskrav på ett bolag med ensamrätt är precisa. I Apotekets fall gäller detta framför allt fabrikantneutralitet där kraven är strikta vad gäller lagerhållning, information och expeditjonsarbete. Apoteket kan göra preparatbyten i mer än hälften av recepten. För hanteringen av preparatbyten finns därför tydliga policier och riktlinjer.

Apotekets policy – styrinstrument för hållbarhetsarbetet

• Kvalitet

Hög kvalitet är utmärkande för all verksamhet i Apoteket. Det skapar förtroende för oss och är nödvändigt för att vi ska kunna fullfölja vårt samhällsuppdrag. Vår syn på kvalitet och hela vårt kvalitetsarbete utgår från kundens och samhällets nytta. Vi värderar vårt starka varumärke genom att sätta tydliga kvalitetsmål och följa upp dem systematiskt. Därmed blir vårt arbete effektivt.

Vi driver vår verksamhet affärsmässigt inom ramen för Apotekets samhällsuppdrag. Vi står fria till alla leverantörer, vilket skapar trovärdighet.

Vi representerar den goda arbetsplatsen med ett engagerat ledarskap och kunniga och engagerade medarbetare. Det betyder att var och en i företaget ska ta sin del av ansvaret för att rätt kvalitet uppnås. I våra kontakter internt och externt ska vi använda kommunikation så att den leder till verklig dialog och delaktighet

och skapar resultat. Vår rådgivning ska baseras på kunskap och beprövad vetenskap.

Vi ska arbeta långsiktigt och vi står för hög säkerhet, en god miljö och ett nyskapande klimat. Apotekets samhällsuppdrag sporrar oss på etikens område.

Våra höga krav på kvalitet ska alltid stimulera oss att ständigt förbättra processer, varor och tjänster. Genom att vi hämtar kunskap och inspiration från förebilder utom och inom företaget ökar våra möjligheter till kvalitetsförbättringar.

Överenskommelser med branschföreträdare

Apotekets relationer med läkemedelsindustrins representanter har länge betraktats som sunda. Relationerna är uppbyggda under många år och parterna har på ett tidigt stadium hittat naturliga och gemensamma förhållningssätt.

Enhetliga överenskommelser med branschföreningar inom läkemedelsindustrin är viktiga för att säkerställa klara och tydliga umgängesformer. Under 2004 utarbetades en särskild överenskommelse mellan Apoteket och Läkemedelsindustriföreningen om vilket etiskt förhållningssätt som ska råda i samverkan mellan läkemedelsföretagen och medarbetare i Apoteket. I och med överenskommelsen har möjligheterna att bibehålla de goda relationerna parterna emellan ökat.

Liknande överenskommelser håller på att utarbetas med Generikaföreningen respektive Föreningen för parallellimport av läkemedel. Apoteket eftersträvar att ha likvärdiga överenskommelser för samverkansformer med samtliga tre branschföreningar.

Internationella krav och mål

Det finns ett antal internationella överenskommelser som Apoteket har implementerat i sina interna regler.

Den internationella farmaciorganisationen FIP (International Pharmaceutical Federation) har antagit olika *statements* och riktlinjer som varje medlemsland bör sträva efter att nå upp till.

Det allra viktigaste och ett av de första är Good Pharmacy Practice (GPP) som antogs redan 1993, delvis på svenskt initiativ. Good Pharmacy Practice vidareutvecklades i ett samarbete med World Health Organization (WHO) 1997.

Flera andra mer specialiserade riktlinjer finns för till exempel egenvård, farmaceutisk omsorg, HIV/Aids och tobak. Särskilda riktlinjer kring etik finns i form av Code of Ethics.

Nordisk Apoteksförening har tagit fram dokument kring bland annat rådgivning och patientsäkerhet.

En dag på Apoteket

Expediering

Totalt antal expedierade recept	223 622
Antal expedierade e-recept	16 327
Antal telefonrecept	820
Antal faxrecept	328
Antal telefonfrågor till kundcentrum	2 540

Apodoskunder

Antal expedierade patientbundna dospåsar	775 344
Antal nya patienter	160
Antal mottagna telefonsamtal	3 600
Farmaceutisk bedömning (antal timmar)	2 428

Åtgärder för hantering av läkemedelsförmånen

Antal generikabyten	30 990
---------------------	--------

Emottagande av kasserade läkemedel

Antal skickade kartonger	504
--------------------------	-----

• Varor och tjänster

Apotekets varor och tjänster ska utgå från kundernas behov inom hälsoområdet, vara av hög kvalitet och ha dokumenterade effekter.

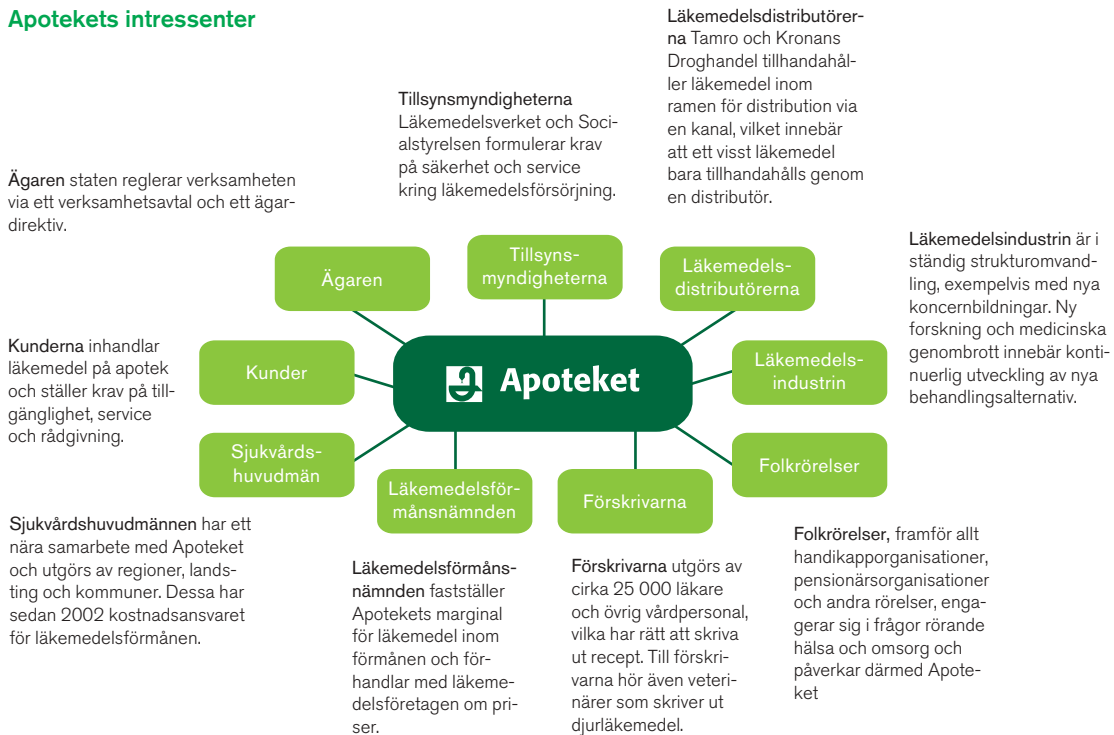
Kunderna ska uppfatta att Apoteket har en god tillgänglighet i tid och rum. Det är nödvändigt för att vi ska kunna arbeta affärsmässigt för bättre hälsa och bättre läkemedelsanvändning. I våra kontakter internt och externt är vi kunniga, engagerade och effektiva. Det skapar förtroende.

Vi ska lösa kundens problem i dialog med kunden och med respekt för den enskildes integritet. Hälso- och sjukvården är en viktig partner. När vi levererar varor och tjänster sker det med hög säkerhet. Vi står fria i förhållande till alla leverantörer. Det skapar trovärdighet.

Apotekets varor och tjänster ska vara inköpta och prissatta, så att verksamheterna når fastställda utdelningskrav och att kunderna upplever att varor och tjänster är prisvärda.

Apoteket ska av sjukvården och medborgarna betraktas som en gemensam mötesplats för bättre hälsa.

Apotekets intressenter

• Personal

Apoteket ska vara den goda arbetsplatsen. Vår utveckling är beroende av engagerade och kunniga medarbetare. Genom dialog skapar vi delaktighet, engagemang och förtroende och tar till vara kunskap.

Apotekets chefer ska utöva ett engagerat ledarskap. Det betyder att våra chefer ska skapa förutsättningar för medarbetarna att utföra ett effektivt arbete med god kundnytta, att utveckla goda relationer och att nå framgång i det egna arbetet. Att skapa en god arbetsmiljö tillhör det engagerade ledarska-

pets viktigaste uppgifter. Vår ledningsfilosofi ska genomsyra chef- och ledarskapet och omfattar också det ledarskap som utövas i exempelvis projektledarfunktionen och specialistfunktionen.

Medarbetarna ska göras delaktiga i sin verksamhet. Delaktiga medarbetare är engagerade och tar ökat ansvar. I medarbetaransvaret ligger att utveckla sin egen kompetens.

Vi uppmuntrar till att lära av andra och dela med oss av vår kunskap (lärande organisation). Vi samverkar över funktions- och professionsgränser.

• Kommunikation

Apoteket ska vara ett företag som präglas av kommunikation, både internt och i externa kontakter. Vi är beroende av kommunikation för att kunna vara den goda arbetsplatsen och bedriva en affärsmässig och effektiv verksamhet. När vi kommunicerar är vi kunniga och engagerade. Vi skapar också förtroende genom vår kommunikation.

Företagets kommunikation ska leda till verklig dialog och skapa resultat för verksamheten. Det betyder att vi ska utveckla vår förmåga att använda kommunikation för att nå

Socialt ansvar

Tillgänglighet över hela landet

Ett av de viktigaste samhällsansvaren är att medverka till att samhällets krav på service, rådgivning och tillgänglighet i läkemedelsförsörjningen uppnås. Till en så låg kostnad som möjligt ska Apotekets kunder och samhället dra nytta av de positiva effekterna av läkemedel. En god tillgänglighet till läkemedel är en rättvisefråga.

Såväl på kort som lång sikt är kraven på tillgänglighet en av de viktigaste utmaningarna för Apoteket. De ekonomiska förutsättningarna medger inte att Apoteket enbart öppnar fler apotek eller utökar öppettiderna. I stället arbetar Apoteket med att öka satsningen på tillgänglighet via ny teknik och genom att skapa alternativa möjligheter till beställning, rådgivning och rationell läkemedelsförsörjning.

Förutom cirka 900 apotek finns webbplatsen www.apoteket.se, e-recept, servicen Doslösningar och jourdoser, kundcentrum i Uppsala och Kalmar, distansapotek som

distribuerar läkemedel till avtalskunder samt cirka 1 000 apoteksombud i glesbygden.

Kompetent rådgivare

Apoteket strävar efter att vara en mötesplats för bättre folkhälsa genom att vara en kompetent rådgivare för förebyggande vård och folkhälsoarbete. För att bättre möta kundernas önskemål i framtiden satsas kontinuerligt på kompetensutveckling inom företaget.

Apoteket genomför olika aktiviteter som är knutna till företagets samhällsansvar, exempelvis:

- Samarbeten sker genom läkemedelskommittéer, tandläkare och veterinärer i syfte att förbättra läkemedelsanvändningen. Apoteket erbjuder sjukvården läkemedelsgenomgångar för att förbättra läkemedelsanvändningen och minska antalet läkemedelsrelaterade problem.
- Apoteket samarbetar med handikapporganisationer och pensionärsorganisationer för att stödja dessa och skapa

djupare samarbeten med relevanta organisationer.

- Apoteket ger ut Läkemedelsboken som stöd till förskrivare. Boken syftar till att förmedla kunskap om optimal och kostnadseffektiv läkemedelsanvändning och är i första hand avsedd för läkare i den öppna vården och läkare under utbildning.
- För att ha en effektiv och lättillgänglig service för bland annat rådgivning och läkemedelsinformation till allmänheten har Apoteket ett kundcentrum. Kundcentrum tar emot ärenden via telefon, e-post, Internet, fax och brev. Dessutom hanterar Kundcentrum recept och beställningar från apoteksombuden samt sköter receptservicen åt professionella kunder. Vid Kundcentrum finns också Läkemedelsupplysningen som tillhandahåller information om läkemedel dygnet runt. Hos Läkemedelsupplysningen svarar man på frågor bland annat om hur läkemedel påverkar varandra, om biverk-

våra mål, skapa handlingsutrymme och vårda förtroendet för Apoteket.

Vi låter kommunikationen vara en naturlig del i vår planering. Med hjälp av kommunikation utvecklar vi relationer, lär av varandra och följer utvecklingen i omvärlden. Vi använder dialogen medvetet och metodiskt i våra kontakter internt och externt.

Till det engagerade ledarskapet hör att ta ett kommunikationsansvar och utveckla dialogen med medarbetarna. Som engagerade medarbetare i Apoteket har vi ett ansvar att söka information och aktivt delta i dialogen.

• Ekonomi och finans

Vi är ett företag som driver en affärsmässig verksamhet inom ramen för Apotekets samhällsuppdrag. Vi är beroende av att få intäkter genom försäljning av varor och tjänster och vi skapar förtroende genom en effektiv verksamhet med kunniga och engagerade medarbetare.

Vi ska ha en ekonomi som motsvarar ägardirektivet och möjliggör att företaget kan utvecklas.

Vi ska arbeta så att vi skapar nytta för både kunden och samhället. Vi utgår från kundens behov, hushållar med våra resurser och sätter pris på våra varor och tjänster så att kraven på

utdelning och utveckling kan uppfyllas.

Vi ska agera långsiktigt och ha säkra och effektiva ekonomiska rutiner. I vår ekonomiska rapportering och i vårt sätt att informera omvärlden håller vi börsstandard.

• Säkerhet

Apoteket är ett företag som står för hög säkerhet. Vår verksamhet är beroende av att våra kunder och medarbetare upplever Apoteket som tryggt och säkert. Säkerhetsarbetet bedrivs effektivt med hög kunskap och stort engagemang. Det skapar förtroende.

ningar och eventuell påverkan av läkemedel vid graviditet och amning. Antal ärenden hos Kundcentrum inklusive Läkemedelsupplysningen har ökat från 4,6 miljoner 2003 till 6,2 miljoner 2004. I en undersökning av Sveriges bästa kundtjänster utförd av ISI Wissing hösten 2004 bland 1 100 slumpmässigt utvalda svenskar i åldern 15–70 år kom Apotekets kundtjänst på andra plats.

- Giftinformationscentralen har till huvudduppgift att informera om risker, symtom och behandling vid fall med akuta förgiftningar. Telefonrådgivningen är tillgänglig dygnet runt alla dagar för allmänhet och sjukvårdsinstanser. Antal samtal till Giftinformationscentralen har under 2004 ökat till cirka 83 000 från cirka 76 500 år 2003.
- Apoteket står – tillsammans med Cancerfonden, Statens folkhälsoinstitut och Hjärt-Lungfonden – bakom Sluta-Röka-Linjen, en kostnadsfri handledning per telefon i tobaksavvänjning som drivs av Centrum för Tobaksprevention inom Stockholms läns landsting.

Flodvågskatastrofen i Sydostasien

I samband med flodvågskatastrofen i Sydostasien blev en annan del av Apotekets samhällsuppdrag påtaglig. Apoteket spelade en aktiv roll i det biståndsarbete som organiserades från Sveriges sida efter flodvågskatastrofen.

I samverkan med Socialstyrelsens krisberedskapsenhet deltog Apoteket i läkemedelsleveranser till Thailand samt i beredskapssändningar som innehöll sprutor, infusionsaggregat och desinfektionsmedel. I särskilda leveranser kunde Apoteket skicka vattenreningsstabletter till Sri Lanka och hjälpa Röda Korset med akutleverans av läkemedel. Alla leveranser gjordes till Apotekets inköpspris, vilket innebär att Apoteket inte har tagit betalt för sitt arbete.

Att på egen hand skicka läkemedel till ett katastrofområde är inte möjligt för Apoteket. Däremot är det naturligt att företaget inleder en dialog med de läkemedelsföretag vars produkter är aktuella. Bland annat kan detta samråd röra sig kring kvantiteter, doserings- och varningstexter.

God arbetsmiljö minskar sjukfrånvaro

En god arbetsmiljö där medarbetaren upplever mening och inflytande i sitt arbete är viktigt för en hållbar utveckling, eftersom det främjar individens hälsa och utveckling. På detta sätt kan en god arbetsmiljö också bidra till minskad sjukfrånvaro då denna orsakar negativa konsekvenser för samhällsekonomin, människan och landets utveckling. Att minska sjukfrånvaron är viktigt för Apoteket de kommande åren.

Medarbetarnas motivation mäts i regelbundna medarbetarundersökningar. Hur motiverad en medarbetare är baseras på individens upplevelse av arbetstillfredsställelse och engagemang, vilka är faktorer som påverkar arbetsmiljön. Från och med 2004 genomförs medarbetarundersökningarna enligt en ny modell, vilket omöjliggör en jämförelse med tidigare ATI-mätningar (Arbets-Tillfredsställelse-Index). Medarbetarundersökningar har 2004 gjorts på varje arbetsenhet. Medelvärde för Apoteket var 58 procent.

Vårt säkerhetsarbete bedrivs metodiskt och systematiskt. Vi strävar efter att förebygga och samverka med berörda. Lagar, berörda regelverk och andra krav som finns styr vårt säkerhetsarbete.

Till det engagerade ledarskapet hör ett säkerhetsansvar. I det ligger att verka för en hög säkerhetsmedvetenhet och ta till vara medarbetarnas engagemang.

Vi ska använda skyddsmetoder så att vi minskar våra skaderisker till ett minimum av störningar och till lägsta möjliga kostnad. Utgångspunkten är den bedömda hotbilden.

Vår information ska skyddas från obehörig användning.

• Miljö

Vi vill vara ett företag som står för en god miljö och tar ett långtgående miljöansvar. Det skapar förtroende för Apoteket i vårt arbete för en bättre hälsa. En god hälsa förutsätter en god miljö. Vi bedriver vårt miljöarbete effektivt genom kunniga och engagerade medarbetare.

Vi ska miljöanpassa all vår verksamhet. Då bidrar vi till ett hållbart samhälle. Vi väger alltid på bästa sätt samman miljöhänsyn med pro-

dukters och tjänsters funktion, säkerhet och vår leveransskyldighet. Det sker i samarbete med kunder, leverantörer och sjukvårdens företrädare.

Vi tar initiativ på miljöområdet och arbetar för att långsiktigt förebygga ohälsa och miljöskada.

Kontinuerligt förbättrar vi vårt miljöarbete och sätter nya miljömål. Vi uppfyller eller överträffar kraven i lagar och förordningar inom miljöområdet. Vårt miljöarbete redovisar vi öppet och tydligt.

Målet för Apotekets arbetsmiljöarbete är att chefer och medarbetare ska förstå att motivation och engagemang gynnar en god arbetsmiljö.

Bättre hälsa som tema

Under 2004 har satsningen på temat Bättre Hälsa inletts. Bättre Hälsa fokuserar på mötet med kunden där Apotekets medarbetare ska kunna ge råd kring livsstilsfrågor och på så vis tydliggöra företagets roll som hälsorådgivare.

Målsättningen är att Apotekets medarbetare varje år på ett mätbart sätt ska ha uppnått ett bättre hälsoläge och uppleva att Apoteket är en attraktiv arbetsgivare som värnar om sina medarbetares arbetsmiljö och hälsoutveckling.

För att uppmuntra varje medarbetare att satsa på sin egen hälsa har Apoteket en särskild friskvårdssatsning. Med de fackliga organisationerna har Apoteket kommit överens om att varje anställd kan disponera 1 500 kronor för individuella hälsofrämjande aktiviteter. Utöver detta disponerar varje chef 1 000 kronor per anställd och år för gemensamma och/eller indivi-

duella hälsofrämjande aktiviteter. I syfte att finansiera friskvårdssatsningen har den avtalsenliga rätten till fria läkemedel begränsats.

I företagets styrkort finns konkreta mål för frisknärvaro, för motiverade medarbetare och för förtroende för chefen. Till sammans är dessa parametrar som gynnar en god arbetsmiljö och en god hälsa.

Plan för mångfald och jämställdhet

En ny företagsövergripande mångfalds- och jämställdhetsplan har tagits fram under 2004. Alla medarbetare ska alltid behandlas jämlikt och med respekt oavsett olikheter i ålder, kön, sexuell läggning, handikapp, position, etniskt eller kulturellt ursprung.

Apoteket ska vara en ickediskriminerande arbetsplats. Grundtanken för mångfaldsarbetet är att mångfald är en del i affärsutvecklingen och att mångfald innefattar såväl primära (kön, etnicitet, fysik) som sekundära (personlighetstyp, livsval, preferenser) skillnader.

Under 2003 och 2004 har Apoteket deltagit i mångfaldsprojektet Plural. Pro-

jektet syftar till att förstå hur mångfald kan bidra till affärsnyttan och genom att använda mångfald bättre möta kundernas behov. Projektet ska utmyнна i att konkreta verktyg utformas för mångfaldsarbeta och kunskapsspridning.

Apoteket är ett starkt kvinnodominerat företag, drygt 90 procent är kvinnor. För att öka andelen män i företaget ska Apoteket erbjuda arbetsförhållanden som lockar både män och kvinnor. Apoteket ska även försöka öka andelen män genom rekryteringsfrämjande åtgärder och ska skapa förutsättningar för både kvinnor och män att söka sig till ledande positioner i företaget. Det är också viktigt att verka för en jämnare könsfördelning inom olika yrkesgrupper, olika verksamhetsområden samt i projekt- och arbetsgrupper. Alla Apotekets medarbetare ska kunna förena sitt arbete med sin uppgift som förälder och på så sätt få en god balans mellan arbete och privatliv.

Det är Apotekets chefer som ansvarar för att ingen diskriminering sker på grund av kön vid rekrytering, lönesättning, kompetensutveckling och befordran.

Vi verkar för en miljöanpassad läkemedelsanvändning och en ökad miljömedvetenhet hos våra medarbetare, kunder, leverantörer och sjukvårdens företrädare. Vi minskar miljöbelastningen från transporter inom vårt verksamhetsområde och hushållar med energi och material. Vi beaktar miljöaspekter vid alla beslut med miljöpåverkan i hela företaget.

• Utveckling och forskning

Apoteket är ett företag som står för ett nyskapande klimat. Vi är beroende av nya idéer och ökad kunskap för att överleva som företag och

kunna fullfölja vårt samhällsuppdrag. Vi tar tillvara kunskap och bedriver forskning. Det skapar engagemang och bidrar till en effektiv verksamhet. Genom att utvecklas skapar vi förtroende.

Alla medarbetare har ett ansvar för företagets utveckling. Det betyder att aktivt delta i utvecklingsarbetet, lära av varandra såväl internt som externt och komma med förslag till förbättringar. Det betyder också att medarbetarnas idéer och förslag tas till vara.

Ett klimat som genererar nyskapande och stimulerar till utveckling bidrar till en god

arbetsmiljö. Att skapa ett sådant klimat ingår i det engagerade ledarskapet.

Vi ska bedriva forskning på vetenskaplig grund i nära samarbete med sjukvård och universitet. Forskningen ska vara av hög kvalitet i ett internationellt perspektiv. Forskningen ska vara inriktad på att bidra till verksamhetens utveckling och en förbättrad läkemedelsanvändning.

Satsningar för att främja frisknärvaron (hälsoutveckling företagshälsovård, friskvård) motsvarar 0,82 procent av den totala lönesumman 2004 (0,71).

Förändringar gjordes i branschavtalet mellan arbetsgivare och arbetstagare från och med den 1 maj 2004. Tidigare fick medarbetare i Apoteket ersättning för läkemedel både till sig själva och till sin familj (ingår i fri medicin ovan). I och med det nya avtalet togs ersättningen för läkemedel till anhöriga bort och villkoren för icke receptbelagda läkemedel förändrades.

Härigenom gavs möjlighet att påverka medarbetarnas hälsosituation genom att resurser styrdes över till individuella hälsofrämjande och -förebyggande aktiviteter.

Kostnaderna för fri medicin under 2004 har minskat med cirka 12 miljoner kronor, medan kostnaderna för individuella hälsofrämjande aktiviteter har uppgått till 3,3 miljoner kronor trots att möjligheten endast funnits i sju månader. Parallellt har kostnaderna för övriga friskvårds- och hälsosatsningarna stigit med 2,5 miljoner kronor, vilket betyder att de totala hälsoinvesteringarna under 2004 uppgick till 5,8 miljoner kronor.

Hälsosatsningar	Apoteket (mnr)		Per anställd (kr) ¹⁾	
	2004	2003	2004	2003
Sjuklönekostnader ²⁾	69,6	67,4	5 740	5 800
Fri medicin ³⁾	32,9	45,4	2 710	3 920
Läkarvårdsersättning, sjukvård, rehabilitering ⁴⁾	8,7	8,1	715	700
Hälsoutveckling, företagshälsovård, friskvård	25,6	21,7	2 110	1 870
Rehabilitering	1,8	1,4	150	120
- kostnad per långtidssjukskriven			3 700	2 700

1) Avser antalet tillsvidareanställda

2) Uppgifterna grundar sig på dels den totala lönesumman för sjuklön under 2003 uppräknad med semesterersättning och sociala kostnader, dels antalet tillsvidareanställda

3) Uppgiften grundar sig på utbetald ersättning uppräknad med 32,82 procent lagstadgad social avgift

4) Uppgiften grundar sig på utbetald ersättning uppräknad med 32,82 procent lagstadgad social avgift

Ekonomiskt ansvar

- Apoteket ska medverka till att kunder och samhället som helhet till en så låg kostnad som möjligt drar nytta av de positiva effekterna av läkemedel
- Apoteket ska medverka till att reducera samhällets kostnader för brister i läkemedelsanvändningen
- Apoteket som inte är vinstmaximerande ska generera medel för långsiktiga investeringar

Ekonomi med omsorg

Ägarna har ett avkastningskrav på Apoteket som innebär att nå ett ekonomiskt resultat som klarar ägardirektivet och som kan finansiera investeringar för framtida utveckling. Samtidigt ska Apotekets varor och tjänster vara inköpta och prissatta så att kunder upplever att varor och tjänster är prisvärda.

Apoteket skapar nytta för både kunden och samhället. Det betyder att Apoteket utgår från kundens behov, hushållar med sina resurser och sätter pris på varor och tjänster så att kraven som ställs på företaget enligt ägardirektivet kan uppfyllas.

Samhällets kostnader för läkemedel inom förmånen

Samhällets kostnader för läkemedel inom förmånen ökar och uppgår idag till cirka 18,7 miljarder kronor per år. Dessutom utgör brister i själva läkemedelsanvändningen en mycket stor kostnad både för samhället och hälso- och sjukvården. Medelåldern stiger i landet och nya läkemedel introduceras.

Apotekets andel av läkemedelskronan på receptbelagda läkemedel uppskattas däremot kvarstå på nuvarande låga nivå,

17,2 procent. Verksamheten kommer därför att fortsatt finansieras med strama ekonomiska resurser.

I oktober 2002 infördes regler om generisk substitution. Dessa regler innebär att Apoteket i vissa fall byter läkemedel till ett likvärdigt men billigare med syftet att minska läkemedelskostnaderna.

Varje år genomför Apoteket mer än 7 miljoner byten.

Generikareformen har lett till att samhället sparar läkemedelskostnader motsvarande över 1 miljard kronor på årsbasis.

Apotekets ersättning har varit beräknad på en formel som innehåller en fast och en procentbaserad del, vilket inneburit att den nya reformen fått stora ekonomiska konsekvenser för Apotekets ekonomi i form av lägre bruttovinst. Genom lägre avkastning tar Apoteket sitt ekonomiska ansvar genom att hushålla med samhällets gemensamma resurser.

Effektiv läkemedelsanvändning

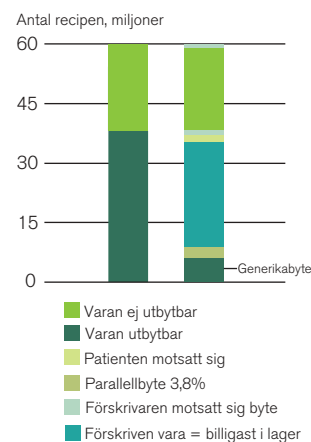
Apoteket medverkar fortsatt till en effektiv läkemedelsanvändning till så låga kostnader som möjligt. För att hålla denna nivå fordras ett nära samarbete med landsting, kommuner, patientorganisationer, läkemedelsindustrin med flera.

Ett vidgat samarbete för bättre läkemedelsanvändning kan resultera i att såväl under- som överanvändning av läkemedel minskar. Ett exempel är då Apoteket erbjuder startförpackningar, så att mängden överblivna läkemedel minskar.

Leverantörskontakter

Omvärldskraven på ett bolag med ensamrätt är precisa. I Apotekets fall gäller detta

Antal generikabyten för recept expedierade 2004

framför allt fabrikantneutralitet där kraven är strikta vad gäller lagerhållning, information och expeditjonsarbete. För hanteringen av preparatbyten finns därför tydliga riktlinjer.

Apoteket ska hålla oklanderligt hög profil beträffande sin affäretik i alla leverantörskontakter. Apoteket ska vara producentoberoende och tillhandahålla alla läkemedel som finns tillgängliga på den svenska marknaden. Apoteket har ingen bagatellgräns för byte av läkemedel. Apoteket följer läkarens förskrivning beträffande patentskyddade receptläkemedel och inom generikaområdet byter Apoteket ut läkemedel enligt den lista som Läkemedelsverket fastställt.

Att bryta mot producentoberoendet eller på annat sätt uppträda så att det gagnar en leverantör framför andra skulle kunna innebära ifrågasättanden och mutanklagelser. Apotekets riktlinjer för kontakter mellan Apotekets medarbetare och leverantörer beskriver hur samarbete, information och utbildning ska ske på ett ansvarsfullt och meningsfullt sätt och så att parternas beroendeställning inte rubbas eller kan ifrågasättas.

Internutredning om mutor

Apoteket genomförde i början av år 2004 en internutredning angående kontakter mellan Apotekets leverantörer och medarbetare. Utredningen visar att det inte finns några indikationer på systematisk eller omfattande tveksamheter i relationen till leverantörerna.

För att undvika eventuella risker och för att stärka regelverket kring Apotekets leverantörskontakter bevakas frågor av etisk karaktär kontinuerligt inom företaget.

Apoteket har också ett avtal med Läkemedelsindustriföreningen kring umgänget med läkemedelsindustrin. Vi ingår där i ett råd för samverkan tillsammans med hälso- och sjukvården för att följa utvecklingen.

Fler får tillgång till läkemedel genom delbetalningssystem

Alla människor ska ha råd med läkemedel. Dock krävs inte att alla ska betala kontant. 1997 införde riksdagen möjligheten att köpa läkemedel på delbetalning, för att alla ska ha råd att hämta ut sina läkemedel. Under 2004 kostade delbetalningssystemet 21 miljoner kronor (70). Målsättningen är att systemet i huvudsak ska bli självfinansierat.

ApoDos medverkar till effektivare vård

Apotekets service ApoDos, att erbjuda dosförpackade läkemedel, medverkar till en effektivare vård och läkemedelshantering. Varje dospåse märks med patientens namn, födelsedata, innehåll och intagstillfälle. Det innebär ökad säkerhet i läkeme-

delshanteringen, men också en effektivare ekonomi i vården.

Sjuksköterskor kan använda tiden som tidigare behövts för att dela medicin till annat. Samhällets kostnader blir också mindre genom färre återbesök i vården, eftersom en minskad risk för felmedicinering leder till en bättre läkemedelsanvändning.

Antalet dospatienter mäts varje månad per dospotek och distrikt. År 2004 var antalet dospatienter 158 927 (154 454).

Inköp följer lagen om offentlig upphandling

För upphandling och inköp av varor och tjänster har Apoteket valt att följa lagen om offentlig upphandling (LOU). Ett urvalskriterie när leverantörer väljs är deras miljöarbete.

Ekologiskt ansvar

Miljöarbetets bidrag till en hållbar utveckling

Apoteket är en del av hälso- och sjukvården och eftersom en god hälsa förutsätter en god miljö är det naturligt att Apoteket miljöanpassar sin verksamhet.

Apotekets miljöpåverkan rör i första hand transporter och energianvändning som genererar utsläpp av koldioxid från fossila bränslen samt spridning av naturfrämmande ämnen via de produkter som företaget tillhandahåller.

De nationella miljökvalitetsmål som berörs i första hand är därför Begränsad klimatpåverkan och Giftfri miljö samt de mål som berör vattenkvaliteter.

Miljöarbetets grund

• Miljöledningssystem

Arbetet på enheterna har fortskridit under året. I distriktet är det endast två enheter som inte infört sitt miljöledningssystem. De flesta är färdiga med införandet och distrikt Öst och Skåne har också miljöcertifierats under året. Underlag har tagits fram som lett till beslut om ett koncernövergripande miljöledningssystem som kommer att införas under 2005.

• Kunskapsområdet

Apoteket har en interaktiv miljöutbildning, Apotekets Gröna Grund. Till och med 2004 hade 9 523 medarbetare genomgått denna utbildning med godkänt resultat. Under hösten 2004 startade en ny utbildning, Apotekets Hållbara Grund. Planerna är att den utbildningen ska nå alla medarbetare.

Apoteket har antagit ett Miljökvalitetsprogram för åren 2004–2006 med fem miljömål som ska nås senast år 2006.

Mål 1 – Minst 75 procent av de kunder som får läkemedel över, lämnar in dem på Apoteket

Mål 2 – För 75 procent av läkemedlen finns tillgänglig miljöbedömning

Mål 3 – 50 procent av egna produkter innehåller bara miljömässigt helt acceptabla ämnen

Mål 4 – För samtliga produkter som inte är läkemedel finns tillgänglig miljöbedömning.

Mål 5 – 10 procent mindre koldioxidutsläpp från varutransporter, tjänsteresor, arbetsresor och energianvändning

Mål 1

Allmänhetens överblivna läkemedel

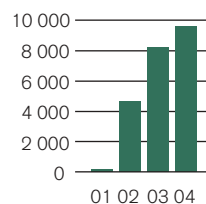
Läkemedel är biologiskt aktiva och kan ha en negativ påverkan på växter och djur. Överblivna läkemedel kan vara en källa till att läkemedelsrester kommer ut i mark och vatten. Apoteket samlar in allmänhetens överblivna läkemedel. Under 2004 samlade apoteken in sammanlagt knappt 117 000 transportkartonger som sänts till förbränning. Det är en liten ökning jämfört med 2003.

Apoteket och Läkemedelsindustriföreningen genomförde under 2004 en enkätstudie över hur befolkningen hanterar kasserade läkemedel. Här framkom att 42 procent lämnar in dem till Apoteket samt att ytterligare 25 procent låter dem stå kvar i skåpet hemma för att när läkemedlen definitivt inte går att använda lämna dem till Apoteket. Det är således cirka 65 procent av befolkningen som uppger att deras

Apotekets Gröna Grund

Majoriteten av medarbetarna inom Apoteket har genomgått grundläggande miljöutbildning och cirka 4 000 medarbetare har fått utbildning i läkemedels miljöeffekter. Vid slutet av 2004 hade 76 procent av medarbetarna dessutom genomgått den interaktiva databaserade miljöutbildningen Gröna Grund. Även fördjupade kunskaper har erbjudits medarbetare i form av en två dagars lärarledd fördjupningskurs i miljö och en utbildning för interna miljörevisor.

Antal medarbetare som klarat Gröna Grund, ackumulerat

överblivna läkemedel kommer tillbaka. Apoteket har som mål att år 2006 ska 75 procent lämna tillbaka sina överblivna läkemedel till Apoteket.

• **Startförpackningar:**

Det bästa är om det aldrig uppkommer några överblivna läkemedel. Ett sätt är att använda en liten startförpackning i början av en längre medicinering. Om kunden inte tål läkemedlet, går endast en liten mängd till kassation. Apoteket verkar för en ökad användning av startförpackningar.

Uppföljningen av andelen startförpackningar visar på en kraftig ökning. Förklaringen är att läkarna skriver startförpackning oftare på recepten, bland annat till följd av att E-receptanvändningen där Apotekets system automatiskt efterfrågar startförpackning ökar och att apotekspersonalen blivit duktigare på att notera att de levererat en startförpackning.

År 2004 var andelen expedierade startförpackningar 4 (2,6) per 1000 expedierade läkemedel.

Vissa läkemedelsrester, till exempel hormoner, kan vara särskilt miljöbelastande. Apoteket har under 2004 kommit överens med en leverantör av en så kallad p-ring, som innehåller höga halter av östrogen hormon även efter användning, att Apoteket tar tillbaka de använda p-ringarna enligt en särskild rutin.

Mål 2

Miljöbedömning av läkemedel

En grundförutsättning för att läkemedels-sortimentet ska utvecklas miljöanpassat är att leverantörer, distributörer, forskrivare och kunder/patienter har kännedom om produkternas miljöegenskaper. Apoteket har som mål att miljöbedömning ska fin-

nas tillgänglig för 75 procent av läkemedlen senast 2006. Eftersom Apoteket inte själv väljer sortimentet ska målet uppnås genom samverkan med andra intressenter. Apoteket har därför under året haft kontakter och givit stöd till andra intressenter i dessa frågor.

Läkemedelsverket har under 2004 presenterat en utredning där miljöegenskaper finns uppgivna för ett antal läkemedels-substanser. Läkemedelsindustriföreningen har meddelat att miljöinformation för läkemedlen kommer att börja föras in i FASS under 2005. Stockholms läns landsting och andra sjukvårdshuvudmän har efterfrågat miljöinformation i samband med upphandlingar av läkemedel för den slutna vården. Som ett resultat av bland annat dessa upphandlingar har Stockholms läns landsting publicerat en sammanställning av miljöinformation för 159 stycken läkemedels-substanser.

Apotekets egna läkemedels-substanser har kartlagts. Utgångspunkten har varit totalt 1 064 använda substanser och 506 av substanserna har prioriterats utifrån hur omfattande användningen är och trolig miljöpåverkan. I slutet av 2004 fanns preliminär miljöinformation för 44 av de 193 högst prioriterade ämnena.

Apoteket arbetar nu vidare med att få fram information för de substanser som saknar miljöinformation samt undersöka möjliga alternativ för de substanser som har olämpliga miljöegenskaper.

Om ovanstående kunskapskällor vägs samman, kan den andel av läkemedlen som har en preliminär miljöinformation skattas till cirka 40 procent räknat som andelen sålda doser. Fortfarande är miljöinformationen inte tillräckligt tillgänglig.

Mål 3

Miljömässigt godtagbara komponenter i Apotekets eget sortiment

Apoteket väljer själv sortimentet för produkter som inte är läkemedel. De ingående komponenterna granskas från ett miljöperspektiv. Hela produkten klassas efter den minst miljöanpassade komponenten som ingår i produkten även om komponenten utgör endast en liten del. Arbetet pågår kontinuerligt med att få fram relevant miljöinformation för produkternas samtliga komponenter och om möjligt välja produkter som är miljömässigt helt acceptabla.

Apotekets eget sortiment kommer till cirka två tredjedelar från dotterbolaget Adara AB.

I slutet av 2004 utgjordes 26 procent av Adaras sortiment av produkter som enbart innehåller miljömässigt helt acceptabla komponenter. För 29 procent av produkterna bedöms miljöriskerna som mycket små och i resterande 45 procent av sortimentet förekommer det eller kan det förekomma komponenter som kräver vaktsamhet av miljöskäl.

Motsvarande sammanställning av den tredjedel av det övriga sortimentet som Apoteket själv väljer genomförs under 2005. Apoteket har som mål att senast år 2006 ska minst 50 procent av samtliga produkter bara innehålla ämnen som är miljömässigt helt acceptabla.

Mål 4

Tillgänglig miljöbedömning av Apotekets eget sortiment

För Adaras produkter finns miljöbedömning för 86 procent av produkterna. För resterande 14 procent saknas data för en

del av komponenterna för att kunna göra en fullständig bedömning. Datainsamling som är nödvändig för att bedöma även de sista produkterna pågår.

Motsvarande sammanställning av det övriga sortiment som Apoteket själv väljer genomförs under 2005. Informationen är ännu inte lättillgänglig.

Apotekets mål är att år 2006 ska det finnas lättillgänglig miljöinformation för samtliga produkter.

Mål 5

Koldioxid från transporter

• Energianvändning

Koldioxidutsläppen från Apotekets energiförbrukning i lokaler uppgick till 373 ton (554) under 2004, vilket är en minskning med över 30 procent mot föregående år. Det förklaras främst av att APL, Apoteket Produktion och Laboratorier har bytt till Grön el.

• Godstransporter

De transporter som ligger inom Apotekets verksamhet kan delas in i godstransporter och medarbetarnas resor. Läkemedelsdistributionen till apoteken ligger utanför Apotekets verksamhet.

En kartläggning av de interna godstransporterna under 2003 visar att de sammantaget ledde till utsläpp av 290 ton koldioxid. Godstransporterna beräknas ha varit oförändrade under 2004. De för-

väntas däremot stiga under 2005 på grund av att en del transporter som tidigare varit externa överförs till Apoteket. För att effektivisera godstransporterna anlitar Apoteket en transportintegrator.

• Resor

Medarbetarnas resor sker med bil, flyg och tåg. Resor till och från arbetet ingår för närvarande inte i statistiken.

Det upphandlade tjänsteresandet med tåg och flyg ökade under 2004. Det totala upphandlade resandet med tåg var 358 000 mil (335 000) och 455 000 mil (433 000) med inrikes flyg.

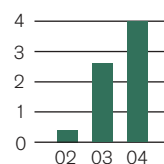
Andelen tågresor av inrikesresorna var 44 procent under 2004, oförändrat jämfört med föregående år. Ökningen av de registrerade tåg- och flygresorna beror främst på att Apoteket blir allt bättre på att registrera alla resor i statistiken, inte på att medarbetarna reser mer.

Det samlade bilresandet i tjänsten ökade under 2004 med 5 procent till 641 000 mil (611 000).

Sammanlagt beräknas koldioxidutsläppen från medarbetarnas resor till 2 760 ton (2 600) under 2004.

Totalt var koldioxidutsläppen från transporter och energianvändning under 2004 i stort sett oförändrade mot 2003. Andelen av utsläppen som härstammade från resor ökade samtidigt som utsläppen från energianvändning minskade.

Antal startförpackningar per 1 000 läkemedel

Miljöbedömda produkter från Adara

- Miljöbedömning finns
- Produkter där minst en komponent ännu inte har kunnat bedömas

Miljöklassning av produkter från Adara

- Miljömässigt helt acceptabla
- Miljöriskerna bedöms som mycket små
- Kräver vaksamhet av miljöskäl

Verksamhetsavtal

1 Bolagets ensamrätt och verksamhet i övrigt

Bolaget åtar sig att, på de villkor som anges i detta avtal, med ensamrätt driva detaljhandel med läkemedel enligt 4 § lagen (1996:1152) om handel med läkemedel m.m. Åtagandet omfattar läkemedel för såväl människor som djur.

I avsnitt 2 anges vad som ingår i detta åtagande och som ersätts genom den handelsmarginal som ingår i fastställt läkemedelspris för de varor som ingår i läkemedelsförmånerna enligt lagen (2002:160) om läkemedelsförmåner m.m.

I avsnitt 3 anges hur handelsmarginalen för de varor som ingår i läkemedelsförmånerna fastställs.

I avsnitt 4 anges vilken verksamhet i övrigt Bolaget skall bedriva, men som skall finansieras på annat sätt i enlighet med vad som närmare anges i nämnda avsnitt.

I avsnitt 5 anges vilken verksamhet i övrigt som Bolaget får bedriva under förutsättning att den fullt ut kan finansieras genom intäkter knutna till den verksamheten.

I avsnitten 6–10 behandlas frågor om särredovisning och särskild rapportering, vissa pensionsutfästelser, upplysnings- och informationsplikt, giltighetstid och ändringar och tillägg till avtalet.

2 Bolagets åtagande inom ramen för handelsmarginalen

Inom ramen för den ersättning, som erhålls genom handelsmarginalen för de varor som ingår i läkemedelsförmånerna, innefattar Bolagets åtagande de uppgifter som anges i detta avsnitt samt forsknings- och utvecklingsarbete som direkt anknyter till dessa uppgifter. Inom denna ram skall även den del av Bolagets gemensamma kostnader – såsom kostnader för huvudkontor, administration, ägarens avkastningskrav och kapitalkostnader i övrigt – som belöper på åtagandet ersättas.

A. Bolaget skall ha ett rikstäckande system för landets läkemedelsförsörjning. Lokala apotek skall finnas i hela landet. Bolaget bör erbjuda kompletterande kundkanaler, såsom apoteksombud, elektronisk handel o.d., parallellt med lokala apotek under förutsättning att detta sammantaget leder till en bättre tillgänglighet. Bolaget beslutar om lokalisering av lokala apotek, kompletterande kundkanaler och tillgänglighet i övrigt. Dessa beslut skall fattas utifrån en samlad bedömning av en god läkemedelsförsörjning och service-mässiga och företagsekonomiska överväganden. Bolaget skall samråda med värden, kommunerna och handikapporganisationerna inför sådana beslut.

B. Bolagets åtagande inom ramen för handelsmarginalen omfattar tillhandahållande av läkemedel och andra varor som enligt 15–18 §§ lagen (2002:160) om läkemedelsförmåner m.m. ingår i läkemedelsförmånerna. Bolaget skall ha den lager- och leveransberedskap som krävs för att tillgodose allmänhetens och vårdens berättigade krav. Bolaget skall över hela landet leverera alla produkter som ingår i läkemedelsförmånerna.

C. Bolaget skall tillverka och tillhandahålla sådana förskrivna läkemedel för vilka godkännande för försäljning inte finns, dvs. sådana extempore- och licensläkemedel som avses i 16 § lagen (2002:160) om läkemedelsförmåner m.m.

D. Bolaget skall över hela landet tillämpa enhetliga priser på läkemedel vid försäljning till allmänheten.

E. Bolaget skall tillhandahålla en kundanpassad och producentoberoende information och rådgivning till enskild privatkund och producentoberoende basinformation till förskrivare.

F. Bolaget skall tillse att företagets personal, rutiner, utrustning m.m. uppfyller de krav som ställs från säkerhetssynpunkt.

G. Bolaget skall utföra de uppgifter kring läkemedelsförmånernas praktiska tillämpning, som naturligen följer av Bolagets roll i detaljhandeln med läkemedel, förskrivna förbrukningsartiklar och varor med födelsekontrollerande syfte.

H. Bolaget skall medverka till ett säkert och miljöanpassat system för läkemedelsdestruktion avseende allmänhetens läkemedelsavfall.

I. Bolaget skall driva Giftinformationscentralen.

J. Bolaget skall tillhandahålla grundläggande information, uppgifter och statistik till sjukvårdshuvudmännen och berörda myndigheter. Detta avser, förutom varor som ingår i läkemedelsförmånerna, även läkemedel som tillhandahålls mot recept utan att omfattas av läkemedelsförmånerna, läkemedel som tillhandahålls utan recept, läkemedel som tillhandahålls slutenvården och läkemedel som tillhandahålls mot rekvisition.

Bolaget skall tills vidare driva den s.k. Jämtlandsundersökningen vidare.

Parterna antecknar följande angående punkten J, första stycket: Parterna är ense om att Bolaget enligt denna punkt skall tillhandahålla sådan information och sådana sammanställningar m.m. som Bolaget ensamt har tillgång till eller som sjukvårdshuvudmännen och berörda myndigheter inte utan svårighet kan erhålla från annat håll. Däremot omfattas inte

omfattande bearbetningar eller fri tillgång till system, dataprogram och rutiner för statistikbearbetningar.

K. Bolaget skall fullgöra samma uppgifter som de myndigheter som har ett ansvar enligt 8 § förordningen (2002:472) om åtgärder för fredstida krishantering och höjd beredskap. Föreskrifterna i nämnda förordning som avser åtgärder vid och inför höjd beredskap skall därvid äga tillämpning.

L. Bolaget skall utfärda intyg avseende införsel av läkemedel klassade som narkotika.

3 Fastställande av Bolagets handelsmarginal

Läkemedelsförmånsnämnden skall besluta om den handelsmarginal som Bolaget har rätt att ta ut för varor som ingår i läkemedelsförmånerna. Enligt 7 § lagen (2002:160) om läkemedelsförmåner m.m., fastställer Läkemedelsförmånsnämnden försäljningspriset. I försäljningspriset ingår Bolagets handelsmarginal.

Parterna antecknar följande: I prop. 2001/02:63 redovisade regeringen som sin bedömning bl.a. att Läkemedelsförmånsnämnden i prisregleringsdelen i huvudsak skulle överta de uppgifter som Riksförsäkringsverket hade enligt lagen (1996:1150) om högkostnads-skydd vid köp av läkemedel m.m. (s. 32). Av prop. 1996/97:27 framgår att i dessa uppgifter även ingick att fastställa ersättning (även betecknad handelsmarginal) till Bolaget för läkemedelsdistribution m.m. (s. 84).

4 Bolagets åtagande i övrigt

Bolaget skall även, efter finansiering i enlighet med vad som närmare anges i varje fall, bedriva de verksamheter som anges i detta avsnitt. Dessa verksamheter skall även bära sin del av Bolagets gemensamma kostnader – såsom kostnader för huvudkontor, administration, ägarens avkastningskrav och kapitalkostnader i övrigt. Intäkter från de verksamheter som anges i avsnitt 2 samt i avsnitt 4, punkterna A och G får inte användas för att finansiera verksamhet som anges i punkten B i detta avsnitt.

A. Bolaget skall tillhandahålla sådana varor som, utan att omfattas av läkemedelsförmånerna, ingår i ensamrätten. Varor som skall tillhandahållas enligt denna punkt prissätts av Bolaget. Priset skall vid försäljning till allmänheten vara enhetligt över hela landet. För läkemedel avseende djur får priset även täcka sådan statistik avseende dessa läkemedel som anges i avsnitt 4, punkt H. Priset skall vara skäligt med hänsyn till syftet med försäljningen och Bolagets kostnader.

- B. Bolaget skall, om detta inte redan följer av vad som anges i avsnitt 2, punkt B, tillhandahålla förbrukningsartiklar som avses i 19 § lagen (2002:160) om läkemedelsförmåner m.m., prisnedsatta livsmedel samt naturläkemedel. Varor som skall tillhandahållas enligt denna punkt prissätts, om inte annat följer av lagen (2002:160) om läkemedelsförmåner m.m., av Bolaget. Priset skall vara skäligt med hänsyn till syftet med försäljningen och Bolagets kostnader. Priset skall vid försäljning till allmänheten vara enhetligt över hela landet.
- C. De varor som anges i punkterna A och B i detta avsnitt skall i mån av efterfrågan tillhandahållas på samma sätt och i samma utsträckning som gäller beträffande produkter som omfattas av läkemedelsförmånerna.
- D. Bolaget åtar sig att på affärsmässiga grunder fullgöra uppgifter inom totalförsvarets läkemedelsförsörjning.
- E. Bolaget skall, som ett redskap för bättre läkemedelsanvändning, tillhandahålla dosdispensering i den utsträckning som sjukvård och enskild efterfrågar denna dispenseringsform.
- F. Bolaget skall tillhandahålla ett system för delbetalning av varor som omfattas av läkemedelsförmånerna. Systemet skall bära sina egna kostnader.
- G. Mot särskild ersättning från staten skall Bolaget ha ett nationellt ansvar för vaccinationsförsörjningen. Bolaget skall upprätthålla god försörjning av viktigare vacciner, nämligen sådana vacciner som ingår i Socialstyrelsens rekommendationer eller sådana där internationella krav på vaccination finns. Bolagets ansvar skall omfatta bevakning, licensförsäljning samt lagerhållning av vacciner och vissa antidoter.
- H. Bolaget skall, på begäran av regeringen eller av regeringen angiven myndighet, producera och erbjuda analyser av statistik över läkemedelsförbrukningens art och omfattning avseende läkemedel för djur.
Parterna antecknar följande angående punkten H: Parterna är ense om att Bolagets system, dataprogram, rutiner m.m. skall medge att statistiken över förskrivna läkemedel för djur redovisas per djurslag. Bolaget skall enligt denna punkt tillhandahålla information m.m. som Bolaget ensamt har tillgång till eller som

myndigheterna inom djurhälsoområdet inte utan svårighet kan erhålla från annat håll. Bolaget skall även tillhandahålla bearbetningar o.d. av sådant material som kan tas fram med hjälp av sådana system, dataprogram, rutiner m.m. som Bolaget normalt självt förfogar över. Däremot omfattas inte mer omfattande bearbetningar, varmed avses sådana bearbetningar som skulle kräva att Bolaget, annat än i begränsad omfattning, utvecklade nya system, dataprogram, rutiner m.m.

5 Verksamhet som Bolaget får bedriva

Om finansiering kan ordnas av Bolaget på annat sätt än genom handelsmarginalen för varor som omfattas av ensamrätten får Bolaget även bedriva de verksamheter som anges i punkterna A–F i detta avsnitt. Detta innebär bl.a. att dessa verksamheter även skall bära sin del av Bolagets gemensamma kostnader – såsom kostnader för huvudkontor, administration, ägarens avkastningskrav och kapitalkostnader i övrigt. Intäkter från de verksamheter som anges i avsnitt 2 samt i avsnitt 4, punkterna A och G får inte användas för att finansiera verksamhet som anges i detta avsnitt.

- A. Bolaget får driva sjukhusapotek hos enskilda sjukvårdshuvudmän.
- B. Bolaget får – utöver åtagandet inom ramen för handelsmarginalen (se avsnitt 2, punkt J) – producera och erbjuda analyser av statistik över läkemedelsförbrukningens art och omfattning.
- C. Bolaget får i enlighet med sitt avtal med WHO driva WHO Collaborating Centre for Chemical Reference Substances.
- D. Bolaget får sälja varor och tjänster som naturligen anknyter till Bolagets huvudsakliga verksamhet.
- E. Bolaget får bedriva tillämpad forskning som har tydlig anknytning till Bolagets verksamhet.
- F. Bolaget får bedriva egenvårdsrådgivning till allmänheten kopplat till försäljning av naturläkemedel och andra varor inom hälsoområdet samt att erbjuda hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande information.

6 Särredovisning och särskild rapportering

De verksamheter som inte omfattas av Bolagets ensamrätt, skall bedrivas på affärsmässiga grunder och skall därvid bl.a. till fullo bära alla sina

egna kostnader och sin egen affärsrisk. Intäkter från de verksamheter, som omfattas av ensamrätten, läkemedelsförmånerna eller särskild ersättning från staten, får inte användas för att finansiera eller på annat sätt stödja konkurrensutsatt verksamhet. Konkurrensutsatt verksamhet skall därför särredovisas.

I särskildrapportering till regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer skall Bolaget årligen redovisa kostnaderna och intäkterna, eller i förekommande fall besparingarna för delbetalningssystemet.

Bolagets upplysnings- och informationsplikt i övrigt anges i avsnitt 8.

7 Vissa pensionsutfästelser

Bolaget har i tidigare avtal mellan parterna förbundit sig att infria dels de pensionsutfästelser som grundar sig på bestämmelser som före utgången av år 1970 utfärdats av Kungl. Maj:t och som avser apoteksinnehavare och apoteksanställda samt deras efterlevande, dels statens pensionsåtagande enligt överenskommelsen den 17 september 1969 mellan staten och Apotekar societeten. Dessa åtaganden skall ha fortsatt giltighet.

8 Upplysnings- och informationsplikt

Bolaget skall på begäran lämna regeringen eller annan som regeringen bestämmer de upplysningar och handlingar som behövs för kontroll av att detta avtal följs. Bolaget skall därvid medverka till erforderlig insyn i Bolagets redovisning och redovisningsprinciper.

Bolaget skall löpande samråda med sjukvårdshuvudmännen och berörda myndigheter.

9 Giltighetstid

Detta avtal träder i kraft den 1 januari 2005. Avtalet gäller tills vidare, med tre månaders uppsägningstid. Avtalet ersätter det avtal Parterna träffade den 31 januari 2003. Om det är nödvändigt med anledning av beslut av riksdagen kan avtalet i förtid sägas upp att upphöra vid den tidpunkt som ett sådant riksdagsbeslut kan föranleda.

10 Ändringar och tillägg

Ändringar och tillägg till detta avtal skall för att bli gällande vara skriftliga och undertecknade av bägge parter.

Detta avtal är upprättat i två likalydande exemplar, varav parterna tagit var sitt.

Stockholm den 23 december 2004

Stockholm den 23 december 2004

För staten
Erna Zelmin

För Apoteket AB
Stefan Carlsson

Index

Affärsidé	6
Arbets-TillfredsställelseIndex	80
Avtalskunder	23
Balansräkningar	50
Bolagsstämma	73
Delbetalningssystem	43
Diagram- och tabellförteckning	Flik
Ekologiskt ansvar	85
Ekonomiskt ansvar	83
Framtidsutsikter	47
Företagsledning	72
Företagsledningens arbete	73
Förklaringar	Flik
Globalt Ansvar	74
Historik	16
Hållbarhetsredovisning	74
Hälsobokslut	36
Imagemätning	41
Investeringar	46
Kassaflödesanalyser	49
Kunder	18
Kvalitetsinspektion	29
Känslighetsanalys	47
Medarbetare	32
Medarbetarundersökning	36
Miljö	29
Moderbolaget	46
Mål	6
Måluppfyllelse – kunder	22
Måluppfyllelse – medarbetare	36
Måluppfyllelse – processer	29
Måluppfyllelse – samhälle och finans	41
Noter	53
Nyckeltal	45
Nöjd Kund Index (Utblicken)	22
Omvärldsförändringar	14
Organisation	10
Privatkunder	19
Processer	26
Rapporttillfällen	73
Redovisningsprinciper	53
Resultat efter finansiella poster	44
Resultaträkningar	48
Revisionsberättelse	69
Revisorer	71
Samhälle och finans	38
Strategier	6
Styrelse	70
Styrelsens ordförande har ordet	2
Styrelsens arbete	71
Styrkortet	17
VD har ordet	3
Verksamhetsförsättningar	12
Verksamhetsavtal	88
Vinstdisposition	68
Vision	6
Året i korthet	1

Diagram- och tabellförteckning

Ekonomi 2004

Apotekets utveckling under 1990-2004	Flik
--------------------------------------	------

Kunder

Mycket nöjda kunder	18
Kötider	22
Svenskt Kvalitetsindex	22

Processer

Omkostnad per producerad enhet	26
Förändring av andelen e-recept	31
Lagerservicenivå	31

Medarbetare

Motiverade medarbetare	32
Könsfördelning i Apoteket AB:s styrelse	33
Könsfördelning i Apoteket – företagsledning	33
Könsfördelningen Apoteket – medarbetare	33
Åldersfördelning i företaget	34
Frisknärvaro	34
Personalomsättning	34
Sjukfrånvaro i procent av ordinarie arbetstid	34
Antal nyutexaminerade	34
Sjukfrånvaro kvinnor resp män	34
Sjukfrånvaro per åldersgrupp	34

Samhälle och finans

Imagemätning	38
Räntabilitet på eget kapital	38
Corporate Image 2004	41
De tio mest sålda substanserna	41
De tio mest sålda läkemedlen på recept	41
De tio mest sålda läkemedlen utan recept	41
Medelpris- samt volymförändring försäljning av läkemedel på recept	41
Nettoomsättningens fördelning och förändring per år	43
Tillväxt tjänsteförsäljning	43
Delbetalningssystemets kostnadsutveckling	43
Rörelsens kostnader	43
Rörelseresultat	44
Soliditet	44
Räntabilitet på sysselsatt och eget kapital	44
Nyckeltal	45
Resultat efter finansiella poster	45
Balansomslutning eget kapital och soliditet	45
Investeringar	45
Känslighetsanalys	47
Särredovisning	47

Hållbarhetsredovisning

En dag på Apoteket	77
Hälsosatsningar	82
Antal generikabyten	83
Antal medarbetare som klarat Gröna Grund	85
Antal startförpackningar	87
Miljöbedömda produkter från Adara	87
Miljöklassning av produkter från Adara	87

Förklaringar

Dagmaröverenskommelsen En statligt finansierad överenskommelse mellan staten och landstingen till särskilda utvecklingsprojekt för att utveckla hälso- och sjukvården. Verksamheter och projektet som stöds genom överenskommelsen för 2005 är bland annat IT-utveckling.

Dosförpackningar Läkemedel förpackade till kund efter när läkemedlen intas. Till exempel morgon, middag, kväll.

Egenavgift Kundens andel av läkemedel och andra varor inom läkemedelsförmånen.

Extemporeläkemedel Extempore = oförberett, läkemedel som av produktionstekniska eller andra skäl inte finns att tillgå från läkemedelsindustrin men som ändå behövs. Tillverkas tillfälligt efter särskilda behov.

Farmaceut Person med farmaceutisk utbildning, till exempel apotekare, receptarie eller farm. kand.

Frikort Maxkostnad 1 800 kronor/person och 12-månaders period. Därefter får kunden frikort för resten av perioden.

Förmånen Läkemedelsförmånen är reglerad i lag och förordning. Varor som ingår ska ha pris fastställt av LFN och vara förskrivet vid sjukdom, för födelsekontroll eller för stomipatient.

Generiska läkemedel Läkemedel utan patenträtt som har identiska aktiva substanser men som har olika tillverkare.

Högekostnadsskydd Maxkostnad 1 800 kronor för en 12-månaders period.

Infusionsaggregat Utrustning för att tillföra vätska eller läkemedel intravenöst till en patient, vanligen så kallat dropp.

International Accounting Standards (IAS) Internationell redovisningsstandard som tidigare har givits ut av International Accounting Committee (IASC). Ersätts nu av IFRS.

International Financial Reporting Standards (IFRS) Internationell redovisningsstandard som ges ut av International Accounting Standards Board (IASB). Ersätter IAS.

Läkemedelsgenomgång Ett kunderbudande som syftar till att förbättra läkemedelsanvändningen på äldreboenden, vårdcentraler och vårdavdelningar.

Läkemedelsplan En tjänst från Apoteket som syftar till att stödja landstingen i deras arbete med att hålla sina budgetar med bibehållen vårdkvalitet.

Läkemedelsprofiler Ett kunderbudande från Apoteket i två sammankopplade delar, dels en förteckning över kundens hela läkemedelsanvändning, dels tillgång till en specialutbildad farmaceut som hjälper kunden till bästa möjliga läkemedelsanvändning.

Parallellimport Import till Sverige från land inom EES av annan än den som tillverkaren/innehavaren av försäljnings-tillståndet anlitat.

Recipen En receptorderrad.

Ekonomiska definitioner

Bruttovinst Skillnad mellan nettoomsättning och varukostnader.

Bruttovinstmarginal Skillnad mellan nettoomsättning och varukostnader i procent av nettoomsättningen.

Förskjutning Total försäljningsökning består av prisökning, volymökning och en så kallad residual, till exempel övergång till nyare och dyrare läkemedel.

Justerat eget kapital Eget kapital enligt moderbolagets balansräkning samt 72 procent av obeskattade reserver.

Medelantal anställda Beräknas enligt bokföringsnämndens rekommendation R4, som ett genomsnitt av antalet anställda personer baserat på månadsvisa mätningar under räkenskapsåret. Korrigering har gjorts för personal med deltidanställning.

Resultat per aktie Resultat efter skatt dividerat med antal aktier.

Räntabilitet på eget kapital Årets resultat i procent av genomsnittligt eget kapital. Enligt ägardirektivet beräknas räntabilitet på eget kapital vid ingången av räkenskapsåret.

Räntabilitet på sysselsatt kapital Resultat efter finansiella intäkter i procent av genomsnittligt sysselsatt kapital.

Räntebärande nettoskuld Räntebärande skulder minus finansiella räntebärande tillgångar.

Sysselsatt kapital Genomsnittlig balansomslutning minskad med ej räntebärande skulder samt ej räntebärande avsättningar.

Soliditet Eget kapital i procent av balansomslutningen. I moderbolaget används justerat eget kapital.

Vi flyttar!

Från och med den 9 maj 2005
har Apoteket och Adara nya adresser:

Apoteket AB (publ)

Adara AB

Postadress: 118 81 Stockholm
Besöksadress: Södermalms Allé 36, Stockholm
Telefon: 08-466 10 00, Fax: 08-466 15 15
Webbplats: www.apoteket.se
E-post: apoteket.sverige@apoteket.se

Apoteket AB (publ)

Postadress: 131 88 Stockholm
Besöksadress: Fabrikörvägen 4, Nacka Strand
Telefon: 08-466 10 00, Fax: 08-466 15 15
Webbplats: www.apoteket.se
E-post: apoteket.sverige@apoteket.se
org nr 556138-6532
Telefonservice dygnet runt: 0771-450 450

Adara AB

Postadress: Fabrikörvägen 6, 131 52 Nacka Strand
Besöksadress: Fabrikörvägen 8
Telefon: 08-556 182 50, Fax: 08-556 182 90

Institutet för Hälso- och sjukvårdsekonomi AB

Postadress: Box 2127, 220 02 Lund
Besöksadress: Råbygatan 2
Telefon: 046-32 91 00, Fax: 046-12 16 04
Webbplats: www.ihe.se

Kemi & Miljö Konsulterna AB

Post- och besöksadress: Holländargatan 11,
111 36 Stockholm
Telefon: 08-789 04 00, Fax: 08-789 04 01
Webbplats: www.kemil.se

Giftinformationscentralen

Post- och besöksadress: Karolinska Universitetssjukhuset,
171 76 Stockholm
Telefon: 08-33 12 31 dagtid
eller 112 dygnet runt
Fax: 08-32 75 84
Webbplats: www.giftinformation.apoteket.digital.se

Läkemedelsupplysningen

Telefon: 020-66 77 66 dygnet runt